

B.A. – Ist Year

SEM – II

Previous Year

Question Papers

Academic Year:

(2015-16 to 2017-18)

Please Note: This set has been prepared based on the papers received to us from the Examination Cell. It may have missing papers on non-availability of the same.

Hindi
Homs

M - 243

Total No. of Pages : 3

Seat
No.

B.A. (Part-I) (Semester - II) Examination, April - 2015
MARATHI (Compulsory) (Paper - B)

अभिव्यक्ती

Sub Code : 61223

Day and Date : Friday, 17 - 4 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- i) सखूनानावर कोणत्या राष्ट्रीय नेत्याचा प्रभाव होता ?
अ) म. गांधी
ब) पं. नेहरू
क) लो. टिळक
ड) म. फूले
- ii) कोणत्या प्राण्याचे दूध सगळ्या दूधात चांगले असते असे सखूनानाचे मत होते ?
अ) शेळीचे
ब) गार्डेचे
क) म्हैशीचे
ड) यापैकी नाही
- iii) मधुकर पाठारे कोणत्या बँकेत कारकून म्हणून नोकरी करतो ?
अ) सारस्वत बँक
ब) इंपीरियल बँक
क) बँक ऑफ इंडिया
ड) बँक ऑफ महाराष्ट्र
- iv) गोदावरी परूळेकरांनी ठाणे जिल्ह्यातील आदिवासींसाठी किती दिवसांचा दौरा केला ?
अ) वीस
ब) पंचवीस
क) पंधरा
ड) दहा
- v) गोदावरी परूळेकरांनी लिहिलेल्या आत्मचरित्राचे नाव सांगा ?
अ) जेव्हा माणूस जागा होतो
ब) स्मृतीचित्रे
क) आहे मनोहर तरी
ड) नाच ग घुमा

P.T.O.

- vi) आदिवासी घराच्या कौलावर पळसाची पाने घालतात त्याला कोणता शब्दप्रयोग वापरलेला आहे?
- अ) घर बांधणे ब) घर शिवणे
क) घर शेकारणे ड) घर निवडणे
- vii) कुसुमाग्रजांच्या 'पृथ्वीचे प्रेमगीत' या कवितेचा नायक कोण आहे?
- अ) चंद्र ब) सूर्य
क) आकाश ड) ध्रुव
- viii) कोलंबसाचे गर्वगीत ही कविता कोणत्या प्रकारातील आहे?
- अ) व्यक्तिचित्रणात्मक ब) प्रेम कविता
क) निसर्ग कविता ड) काव्यविषयक
- ix) नारायण सूर्वे यांच्या कोणत्या कवितेतून श्रमिकस्त्रीचे वर्णन आले आहे?
- अ) चार शब्द ब) कार्लमाक्स
क) डोंगरीशेत ड) माझे विद्यापीठ
- x) नारायण सूर्वे यांनी कार्लमाक्स या कवितेतून काय शोधण्याचा प्रयत्न केला आहे?

प्र.2) एक अस्सल ग्रामीण व्यक्तीरेखा म्हणून सखूनानाचे व्यक्तिचित्रण स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

'ओळख' या एकांकिकामधून व्यक्त झालेली निमा या तरूणीची भावस्थिती स्पष्ट करा.

प्र.3) कुसुमाग्रजांच्या 'पृथ्वीचे प्रेमगीत' आणि 'कोलंबसाचे गर्वगीत' या कवितातील काव्यसौंदर्य विशद करा. [10]

किंवा

जगण्यासाठी संघर्ष करणाऱ्या कष्टकरी, कामगार वर्गातील जीवनानुभव नारायणसूर्वे यांनी आपल्या कवितेतून कसे चित्रित केले आहेत?

प्र.4) 'लोक वाचवा' या विषयावर श्रुतिकालेखन करा.

[10]

प्र.5) अ) सुंदर घरांची निर्मिती करणाऱ्या प्रकल्पाची वृत्तपत्रासाठी जाहिरात तयार करा.

[5]

ब) खालील अशुद्ध उतारा शुद्ध करून लिहा.

[5]

एकाएकी आभाळ भरूण येतं. हवा क्षणाक्षनाला बदलत जाते. एकदम पावसाळी सुरुवात होते. म्हटलं तर वादळी म्हटलं तर नेहमीचा. पण मध्येच वादळी घान्याला सुरुवात होते. जोरदार पाऊस, बघता बघता गळीत पाण्याचे लोंढे वाहायला लागतात. कसा का असेना पाऊस लागला याचाच आनंद अधिक. गुरव तशा पावसातही पळत पळत लक्ष्मीच्या देवळात येतो. कुलूप काढतो. देवळाच्या गाभान्यातील पाणी पूर्ण कोरडे झालेले. तो मनोभावे लक्ष्मीची पावसाच्या पाण्यानं पुजा करतो. हात जोडून लक्ष्मीसमोर डोळे मिटून उभा रहातो. पावसाचा जोर वाढतच जातो. एकदम झड्डिया पाऊस. कॅमेऱ्यात पावसाची झड पकडली जाते.

काली ३१११

Seat
No.

M - 234

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2015
MARATHI (Optional) (Paper - II)

पाठ्यपुस्तक : अभिरुची

Sub. Code : 61231

Day and Date : Monday, 13 - 04 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

i) काकू आपल्या मैत्रिणींना दिपूची ओळख काय म्हणून करून देते ?

अ) पुतण्या

ब) भाचा

क) नवरा

ड) दीर

ii) आलीखां साप पकडण्याची कला कोणाकडून शिकला होता ?

अ) सासरा

ब) चुलता

क) बाप

ड) भाऊ

iii) 'मराठ्यांचा मठपणा' या लेखातून इरावती कर्वे यांनी मराठ्यांचा कोणता स्वभावविशेष व्यक्त केला आहे ?

अ) भिन्नेपणा

ब) आळसीपणा

क) स्वाभिमान

ड) कंजुषपणा

iv) पाऊस थांबवण्यासाठी आजी कोणता अभिनव उपक्रम करत असे ?

अ) गाणी म्हणणे

ब) म्हणी म्हणणे

क) पावसाला चटका देणे

ड) प्रार्थना करणे

v) चितळे मास्तर कशासाठी देणगी जमा करत होते ?

अ) मंदिर बांधण्यासाठी

ब) क्रीडांगणासाठी

क) ग्रंथालयासाठी

ड) नाट्यगृह बांधण्यासाठी

P.T.O.

- vi) चितळे मास्तरांनी शाळेत कोणते नाटक बसविले होते ?
- अ) जिथे गवताला भाले फुटतात ब) बेबंदशाही
क) छावा ड) रणांगण
- vii) देवा सटवा महार कोणत्या गावात राहात होता ?
- अ) तडवळे ब) उपवळे
क) सोनवडे ड) माडगूळ
- viii) 'क' एकांकिकेतील 'क' काय निर्देशित करतो ?
- अ) कमळ ब) कंटाळा
क) कबुतर ड) करामती
- ix) 'क' एकांकिकेतील अनोळखी बनण्याच्या खेळातील व्यक्ती सैन्यात कोणत्या पदावर असल्याचे सांगतो ?
- अ) सुभेदार ब) नाईक
क) कर्नल ड) मेजर
- x) बेंदराच्या आदल्या रात्री दादा शामला कशाची चोरी करण्यास सांगतात ?
- अ) बैलांची ब) झुलांची
क) फुलांची ड) कळ्यांची

प्र.2) 'नवरा' कथेतील काकूच्या मनाची तगमग तुमच्या शब्दात लिहा. [10]

किंवा

'मराठ्यांचा मठपणा' या लेखात मराठ्यांचे कोण-कोणते स्वभावगूण दिसून येतात ते सांगा.

प्र.3) विद्यार्थ्यांना घडविण्यासाठी चितळे मास्तर कोण-कोणते उपक्रम राबवत असत, याचे वर्णन करा. [10]

किंवा

'त्रिकोणाच्या मध्यावर' या एकांकिकेतून बदलत्या काळाचे आणि मूल्यव्यवस्थेचे चित्रण कसे आले आहे ते स्पष्ट करा.

प्र.4) टिपा लिहा. (3 पैकी 2)

- अ) आलीखांचे सरदाऱ्यावरील प्रेम.
- ब) पाऊस पळवून लावणारी जादू.
- क) 'क' एकांकिकेतील मध्यमवर्गीय जीवनशैलीचे उपहासात्मक चित्रण.

प्र.5) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

- अ) 'सिंह' कवितेच्या माध्यमातून कवीने कोण-कोणत्या सामाजिक विषयावर भाष्य केले आहे ?
किंवा
'तुझ्या माझ्यात गऱ्!' या कवितेतून व्यक्त झालेली प्रेमभावना स्पष्ट करा.
- ब) 'रक्तात पेटलेल्या अगणित सूर्यांनो' या कवितेतील विद्रोह स्पष्ट करा.
किंवा

'दिवसभरात ' या कवितेतील सामाजिक वास्तव तुमच्या शब्दात लिहा.

Seat No.	
----------	--

M - 238

Total No. of Pages : 2

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2015

HINDI (Optional)

हिंदी (ऐच्छिक) (Paper - II)

आधुनिक हिंदी साहित्य

पाठ्यपुस्तक : 1) सूनी घाटी का सूरज (उपन्यास)

2) व्याकरण

Sub. Code : 61234

Day and Date : Wednesday, 15 - 04 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

- सूचनाएँ :**
- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
 - 2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

- प्र.1) कोष्ठक में दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। [10]**
- i) कर्ता कारक का चिन्ह है।
(ने / से / को / में)
 - ii) दूध से दही बनता है। अधोरेखित पद में कारक है।
(संप्रदान / करण / अपादान / कर्म)
 - iii) किसान खेत में काम करता है। अधोरेखित पद में कारक है।
(अधिकरण / संबंध / कर्ता / अपादान)
 - iv) दशरथ के चार पुत्र थे। अधोरेखित पद में कारक है।
(अधिकरण / कर्ता / संबंध / संप्रदान)
 - v) मोहन ने पत्र लिखा। अधोरेखित पद में कारक है।
(कर्म / कर्ता / संबंध / संप्रदान)
 - vi) शायद कोई आ जाए। यह वाक्य है।
(संकेतार्थक / संदेहार्थक / विधानार्थक / इच्छार्थक)

P.T.O.

- vii) भगवान सबका भला करें। यह वाक्य है।
(इच्छार्थक / प्रश्नार्थक / आज्ञार्थक / विधानार्थक)
- viii) मोहन, तुम अब घर जाओ। यह वाक्य है।
(इच्छार्थक / आज्ञार्थक / विधानार्थक / संकेतार्थक)
- ix) हमारा देश खेती प्रधान है। यह वाक्य है।
(विधानार्थक / आज्ञार्थक / इच्छार्थक / संदेहार्थक)
- x) अब कहाँ है वह आत्म सम्मान ? यह वाक्य है।
(विधानार्थक / प्रश्नार्थक / संकेतार्थक / आज्ञार्थक)

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों का ससंदर्भ स्पष्टीकरण कीजिए। [10]

- i) “इसे कहते हैं गुरु सेवा का फल। यह बात है। अब्बल दर्जे पास किया कि नहीं ?”
- ii) “ये हैं ठाकुर रामदाससिंह। इनसे मिलिए। सेल्फ मेड विद्यार्थी। ठाकुर अंबिकेशसिंह इनको अपना पुत्र मानते हैं और मैं ठाकुर अंबिकेशसिंह को अपना छोटा भाई मानता हूँ।”
- iii) “लोग कहते थे कि रामदास तुमसे बहुत प्यार करता था। यहाँ तक सोचा जाता था कि तुम लोग विवाह कर लोगे।”

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। [10]

- i) अल्पविराम किसे कहते हैं ? अल्पविराम के चार नियम सोदाहरण लिखिए।
- ii) पदक्रम के चार नियम सोदाहरण लिखिए।
- iii) मानक वर्तनी के चार नियम सोदाहरण लिखिए।

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। [10]

- i) ‘सूनी घाटी का सूरज’ उपन्यास के शीर्षक की सार्थकता का विवेचन कीजिए।
- ii) ठाकुर अंबिकेशसिंह का चरित्र-चित्रण कीजिए।
- iii) हेडमास्टर मुन्शी नवरतनलाल का चरित्र-चित्रण कीजिए।

प्र.5) ‘सूनी घाटी का सूरज’ उपन्यास की कथावस्तु अपने शब्दों में लिखिए। [10]

अथवा

‘सूनी घाटी का सूरज’ उपन्यास की अनिता (सत्या) का चरित्र-चित्रण कीजिए।

ॐ ॐ ॐ

B) Do as directed:

[5]

- a) Give synonym for 'stunned'.
- b) Give antonym for 'friend'.
- c) Give the verb of 'collection'.
- d) Give the adjective form of 'fool'
- e) Use the following phrase in a sentence of your own: to escape

Q2) Answer any three of the following in two to three sentences each:

[9]

- a) How does Lalitha receive Venkatesh Murthy in her house?
- b) What gave courage to Rabindranath?
- c) What do Mary and Philip talk about?
- d) What does the landlady try to find out? What is the reason behind her questions?
- e) How does the poet, W. W. E. Ross express admiration for the snake and regret for chasing him away?

Q3) Write short notes on any two of the following in about 50 to 60 words each:[6]

- a) Comment on the married life of Venkatesh Murthy and Lalitha.
- b) The Influences on Rabindranath Tagore.
- c) Word portrait presented in the poem, The Snake Trying.

Q4) Write a letter of application with C.V. in response to the following advertisement.

[10]

KIDZEE

REQUIRE TEACHERS

Min. Exp. 6 months in

Teaching pre-primary children

Interested candidates should send C.V. and

Apply to:

Kidzee Playing School,

Shivaji Nagar, Near Om Plaza, Nipani

A) Write a news story based on the details given below. Supply a suitable headline also. [7]

Place of the News: Oslo

Date: 12th December, 2014.

Sources: TNN

Kailash Satyarthi of India and Pakistan's Malala Yousafzai.....the Nobel Peace Prize on Wednesday. The 17-year - old Malala, the youngest ever Nobel winner, and Satyarthi,60,..... the award at a.....in Oslo City Hall in the Norwegian capital to a standing ovation. "Satyarthi and Yousafza.... precisely the people. Alfred Nobel in his will.....champions of peace' The world..... them for the award They...the representatives of peace and unity. Yousafza.....young girl from pakistan and Satyarthi... old man from India. They.....Muslim and Hindu respectively. it....that this award....Create.....between two nations. Satyarthi.....his job as an electrical engineer.....an NGO. it.....for rescuing children from..... labour. Malala.....for the children who are....from the education.

B) Suppose you are the doctor of a private hospital. Write a set of instructions for the patients. [8]

Seat
No.

M-237

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2015

ENGLISH (Optional) (Paper - II) (New)

Introduction to English Literature (Novel)

Sub. Code : 61235

Day and Date : Monday, 13 - 04 - 2015

Total Marks : 50

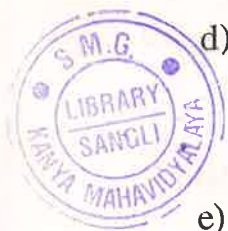
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences choosing the correct alternatives : [10]

- a) According to one littlun during the day the beast goes into _____ .
i) the fire
ii) the caves near the Castle Rock
iii) the air
iv) the ocean
- b) _____ brings the navy ship to the island.
i) The fire in the Jungle
ii) The roar of the beast
iii) The signal fire
iv) The shortwave radio
- c) The story takes place in the year _____
i) 1820
ii) 1850
iii) 2020
iv) after the second world war

P.T.O

- d) The pilot lands _____ .
 i) on the beach ii) on the lagoon
 iii) on the castle Rock iv) on the mountain top
- e) The older boys call the younger boys _____ .
 i) Babies ii) Hooligans
 iii) Littluns iv) Brats
- f) _____ has red hair.
 i) Ralph ii) Simon
 iii) Piggy iv) Jack
- g) The setting of 'Lord of the Flies' is _____ .
 i) a jungle ii) a village
 iii) a deserted tropical is land iv) a city
- h) _____ is a christ like figure.
 i) Ralph ii) Percival
 iii) Eric iv) Simon
- i) _____ is a tall boy with blonde hair.
 i) Piggy ii) Ralph
 iii) Jack iv) Simon
- j) Ralph and Piggy find on the beach _____ .
 i) remains of a ship ii) a dead parachutist
 iii) a map iv) a conch shell

Q2) Write answers to the following questions in about 250 words each (Two out of Three) : [20]

- a) Comment on the plot of the novel "Lord of the Flies".
- b) Comment on man's need for civilization as the major theme of the novel "Lord of the Flies".
- c) Comment on the psychological element in the novel "Lord of the Flies".

Q3) Write short notes on any four of the following in about 100-120 words :
[20]

- a) Title of the novel "Lord of the Flies."
- b) Piggy
- c) Historical Novel
- d) Characters
- e) Point of view
- f) Plot of the Novel

❀❀❀

Seat No.	
----------	--

M - 252

Total No. of Pages : 4

B. A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2015
GEOGRAPHY (Optional) (Paper - II)
Climatology (New Syllabus)
Sub. Code : 61254

Day and Date : Saturday, 18 - 04 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram and maps must be draw wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions : **[10]**

- a) Which gas reduce the intensity of oxygen?
 - i) Ozone
 - ii) Carbon dioxide
 - iii) Nitrogen
 - iv) Hydrogen
- b) Which rays absorbs in the ozonosphere?
 - i) Lesar
 - ii) Ultra Violet
 - iii) X - rays
 - iv) Infrared
- c) How much percentage of Insolation reflected by the cloud?
 - i) 37
 - ii) 17
 - iii) 27
 - iv) 07
- d) How much high pressure belts found on the earth?
 - i) Seven
 - ii) Six
 - iii) Five
 - iv) Four
- e) Which of the following term is used for the zone of low pressure in the equatorial regions?
 - i) Horse latitude
 - ii) Doldrum
 - iii) Furious fifties
 - iv) Roaring forties
- f) Which of the following is the region of winter rainfall?
 - i) Mediterranean
 - ii) Tropical
 - iii) Monsoon
 - iv) Tundra

P.T.O.

- g) Which local winds blow from sea to land?
i) Loo winds	ii) Mountain winds
iii) Sea breeze	iv) Land breeze
- h) How much percentage of relative humidity is required for the formation of dew?
i) 10	ii) 50
iii) 80	iv) 100
- i) Which lines join the places of equal temperature?
i) Contours	ii) Isotherms
iii) Isohytes	iv) Isobars
- j) Air pressure is measured by which of the following instruments?
i) Barograph	ii) Thermograph
iii) Hygrograph	iv) Rainguage

Q2) Write the answer for the following question in details : [20]

- a) What is climate? Explain the factors affecting the climate.

OR

Explain the distribution of air pressure belts on earth.

- b) What is Humidity? Describe the types of humidity.

OR

Describe the various types of rainfall.

Q3) Write short notes. (any four) [20]

- Troposphere
- Solar constant
- Range of temperature
- Trade winds
- Cyclone and anticyclone
- Rainguage

मराठी रूपांतर

M - 252

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

Apr - 2015
Geo

[10]

- अ) कोणता वायू ऑक्सिजनची तीव्रता कमी करतो ?
i) ओझोन ii) कार्बन डायऑक्साईड
iii) नायट्रोजन iv) हायड्रोजन
- ब) ओझोन वायूच्या थरात कोणत्या किरणांचे शोषण होते ?
i) लेसर ii) जंबूपार
iii) क्ष-किरण iv) उपारून
- क) ढगांमुळे किती टक्के सौरशक्ती परावर्तीत होते ?
i) 37 ii) 17
iii) 27 iv) 07
- ड) पृथ्वीवर जास्त दाबाचे पट्टे किती आढळतात ?
i) सात ii) सहा
iii) पाच iv) चार
- इ) विषुववृत्तीय कमी दाबाच्या पट्ट्यास खालीलपैकी कोणती संज्ञा वापरतात ?
i) अश्व अक्षांश ii) डोलड्रम
iii) खवळलेले पन्नास iv) गर्जणारे चाळीस
- फ) खालीलपैकी कोणता प्रदेश हिवाळी पर्जन्याचा आहे ?
i) भूमध्यसागरीय ii) विषुववृत्तीय
iii) मौसमी iv) टूंड्रा
- य) कोणते स्थानिक वारे समुद्राकडून जमीनीकडे वाहते ?
i) लू वारे ii) डोंगरी वारे
iii) खारे वारे iv) मतलई वारे

र) दवबिंदू तयार होण्यासाठी किती टक्के सापेक्ष आर्द्रतेची गरज असते?

i) 10

ii) 50

iii) 80

iv) 100

ल) समान तपमानाची ठिकाणे जोडणाऱ्या रेषांना काय म्हणतात?

i) समोच्च रेषा

ii) समताप रेषा

iii) समपर्जन्य रेषा

iv) समभार रेषा

व) खालीलपैकी कोणत्या उपकरणाने हवेचा दाब मोजला जातो?

i) वायूभार लेखक

ii) तपमान लेखक

iii) आर्द्रता लेखक

iv) पर्जन्यमापक

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

अ) हवामान म्हणजे काय? हवामानावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

पृथ्वीवरील हवेच्या दाबपट्यांचे वितरण स्पष्ट करा.

ब) आर्द्रता म्हणजे काय? आर्द्रतेच्या प्रकारांचे वर्णन करा.

किंवा

पर्जन्याच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

अ) तपांबर

ब) सौर स्थिरांक

क) तपमान कक्षा

ड) ग्रहीय वारे

इ) आवर्त आणि प्रत्यावर्त

फ) पर्जन्यमापक

Seat
No.

M - 262
Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2015
PSYCHOLOGY(Optional) (Paper - II)
General Psychology
Sub. Code : 61251

Day and Date : Tuesday, 21 - 04 - 2015
Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative. [10]

- a) _____ proposed cognitive mediational theory of emotion.
- i) Cannon-bard
 - ii) James-lang
 - iii) Schacter-Singer
 - iv) Lazarus
- b) Operant conditioning theory has introduced by _____.
- i) B. F. Skinner
 - ii) Ivan pavlav
 - iii) Freud
 - iv) Jung
- c) There are _____ types of memory.
- i) 4
 - ii) 3
 - iii) 2
 - iv) 5
- d) The concept of _____ is proposed by Binet.
- i) Cronological Age
 - ii) Mental Age
 - iii) Social Age
 - iv) None of these
- e) Thematic Appreception Test (TAT) is developed by _____.
- i) Rorschach
 - ii) Murry
 - iii) Rosenzweig
 - iv) Carl young

P.T.O.

- र) यांनी अल्पकालीन स्मृतीवर (STM) संशोधन केले.
i) जॉर्ज स्पलिंग	ii) स्पिअरमन
iii) पॅव्हलॉव्ह	iv) वॉघ आणि नॉर्मन
- ल) वास्तव तत्वानुसार चे कार्य चालते.
i) इदम्	ii) अहम्
iii) पराहम्	iv) यापैकी नाही
- व) 1927 मध्ये बुद्धिमत्तेचा व्दिघटक सिद्धांत यांनी सांगितला.
i) थर्स्टन	ii) स्पिअरमन
iii) गिलफोर्ड	iv) जेम्स

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) भावना म्हणजे काय? भावनाविषयक सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा. [10]
किंवा
साधक अभिसंधान विषयक स्किनरच्या प्रयोगाचे वर्णन करा.
- ब) स्मरणाची व्याख्या द्या आणि स्मरणाचे (स्मृतीचे) प्रकार स्पष्ट करा. [10]
किंवा
व्यक्तिमत्त्वाची व्याख्या सांगून मनोविश्लेषणवादी सिद्धांताचे वर्णन करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) भावनेचे घटक
- ब) अल्पकालीन स्मृती (STM)
- क) थॉर्नडाईकचा प्रयोग
- ड) मानसिक मंदन
- इ) ऑलपोर्टचा गुणतत्व सिद्धांत
- फ) रोझाक-शाईचा डाग चाचणी

Seat No.	
----------	--

M - 266
Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2015
HISTORY (Paper - II)
Polity, Society & Economy Under the Marathas (1600-1707)
Sub. Code : 61243

Day and Date : Thursday, 23 - 04 - 2015
Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Fill in the blanks by choosing the appropriate alternatives given below : [10]

- a) _____ says that 'Jijabai was Chhatrapati Shivaji Maharaja's Guide and Deity of protection.
- i) M. G. Ranade
 - ii) G. S. Sardesai
 - iii) Jadunath Sarkar
 - iv) Setu Madhavrao Pagadi
- b) _____ is known as Chief of the fort.
- i) Hawaldar
 - ii) Sabnis
 - iii) Karkhanis
 - iv) Tat Sarnaubat
- c) Galbat and Gurab are types of _____.
- i) Cloth
 - ii) Weapons
 - iii) Ships
 - iv) Officers
- d) _____ was the most important occupation in the age of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
- i) Agriculture
 - ii) Cloth production
 - iii) Trade
 - iv) Fishing
- e) The accounts of the economic transactions of a 'peth' (market place) was kept by the _____.
- i) Shete
 - ii) Mahajan
 - iii) Bidwai
 - iv) Chougule
- f) _____ looked after foreign affair in Ashtpradhan.
- i) Secretary
 - ii) Mantri
 - iii) Panditrao
 - iv) Sumant

- g) The Patil stamped decision paper of the Gotsabha with the symbol of _____.
- i) Plough ii) Balance
iii) Sickle iv) Mirror
- h) _____ is a founder of Varkari Sect.
- i) Namdev ii) Dnyaneshwar
iii) Eknath iv) Tukaram
- i) 'Rise of Maratha Power' is written by _____.
- i) M. G. Ranade ii) Dr. Balkrishna
iii) Jadunath Sarkar iv) Swami Vivekanand
- j) _____ is written by Sir Jadunath Sarkar.
- i) Shivaji and His Times ii) Rise of Maratha Power
iii) Shivaji the Great iv) History of Marathas

Q2) Answer the following questions in detail.

- a) Give the silent features of Ashtapradhan mandal of Chhatrapati Shivaji Maharaj. [10]

OR

Explain the nature of agriculture system in the age of Chhatrapati Shivaji Maharaj.

- b) Explain the Shivaji Maharaja's policy regarding to religion. [10]

OR

Evaluate the history writing of justice M. G. Ranade.

Q3) Write short notes (any four) : [20]

- a) Fort Administration of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
b) Hawaldar.
c) Trade in the age of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
d) The work of the Kulkarni
e) Varkari Cult
f) Dr. Balkrishna

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

[10]

- अ) 'जिजाबाई' ही छत्रपती शिवाजी महाराजांची मार्गदर्शक व संरक्षक देवता होय, असे नी म्हटले आहे.
- i) न्या. म. गो. रानडे ii) जी. एस. सरदेसाई
iii) जदूनाथ सरकार iv) सेतू माधवराव पगडी
- ब) हा किल्ल्याचा प्रमुख म्हणून ओळखला जात असे.
- i) हवालदार ii) सबनीस
iii) कारखानिस iv) तटसरनौबत
- क) गलबत व गुराब चे प्रकार आहेत.
- i) कापड ii) शस्त्रे
iii) जहाज iv) अधिकारी
- ड) शिवकाळात हा प्रमुख व्यवसाय होता.
- i) शेती ii) कापड उत्पादन
iii) व्यापार iv) मासेमारी
- इ) पेठेचे आर्थिक व्यवहाराचे हिशेब ठेवण्याचे काम हा अधिकारी करित असे.
- i) शेते ii) महाजन
iii) बिडवई iv) चौगुले
- फ) अष्टप्रधान मंडळातील हा परराष्ट्र व्यवहार पहात असे.
- i) सचिव ii) मंत्री
iii) पंडितराव iv) सुमंत
- य) गोतसभेच्या निवाडापत्रावर पाटील आपली ही निशाणी उमटवित असे.
- i) नांगर ii) तराजू
iii) विळा iv) आरसा

- र) वारकरी संप्रदायाचा पाया यांनी घातला.
- i) नामदेव ii) ज्ञानेश्वर
iii) एकनाथ iv) तुकाराम
- ल) 'मराठी सत्तेचा उदय' हा ग्रंथ यांनी लिहिला.
- i) म. गो. रानडे ii) डॉ. बाळकृष्ण
iii) जदुनाथ सरकार iv) स्वामी विवेकानंद
- व) सर जदुनाथ सरकार यांनी हा ग्रंथ लिहिला.
- i) शिवाजी अँड हीज टाईम्स ii) राईज ऑफ मराठा पॉवर
iii) शिवाजी द ग्रेट iv) हिस्ट्री ऑफ मराठा

प्र.2) दिर्घोत्तरी प्रश्न.

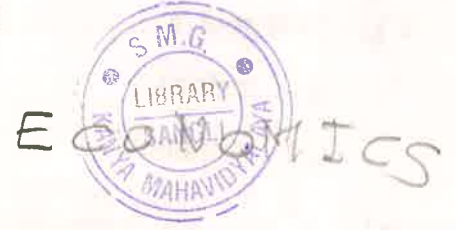
- अ) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या अष्टप्रधान मंडळाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [10]
किंवा
शिवकालीन कृषी व्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या धार्मिक धोरणाची चर्चा करा. [10]
किंवा
न्यायमुर्ती म. गो. रानडे यांच्या इतिहासलेखनाचे मूल्यमापन करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) छत्रपती शिवाजी महाराजांचे किल्ला प्रशासन [20]
ब) हवालदार
क) शिवकालीन व्यापार
ड) कुलकर्णींचे कार्य
इ) वारकरी संप्रदाय
फ) डॉ. बाळकृष्ण

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[10]

- अ) किसान क्रेडीट कार्ड योजना साठी सुरु करण्यात आली.
i) शेतकऱ्यांसाठी
ii) व्यापाऱ्यांसाठी
iii) व्यावसायीकांसाठी
iv) यापैकी नाही
- ब) नवीन तंत्रज्ञानाचा अंगीकार करून शेतीची उत्पादनक्षमता वाढविणे म्हणजे क्रांती होय.
i) धवल
ii) हरित
iii) निळ
iv) यापैकी नाही
- क) भारतीय उद्योग अद्यापही जून्या व परंपरागत तंत्राने उत्पादन करतात.
i) मोठे
ii) लघु व कुटीरोद्योग
iii) मध्यम
iv) यापैकी नाही
- ड) पर्यटन हा आधुनिक आहे.
i) व्यवसाय
ii) व्यापार
iii) संस्कृती
iv) यापैकी नाही
- इ) यांना हरितक्रांतीचा जनक म्हणतात.
i) वर्गीस कुरियन
ii) आण्णा हजारे
iii) डॉ. एम. एस. स्वामीनाथन
iv) मोहन धारीया
- फ) बँका लोकांना ची सवय लावतात.
i) बचती
ii) कर्जा
iii) पतनिर्मिती
iv) यापैकी नाही
- य) भारताने साली नवीन आर्थिक धोरण स्विकारले.
i) 1985
ii) 1990
iii) 1991
iv) यापैकी नाही

- र) 21 वे शतक हे शतक म्हणून ओळखले जाते.
- i) उद्योगाचे ii) माहिती तंत्रज्ञानाचे
iii) हरितक्रांतीचे iv) यापैकी नाही
- ल) हे संवादाचे सर्वात चांगले साधन आहे.
- i) पुस्तक ii) वर्तमानपत्र
iii) भ्रमणध्वनी iv) मासिक
- व) भारतीय रेल्वे मालकीचा व्यवसाय आहे.
- i) खाजगी ii) सार्वजनिक
iii) सहकारी iv) यापैकी नाही

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

अ) औद्योगीकरणाची गरज स्पष्ट करा.

किंवा

भारताचे अलीकडील काळातील निर्यात प्रोत्साहन धोरण स्पष्ट करा.

ब) लघु व कुटीरोद्योगाच्या समस्या स्पष्ट करा.

किंवा

हरितक्रांतीचे फायदे तोटे स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) भारतातील शेतीची उत्पादकता
ब) औद्योगिक आजारपण
क) शेती विपत्तीची कारणे
ड) माहिती तंत्रज्ञानाचे महत्त्व
इ) पर्यटन उद्योगांचे महत्त्व
फ) भारताच्या निर्यात व्यापाराची रचना

Seat
No.

M - 265

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) (New) Examination, April - 2015
ECONOMICS (Optional) (Paper - II)

Indian Economy

Sub. Code : 61245

Day and Date : Wednesday, 22 - 04 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative [10]

- a) Kisan credit card scheme is started for _____
i) Farmers	ii) Traders
iii) Businessman	iv) None of these
- b) Use of new technology to increase agriculture productivity is called as _____ revolution
i) White	ii) Green
iii) Blue	iv) None of these
- c) In India _____ Industry still old and traditional techniques for production
i) Large Scale	ii) Small scale and cottage
iii) Medium	iv) None of these
- d) Tourism is the modern _____
i) Business	ii) Trade
iii) Culture	iv) None of these
- e) _____ is the Father of Green revolution
i) Verghes Kurien	ii) Anna Hajare
iii) Dr. M. S. Swaminathen	iv) Mohan Dhariya

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[10]

- i) अभ्युपगम स्वतःशी..... असावा.
अ) सुसंगत ब) विसंगत
क) अनिश्चित ड) निरूपयोगी
- ii) अभ्युपगमाच्या प्रचितीचे..... प्रकार पडतात.
अ) दोन ब) तीन
क) चार ड) पाच
- iii) निरूप हे 'काय असायला हवे' या स्वरूपाचे असतात.
अ) निसर्ग ब) सामाजिक
क) आदर्शवादी ड) राजकीय
- iv) तद्भव नियम हा..... नियमाचा एक प्रकार आहे.
अ) प्राथमिक ब) दुय्यम
क) राज्यांचे ड) निम-शासकीय
- v) शास्त्रीय स्पष्टीकरणाचे..... प्रकार पडतात.
अ) तीन ब) चार
क) पाच ड) सहा
- vi) वैज्ञानिक वृत्ती.....आहे.
अ) वस्तुनीष्ठ ब) व्यक्तीनीष्ठ
क) एंकागी दृष्टीकोण ड) यापैकी नाही
- vii) जर पर्यावरण संतुलन बिघडले तर..... घडते.
अ) दुष्काळ ब) भरती येते
क) प्रदूषण ड) नाश

Seat No.	
----------	--

M - 241

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part-I) (Semester - II) Examination, April - 2015
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory) (Paper - B)
Subject Code : 61221

Day and Date : Firday, 17 - 04 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.**
 - 2) Figures to the right indicate full marks.**

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative. [10]

- i) Hypothesis must be _____ with itself.
 - a) Consistent
 - b) Inconsistent
 - c) Indefinite
 - d) Useless.
- ii) There are _____ types of verification of hypothesis.
 - a) Two
 - b) Three
 - c) Four
 - d) Five
- iii) _____ laws are of 'what ought to be' nature.
 - a) Natural
 - b) Social
 - c) Normative
 - d) Political
- iv) Derivative law is a type of _____ laws.
 - a) Primary
 - b) Secondary
 - c) State
 - d) Semi-Government
- v) There are _____ kinds of scientific explanation.
 - a) Three
 - b) Four
 - c) Five
 - d) Six

P.T.O.

M - 254

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B. A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2015
HOME SCIENCE (Optional) (Paper - II)
Fundamentals of Food and Nutrition
Sub. Code : 61253

Day and Date : Saturday, 18 - 04 - 2015

Total Marks : 40

Time : 12.00 noon. to 2.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw a neat diagram wherever necessary.

Q1) Complete the sentence choosing correct alternative :

[5]

- a) _____ is known as good chdestrol.
- i) L.D.L.
 - ii) H.D.L.
 - iii) T.D.L.
 - iv) HB
- b) Perishable food items should be kept in the _____.
- i) Refrigeratar
 - ii) water
 - iii) Dryer
 - iv) Hot water
- c) _____ provides an economical and quick source of calories.
- i) Protein
 - ii) Fat
 - iii) Carbohydrate
 - iv) Vitamin
- d) Mixture of gelatin and dry fruits and cream used in _____.
- i) Dessert salad
 - ii) seperate salad
 - iii) vegetable salad
 - iv) composed salad
- e) _____ deficiency anaemia is a major public health problem.
- i) Calcium
 - ii) Vitamin A
 - iii) Iodine
 - iv) Iron

M - 254
[15]

Q2) Write short note (any Three)

- Food adulteration
- Dietary survey
- Functions of calcium.
- Germination.
- Food allergy.

Q3) Solve the following questions (Any Two)

[20]

- Write on Maharashtra food cuisines.
- Explain function, sources and RDA of proteins.
- Write on FPO and AGMARK.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक संपूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तिथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा :

[5]

- अ) ----- हे चांगले कोलेस्ट्रॉल म्हटले जाते.
- एल. डी. एल
 - एच. डी. एल.
 - टी. डी. एल
 - एच बी
- ब) नाशवंत अन्न पदार्थ हे ----- मध्येच ठेवावे.
- रेफ्रिजरेटर
 - पाणी
 - झायर
 - गरम पाणी

M - 25

क) ----- हे सहज उपलब्ध होतात व किफायतशीर कॅलरी पुरवितात.

i) प्रथिने	ii) स्निग्धे
iii) कबोदके	iv) जीवनसत्व

ड) जिलेटिन, सुकामेवा आणि क्रीम चे मिश्रण ----- मध्ये वापरले जाते.

i) डेझर्ट सॅलड	ii) सेपरेट सॅलड
iii) व्हेजीटेबल सॅलड	iv) कॅम्पोज्ड सॅलड

इ) ----- अभावी होणारा रक्तदाय ही मोठी सामाजिक आरोग्य समस्या आहे.

i) कॅल्शियम	ii) जीवनसत्व 'अ'
iii) आयोडीन	iv) लोह

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

- अ) अन्नभेसळ
- ब) आहार सर्वेक्षण
- क) कॅल्शियमची कार्ये
- ड) मोड आणणे (अंकुरित करणे)
- इ) फूड अॅलर्जी

[15]

प्र.3) खालील प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन)

- अ) महाराष्ट्रीयन "फुड कुझीन" वर लिहा.
- ब) प्रथिनांचे कार्य, प्राप्तीसाधने व आर. डी. ए स्पष्ट करा
- क) एफ. पी. ओ. आणि एगमार्क यावर लिहा.

[20]

Seat No.	
----------	--

A-33

Total No. of Pages : 3

B.A.(Part-I) (Semester-II) Examination, October - 2015
ENGLISH (Compulsory) (Paper - B) (New Syllabus)
English for Communication
Sub. Code : 61220

Day and Date : Wednesday, 28 - 10 - 2015
Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

- Q1) A) Rewrite the following choosing the correct alternative: [5]
- i) The green snake is trying to hide in the _____
 - a) reeds
 - b) forest
 - c) lake
 - d) river
 - ii) The speaker in the poem 'Telephonic Conversation' tries to warn the landlady about _____.
 - a) the indifferent location of her house
 - b) the high rent of her house
 - c) his being African
 - d) his poor financial condition
 - iii) Uncle James threatens Philip by referring to _____
 - a) Philip's unemployment
 - b) his revolver
 - c) Philip's dependence on him
 - d) his power of purse
 - iv) Jnana Babu shut Rabindranath in a room and gave him _____ to translate.
 - a) King Lear
 - b) Macbeth
 - c) Othello
 - d) Hamlet

P.T.O.

- v) Venkatesh Murthy has forgiven Lalitha Devi and expects that she should_____.
- forgive him
 - come to him to live with him
 - look after his children from the second wife
 - help him economically

- B) Do as directed: [5]
- Give synonym for 'hazy'.
 - Give antonym for 'imaginary'.
 - Give the verb of 'confession'.
 - Give the noun form of 'foolish'.
 - Use the following phrase in a sentence of your own: *to keep pace with*

Q2) A) Answer **any three** of the following in two to three sentences each:[9]

- How does Lalitha treat Venkatesh at first?
- Who remained close to Rabindranath? Why?
- How does Philip dominate Uncle James in the dream?
- What is the speaker trying to hire, and where in 'Telephonic Conversation'?
- How does the poet describe the snake?

B) Write short notes on **any two** of the following in about 50 to 60 words each: [6]

- The poet's concern for the snake.
- Draw the character sketch of Uncle James.
- The influences on Rabindranath.

- Q3) Write a letter of application with C.V. in response to the following advertisement. [10]

WANTED
A clerk
 Fresh commerce graduate with first class
 Computer knowledge necessary,
 min.2years experience,
Apply to:
The Principal,
M.H.S. Mahavidyalaya, Kolhapur

- Q4) A) Write a news story based on the details given below. Supply a suitable headline also [7]

Place of the News: Pune

Date: 11th December, 2014

Sources: TNN

The BRT bus stop broken by a truck --- time of the incident -- at night, around 9.45 --- the BRT bus stop in the middle of the road --- driver coming at top speed --- heading towards Mumbai --- could not judge the height of the stop --- the stop destroyed --- frequent such accident -- the citizens complain --- approach the commissioner --- demand changing the wrong kind of structure ---

- B) Suppose you are the warden of a college hostel. Write a set of instructions for the students. [8]

Seat No.	
----------	--

B. A. (Part - I) (Semester - II) Examination, October - 2015

HINDI (Optional) ऐच्छिक हिंदी (Paper - II)

आधुनिक हिंदी साहित्य

पाठ्यपुस्तक : 1) सूनी घाटी का सूरज (व्याकरण)

2) व्याकरण

Sub. Code : 61234

Day and Date : Tuesday, 27 - 10 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon. to 2.00 p.m.

- सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

प्र.1) कोष्ठक में दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । [10]

- i) अधिकरण कारक का चिह्न (ने / से / को / में) है ।
- ii) धन से प्रतिष्ठा बढ़ती है । अधोरेखित पद में (कर्ता / संप्रदान / करण / संबंध) कारक है ।
- iii) कॉलेज के छात्र सैर के लिए चले गए । अधोरेखित पद में (कर्ता / संबंध / कर्म / अपादान) कारक है ।
- iv) अध्यापक छात्रों को हिंदी पढ़ाते हैं । अधोरेखित पद में (अपादान / संप्रदान / कर्म / करण) कारक है ।
- v) वह आदमी रास्ते पर खड़ा है । अधोरेखित पद में (कर्म / अधिकरण / संप्रदान / संबंध) कारक हैं ।
- vi) वाह ! कितना सुंदर है ताजमहल ! यह (विधानार्थक / विस्मयबोधक / आज्ञार्थक / इच्छार्थक) वाक्य है ।
- vii) विजय, तुम अब घर जाओ । यह (आज्ञार्थक / विधानार्थक / संदेहार्थक / प्रश्नार्थक) वाक्य है ।
- viii) शायद आज आँधी आए । यह (संकेतार्थक / संदेहार्थक / विधानार्थक / इच्छार्थक) वाक्य है ।
- ix) भगवान तुम्हारा भला करे । यह (विधानार्थक / इच्छार्थक / संदेहार्थक / संकेतार्थक) वाक्य हैं ।
- x) क्या मोहन स्कूल नहीं गया ? यह (विधानार्थक / निषेधार्थक / प्रश्नार्थक / संदेहार्थक) वाक्य है ।

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों का ससंदर्भ स्पष्टीकरण कीजिए ।

[10]

- i) “लड़का भाग्यवान है जो उसे साथ लिए जा रहा है । लड़की बड़ी फारवर्ड है ।”
- ii) “तुमने भूत देखा है? कब? कहाँ? कैसा था?”
- iii) “इस युनिवर्सिटी में मेरे जैसे बहुत से आहत और अपंग हैं । इस बात को कॉलेज के अधिकारीगण जानते हैं ।”

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

[10]

- i) अल्पविराम किसे कहते हैं ? अल्पविराम के चार नियम सोदाहरण लिखिए ।
- ii) मानक वर्तनी के पाँच नियमों को सोदाहरण लिखिए ।
- iii) पदक्रम किसे कहते हैं? पदक्रम के चार नियमों को सोदाहरण लिखिए ।

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

[10]

- i) ‘सूनी घाटी का सूरज’ उपन्यास के शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए ।
- ii) ‘सूनी घाटी का सूरज’ उपन्यास के उद्देश्य को स्पष्ट कीजिए ।
- iii) ‘सूनी घाटी का सूरज’ उपन्यास में चित्रित समस्याओं का विवेचन कीजिए ।

प्र.5) ‘सूनी घाटी का सूरज’ उपन्यास की कथावस्तु लिखिए ।

[10]

अथवा

‘सूनी घाटी का सूरज’ उपन्यास के नायक रामदास का चरित्र-चित्रण कीजिए ।

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, October - 2015

ENGLISH (Paper - II) (Optional)

Introduction to English Literature: (Short Story & Novel)

Sub. Code : 61235

Day and Date : Monday, 26 - 10 - 2015

Time : 03.00 p.m. to 05.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences choosing the correct alternatives. [10]

- a) The novel Lord of the Flies was published in the year _____.
 - i) 1952
 - ii) 1954
 - iii) 1960
 - iv) 1964
- b) _____ is the lord of the flies.
 - i) Pig's head
 - ii) beast
 - iii) airman
 - iv) Jack
- c) The central character in the novel Lord of the Flies is _____.
 - i) Jack
 - ii) Ralph
 - iii) Piggy
 - iv) Roger
- d) Simon is a _____ year old boy.
 - i) fifteen
 - ii) twelve
 - iii) thirteen
 - iv) ten
- e) When the conch is blown, the boys _____.
 - i) come to the assembly
 - ii) begin to shout
 - iii) run away
 - iv) go to sleep
- f) The lord of the flies is first seen by _____.
 - i) Piggy
 - ii) Simon
 - iii) Jack
 - iv) Ralph

- g) The boys are finally rescued by ____.
- i) lord of the flies ii) a fairy man
iii) Ralph iv) the naval officer
- h) _____ persons die in the novel.
- i) two ii) three
iii) four iv) five
- i) Piggy is killed by ____.
- i) the beast ii) Jack and his group
iii) the pig iv) Roger
- j) The story of the novel ends with ____.
- i) death of Ralph
ii) arrest of Jack
iii) rescue of the boys by the naval officer
iv) death of Roger

Q2) Write answers to any two of the following questions in about 250 words each. **[20]**

- a) The novel Lord of the Flies as an Allegorical novel
b) Character of Jack
c) Symbolism in the novel

Q3) Write short notes on any four of the followings in about 100-120 words. **[20]**

- a) Significance of the title Lord of the Flies.
b) Simon
c) Plot of the novel
d) Characters in a novel
e) Historical novel

A - 44

Total No. of Pages : 7

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, October - 2015
GEOGRAPHY (Optional) (Paper - II)
Climatology (New Syllabus)
Sub. Code : 61254

Day and Date : Friday, 30 - 10 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram & maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for following questions. [10]

- a) Which one of the following gases constitutes the major portion of the atmosphere?
- i) Oxygen
 - ii) Nitrogen
 - iii) Argon
 - iv) Carbon dioxide
- b) The layer separate Troposphere and Stratosphere is called as -
- i) Tropopause
 - ii) Stratopause
 - iii) Ozonosphere
 - iv) None of these
- c) The solar energy received at the earth surface is called as -
- i) Heat Budget
 - ii) Temperature
 - iii) Solar Constant
 - iv) Insolation

P.T.O.

- d) In the atmosphere increases temperature with increasing altitude is called as -
- i) Range of temperature
 - ii) Radiant Energy
 - iii) Temperature Inversion
 - iv) Solar constant
- e) Normal Laps Rate of temperature is known as-
- i) Temperature decreases with increasing altitude
 - ii) Temperature increases with increasing altitude
 - iii) Temperature increases pole towards the equator
 - iv) Temperature decreases pole towards the equator
- f) Winds blow from -
- i) Low pressure belt to high pressure belt
 - ii) High pressure belt to low pressure belt
 - iii) Poles to equator
 - iv) Equator to poles
- g) The normal atmospheric pressure at the sea level is -
- i) 1013.25 mb
 - ii) 1023.52 mb
 - iii) 1031.25 mb
 - iv) 1031.52 mb

- h) Which of the following forces deflect the prevailing winds?
- Pressure gradient
 - Coriolis force
 - Centripetal acceleration
 - Friction force
- i) Air Pressure is measured by -
- Thermograph
 - Anemometer
 - Rainguage
 - Barograph
- j) The central area high pressure and outer side low pressure is called as-
- Cyclone
 - Anticyclone
 - Secondary cyclone
 - Calm

Q2) Write the answer for the following questions in detail. [20]

- a) Explain elements of Atmosphere? Describe in details structure of atmosphere?

OR

Explain the factors affecting on the distribution of Insolation?

- b) Describe the horizontal distribution of atmospheric pressure belts on the earth surface?

OR

State the types of rainfall with suitable diagram?

A - 44.

[20]

Q3) Write short notes (Any four):

- Elements of climate
- Inversion of Temperature
- Monsoon winds
- Thermograph
- Anticyclone
- Types of Humidity

मराठी रूपांतर

सूचना:

- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- आवश्यक तेथे सुबक आकृती व नकाशा काढा.
- उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- नकाशा स्टॅन्सिलसचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नासाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[10]

अ) खालीलपैकी कोणत्या वायुने वातावरणाचा सर्वाधिक भाग व्यापलेला आहे.

i) ऑक्सिजन

ii) नायट्रोजन

iii) अरगॉन

iv) कार्बन डाय ऑक्साईड

ब) तपांबर व स्थितांबर हे थर कोणत्या थराने विलग केलेले आहेत.

i) तपस्तब्धी

ii) स्थितस्तब्धी

iii) ओझोनंबर

iv) कोणतेही नाही

र) खालीलपैकी कोणत्या प्रेरणेमुळे नियमित वारे दिशा बदलतात?

- i) वायुभार उतार
- iii) कोरिऑलिस प्रेरणा
- iii) केंद्रस्थानी उत्सर्जन
- iv) घर्षण प्रेरणा

ल) हवेचा दाब कोणत्या उपकरणाने मोजतात.

- i) तापमान लेखक
- ii) वायुवेगमापक
- iii) पर्जन्यमापक
- iv) वायुभारलेखक

व) केंद्रभागात वायुभार जास्त व सभोवतालच्या प्रदेशात वायुभार कमी असतो त्यास काय म्हणतात.

- i) आवर्त
- ii) प्रत्यावर्त
- iii) दुय्यम आवर्त
- iv) शांत

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

अ) वातावरणातील घटक सांगा? वातावरणाची संरचना सविस्तर स्पष्ट करा?

किंवा

सौरशक्तीच्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा?

ब) पृथ्वी पृष्ठभागावरील हवेच्या दाबपट्ट्याचे भौगोलिक वितरणाचे वर्णन करा.

किंवा

पर्जन्याचे प्रकार आकृतीच्या सहाय्याने स्पष्ट करा?

प्र.3) टिपा लिहा (कोणतेही चार)

- अ) हवेची अंगे
- ब) तापमानातील विपरीतता
- क) मोसमी वारे
- ड) तापमानलेखक
- इ) प्रत्यावर्त
- फ) आर्दनेचे प्रकार

Seat
No.

--

A - 52

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, November - 2015
PSYCHOLOGY (Optional) (Paper - II)

General Psychology

Sub. Code : 61251

Day and Date : Monday, 02 - 11 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figure to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative : [10]

- i) Thorndike proposed the theory of _____ .
 - a) Memory
 - b) Personality
 - c) Trial - Error
 - d) Intelligence
- ii) _____ may be defined as a stirred up state of an individual.
 - a) Emotion
 - b) Motivation
 - c) Perception
 - d) Attention
- iii) The structure of Long Term Memory (LTM) was developed by _____.
 - a) Morgan-King
 - b) Wagh-Norman
 - c) Binet-Simon
 - d) James-Lang
- iv) The term Intelligence Quotient (IQ) has introduced by stern in _____.
 - a) 1914
 - b) 1915
 - c) 1913
 - d) 1919
- v) Ink-Blot test was developed by _____.
 - a) Murry
 - b) Rorschach
 - c) Binet
 - d) Gilford

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा.

[10]

- i) थॉर्नडाईक यांनी पद्धती मांडली.

अ) स्मरण	ब) व्यक्तिमत्व
क) प्रयत्न-प्रमाद	ड) बुद्धिमत्ता
- ii) व्यक्तिची उत्तेजित अवस्था म्हणजे होय.

अ) भावना	ब) प्रेरणा
क) संवेदन	ड) अवधान
- iii) दीर्घकालीन स्मृतीचा आराखडा यांनी विकसित केला.

अ) मॉर्गन-किंग	ब) वॉघ-नॉर्मन
क) बीने सायमन	ड) जेम्स-लॅंग
- iv) बुद्धिगुणांकाची (IQ) संकल्पना स्टर्न यांनी साली सांगितली.

अ) 1914	ब) 1915
क) 1913	ड) 1919
- v) शार्डच्या डागाची चाचणी यांनी विकसित केली.

अ) मरे	ब) रोर्शाक
क) बीने	ड) गिलफोर्ड
- vi) मानसिक मंदन असलेल्या व्यक्तिचा बुद्धिगुणांक पेक्षा कमी असतो.

अ) 100	ब) 70
क) 90	ड) 80
- vii) सुखतत्वानुसार चे कार्य चालते.

अ) इदम्	ब) अहम्
क) पराहम्	ड) यापैकी नाही

A - 52

viii) ही स्मरण प्रक्रियेची पहिली पायरी आहे.

अ) साठवण	ब) पुनःप्रापण
क) संकेतन	ड) यापैकी नाही

ix) अभिजात अभिसंधानाचा सिद्धांत यांनी मांडला.

अ) फ्रॉइड	ब) बी. एफ. स्किन्नर
क) इव्हान पॅव्हलॉव्ह	ड) युंग

x) यांनी भावनेचा सिद्धांत मांडला.

अ) ऑलपोर्ट	ब) कॅनन-बार्ड
क) वॅटसन	ड) कोह्लर

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

i) अध्ययन म्हणजे काय ? अभिजात अभिसंधानाच्या प्रयोगाची चर्चा करा. [10]

किंवा

बुद्धिमत्तेची व्याख्या द्या. गार्डनरच्या बहुविध बुद्धिमत्ता सिद्धांताचे वर्णन करा.

ii) स्मृती (स्मरण)ची व्याख्या सांगा. स्मृतीची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [10]

किंवा

व्यक्तिमत्त्वाची व्याख्या सांगून प्रक्षेपण तंत्रांची चर्चा करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (काणेत्याही चार)

[20]

- i) कॅनन-बार्डचा भावनाविषयक सिद्धांत
- ii) स्किन्नरचा प्रयोग
- iii) अल्पकालिन स्मृती
- iv) मानसिक मंदन
- v) व्यक्तिमत्व विकासाच्या अवस्था (मनोलेैंगिक विकासाच्या अवस्था)
- vi) स्टॅनफोर्ड-बीने आणि बुद्धिगुणांक (IQ)

ॐॐॐ

Seat No.	
----------	--

A - 55

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, November - 2015
ECONOMICS (Optional) (Paper - II) (New)

Indian Economy

Sub. Code : 61245

Day and Date : Tuesday, 03 - 11 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative. [10]

- a) Indian agriculture is the biggest business owned by _____.
 - i) Government
 - ii) Private sector
 - iii) Co-operative sector
 - iv) None of these
- b) In agricultural sector _____ unemployment exists.
 - i) Disguised
 - ii) Open
 - iii) Frictional
 - iv) None of these
- c) The exploitation of _____ was done under the Zamindari system.
 - i) money lenders
 - ii) tenants
 - iii) agricultural labourers
 - iv) none of these
- d) Use of new technology to increase agricultural productivity is called as _____ revolution.
 - i) green
 - ii) white
 - iii) red
 - iv) none of these
- e) In India due to _____, size of land holding is decreasing.
 - i) population decrease
 - ii) population growth
 - iii) road construction
 - iv) none of these
- f) _____ industry is fully or partially run with the help of family members.
 - i) Cottage
 - ii) Small-scale
 - iii) Medium
 - iv) None of these

P.T.O.

- g) _____ is the main cause of industrial sickness.
- i) Excess demand
 - ii) More capital
 - iii) Load shading
 - iv) None of these
- h) _____ is a very good tool of communication.
- i) News paper
 - ii) Mobile phone
 - iii) Book
 - iv) None of these
- i) Indian Railway is the biggest business owned by _____.
- i) government
 - ii) private sector
 - iii) co-operative sector
 - iv) none of these
- j) Tourism industry earns _____.
- i) clothes
 - ii) foodgrain
 - iii) foreign currency
 - iv) none of these

Q2) Answer the following questions in detail.

[20]

- a) Explain the causes of low agricultural productivity in India.

OR

State the importance of service sector in Indian economy.

- b) Explain the problems of small-scale industries in India.

OR

Explain the composition and direction of India's foreign trade after 1991.

Q3) Write a short notes (any four) :

[20]

- a) Merits of Green Revolution.
- b) Causes of agricultural distress.
- c) Causes of industrial sickness.
- d) Advantages of Railway Transport.
- e) Importance of Tourism industry.
- f) Importance of foreign sector.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[10]

अ) भारतीय शेती हा क्षेत्रातील सर्वात मोठा उद्योग आहे.

i) सरकारी	ii) खाजगी
iii) सहकारी	iv) यांपैकी नाही

ब) शेती क्षेत्रात बेरोजगारी आढळते.

i) छुपी	ii) उघड
iii) घर्षणात्मक	iv) यांपैकी नाही

क) जमीनदारी पध्दतीमध्ये चे शोषण केले जात होते.

i) सावकार	ii) कुळ
iii) शेतमजूर	iv) यांपैकी नाही

ड) नवीन तंत्रज्ञानाचा अंगिकार करून शेतीची उत्पादकता वाढविणे म्हणजे क्रांती होय.

i) हरित	ii) धवल
iii) लाल	iv) यांपैकी नाही

इ) भारतात मुळे भूधारण क्षेत्रात घट होत आहे.

i) लोकसंख्या घट	ii) लोकसंख्या वाढ
iii) रस्ते बांधणी	iv) यांपैकी नाही

फ) उद्योग अंशतः किंवा पूर्णतः कुटुंबातील सदस्यांच्या मदतीने चालविले जातात.

i) कुटीर	ii) लघु
iii) मध्यम	iv) मोठे

- य) हे औद्योगिक आजारपणाचे महत्वाचे कारण आहे.
i) अतिरिक्त मागणी	ii) जादा भांडवल
iii) वीज कपात	iv) यांपैकी नाही
- र) हे संवाद साधण्याचे उत्तम साधन आहे.
i) वर्तमानपत्र	ii) भ्रमणध्वनी
iii) पुस्तक	iv) यांपैकी नाही
- ल) भारतीय रेल्वे हा क्षेत्रातील सर्वात मोठा उद्योग आहे.
i) सरकारी	ii) खाजगी
iii) सहकारी	iv) यांपैकी नाही
- व) पर्यटन उद्योग मिळवितो.
i) कपडे	ii) धान्य
iii) परकीय चलन	iv) यांपैकी नाही

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

अ) भारतीय शेतीच्या अल्पउत्पादकतेची कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

भारतीय अर्थव्यवस्थेतील सेवा क्षेत्राचे महत्व सांगा.

ब) भारतीय लघुउद्योगांच्या समस्या स्पष्ट करा.

किंवा

1991 नंतरच्या भारताच्या विदेशी व्यापाराची रचना आणि दिशा स्पष्ट करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) हरित क्रांतीचे गुण
 ब) शेती विपत्तीची कारणे
 क) औद्योगिक आजारपणाची कारणे
 ड) रेल्वे वाहतूकीचे फायदे
 इ) पर्यटन उद्योगाचे महत्व
 फ) विदेशी क्षेत्राचे महत्व

A - 45

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, October - 2015

HOME SCIENCE

Fundamentals of Food and Nutrition (Paper - II)

Sub. Code : 61253

Day and Date : Friday, 30 - 10 - 2015

Total Marks : 40

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw a neat diagram wherever necessary.

Q1) Fill in the blanks choosing correct alternatives

[5]

- a) Idli is the best example of _____.
- i) fermentation
 - ii) substitution
 - iii) enrichment
 - iv) fortification
- b) The substance by which allergy causes is called _____.
- i) adultructs
 - ii) allergen
 - iii) enzymes
 - iv) All
- c) Bitot spot is due to _____ deficiency.
- i) Vitamin D
 - ii) Vitamin C
 - iii) Vitamin A
 - iv) Vitamin B
- d) _____ lable is used for the processed foods.
- i) ISI
 - ii) FPO
 - iii) Agmark
 - iv) IDA
- e) Testing of nutrient deficiency is done in _____ method.
- i) dietary assessment
 - ii) clinical examination
 - iii) anthropometric measurements
 - iv) biochemical assessment

P.T.O.

Q2) Write short note (any three).

- Food security
- Causes of food contamination
- Functions of Iron
- Innovative Food
- Biochemical assessment

Q3) Write in detail on following questions. (any two)

[20]

- Discuss the selection of food with examples.
- Discuss the food safety measures.
- Write function and deficiency disorders of fats.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

[5]

- अ) इडली हे चे उत्तम उदाहरण आहे.
i) आंबवणे	ii) पर्यायी
iii) समृद्धीकरण	iv) मिसळणे
- ब) ज्या पदार्थांमुळे अॅलर्जी होते त्यास म्हणतात.
i) भेसळक	ii) अॅलर्जन
iii) विकर	iv) सर्व
- क) बीटॉट स्पॉट हे च्या अभावामुळे येतात.
i) जीवनसत्व ड	ii) जीवनसत्व क
iii) जीवनसत्व अ	iv) जीवनसत्व ब

- ड) प्रक्रिया केलेल्या अन्नपदार्थावर हे लेबल वापरतात.
i) आय एस आय	ii) एफ पी ओ
iii) आय डी ए	iv) अँगमार्क
- इ) या पद्धतीमध्ये पोषण कमतरतेसंबंधी लक्षणाचे परिक्षण केले जाते.
i) आहार परिक्षण	ii) वैद्यकिय परिक्षण
iii) मानवमिती मापन	iv) जीवरासायनिक परिक्षण

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) अन्न सुरक्षा
- ब) अन्न दूषिती करणाची कारणे
- क) लोहाची कार्ये
- ड) नाविन्यपूर्ण अन्न
- इ) जीवरासायनिक परिक्षण

प्र.3) खालील प्रश्न सविस्तर लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) अन्नाची निवड उदाहरणासह चर्चा करा.
- ब) अन्न सुरक्षिततेचे उपाय यावर चर्चा करा.
- क) स्निग्धांची कार्ये व अभावाचे दुष्परिणाम लिहा.

A - 28

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, October - 2015
MARATHI (Optional) (Paper - II)

पाठ्यपुस्तक : 'अभिरूची'

Sub. Code : 61231

Day and Date : Monday, 26 - 10 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

i) 'नवरा' कथेत काकाच्या घरासमोरच्या रस्त्यावर मुले कोणता खेळ खेळायची?

अ) कब्बडी	ब) क्रिकेट
क) खो खो	ड) फुटबॉल

ii) पकडलेल्या भुजंगाला कोणते नाव ठेवायचे असे आलीखाने ठरविले होते?

अ) सरदान्या	ब) झिपन्या
क) राजा	ड) बहादुर्या

iii) आलीखाचा मृत्यू कशामुळे झाला?

अ) पाण्यात बुडून	ब) सर्पदंशामुळे
क) आजारपणामुळे	ड) मोटार अपघातात

iv) मराठ्यांच्याबद्दल परप्रांतीयांचे मत काय आहे?

अ) मराठे व्यवहारचतुर आहेत	ब) मराठे हुशार आहेत
क) मराठे ऐदी आहेत	ड) मराठ्यांना व्यवहार कळत नाही

P.T.O.

तुळशीरामने लालाची वळकटी समुद्रात का फेकून दिली?

- अ) लालाने तुळशीरामचा अपमान केला ब) तुळशीराम वेडा होता
क) तुळशीराम लालाचा नोकर होता ड) लाला तुळशीरामचे पैसे देत नव्हता

vi) मेडिकल कॉलेजपासून ज्युबिली पार्कपर्यंत रस्त्याच्या दोन्ही बाजूची झाडे कशामुळे नाहीशी झाली?

- अ) झाडांना पुरेसे पाणी नव्हते ब) मोर्चेकरांनी झाडे उपटून टाकली
क) जनावरांनी झाडे खावून टाकली ड) रस्ता रूंदीकरणात झाडे काढून टाकली

vii) गोखले हायस्कूल दुसऱ्या कोणत्या नावाने प्रसिध्द होते?

- अ) गोखले गुरूजींची शाळा ब) पाखरांची शाळा
क) चितळे मास्तरांची शाळा ड) धडपडणाऱ्या मुलांची शाळा

viii) चितळे मास्तरांच्या नाक आणि मिश्यांची ठेवण कुणासारखी दिसायची?

- अ) राम गणेश गडकऱ्यांसारखी ब) हिटलरसारखी
क) धर्मलिंग गुरवासारखी ड) काळे मास्तरांसारखी

ix) 'क' मधील पती सनसनाटी करण्यासाठी काय करायला गेले?

- अ) खिडकीवर चढायला ब) विहिरीत पोहायला
क) घोड्यावर बसायला ड) कोलांटी उडी मारायला

x) शामचे वडील बेंदराला बैल सजविण्यासाठी शामला काय आणायला सांगतात?

- अ) नारळ ब) फुले
क) रंग ड) उदबत्ती

प्र.2) 'नवरा' या कथेतील दिपूचे भावविश्व तुमच्या शब्दांत मांडा.

[10]

किंवा

नागनाथ कोत्तापळे यांनी 'पाऊस पळवून लावणारी जादू' या पाठामध्ये पावसाची कोणकोणती रूपे रेखाटली आहेत?

प्र.3) 'त्रिकोणाच्या मध्यावर' या एकांकिकेतील शामला आपल्या आई-वडिलांविषयी राग का येतो?[10]

किंवा

चितळे मास्तरांविषयी विद्यार्थ्यांमध्ये आदरभाव का आहे ते लिहा.

प्र.4) टिपा लिहा. (3 पैकी 2)

[10]

- i) देवा आणि डॉक्टर यांच्यामधील संघर्ष
- ii) 'पुंगी' मधील खाला
- iii) 'क' एकांकिकेची उपहासगर्भ संवादशैली

प्र.5) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[10]

- i) 'रक्तात पेटलेल्या अगणित सूर्यांनो' या कवितेतील विद्रोहाची जाणीव स्पष्ट करा.

किंवा

'पतंग' या कवितेत एकाकीपणाच्या दुःखाची जाणीव कशाप्रकारे व्यक्त झाली आहे.

- ii) नारायण कुलकर्णी कवठेकरांच्या 'सिंह' या कवितेतील आशयसौंदर्य उलगडून दाखवा.

किंवा

'दिवसभरात' या कवितेत माणसाच्या चंगळवादी प्रवृत्तीचे चित्रण कशाप्रकारे आले आहे?

Seat
No.

A-57

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, November - 2015

HISTORY (Paper- II)

Polity, Society and Economy under the Marathas (1600-1707)

Sub. Code : 61243

Day and Date : Wednesday, 04 - 11 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicates full marks.

Q1) Fill in the blanks by choosing the appropriate alternative given below : [10]

- a) _____ was the secretary in Chhatrapati Shivaji Maharaja's Ashtapradhan Mandal.
- i) Annaji Datto
 - ii) Dattaji Trimbak
 - iii) Moropant Pingale
 - iv) Niraji Ravaji
- b) _____ was the chief of the espionage department of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
- i) Tanaji Malusare
 - ii) Hiroji Farzad
 - iii) Shiva Kashid
 - iv) Bahirji Naik
- c) _____ is known as the 'Father of Indian Navy'.
- i) Shivaji Maharaj
 - ii) Shahaji Maharaj
 - iii) Sambhaji Maharaj
 - iv) Rajaram Maharaj
- d) Bargir and Shiledars were part of the _____.
- i) Cavalry
 - ii) Infantry
 - iii) Elephant crops
 - iv) Camel crops
- e) _____ was known as Devasthan Inam.
- i) Agrahar Inam
 - ii) Dudh Bhat Inam
 - iii) Gavnisbat Inam
 - iv) Dharmaday Inam
- f) In Shiv period the port of Vijaydurg was famous for the trade of _____.
- i) Betal leaves
 - ii) Silk
 - iii) Wheat
 - iv) Jaggery

P.T.O.

A - 57

- _____ kept the account of the village.
- i) Shete ii) Mahajan
iii) Patil iv) Kulkarni
- h) _____ is the founder of the Varkari Sect.
i) Eknath ii) Dnyaneshwar
iii) Namdev iv) Tukaram
- i) The book 'Rise of Maratha Power' published in _____.
i) 1680 ii) 1780
iii) 1800 iv) 1900
- j) Dr. Balkrishna wrote the book _____.
i) Rise of Maratha Power ii) Shivaji the Great
iii) House of Shivaji iv) Shivaji and his Times

Q2) Answer the following questions in detail :

- a) Explain the features of the Fort administration of the Chhatrapati Shivaji Maharaj. [10]

OR

Explain the work of Patil and Kulkarni under the Marathas.

- b) Write the information about Trade and Industry in the age of Chhatrapati Shivaji Maharaj. [10]

OR

Explain the contribution of justice M.G. Ranade to the writing of Maratha History.

Q3) Write short notes (any four) :

[20]

- a) Ashtapradhan Mandal.
b) Currency system during the Shivshahi period.
c) Village community in the age of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
d) The religious policy of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
e) Varkari Sect.
f) Dr. Balkrishna.

- द) वारकरी संप्रदायाचा पाया यांनी घातला.
- i) एकनाथ ii) ज्ञानेश्वर
iii) नामदेव iv) तुकाराम
- ल) 'मराठी सत्तेचा उदय' हा ग्रंथ साली प्रकाशित झाला.
- i) 1680 ii) 1780
iii) 1800 iv) 1900
- व) डॉ. बाळकृष्ण यांनी हा ग्रंथ लिहला.
- i) राईज ऑफ मराठा पॉवर ii) शिवाजी द ग्रेट
iii) हाऊस ऑफ शिवाजी iv) शिवाजी अँड हिज टाईम्स

प्र.2) दीर्घोत्तरी प्रश्न

- अ) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या किल्ला प्रशासनाची वैशिष्ट्ये सांगा. [10]
- किंवा
- मराठ काळातील पाटील आणि कुलकर्णी यांचे कार्य स्पष्ट करा.
- ब) शिवकालीन व्यापार व उद्योगांची माहिती द्या. [10]
- किंवा
- न्या. एम. जी. रानडे यांचे मराठा इतिहासलेखनातील योगदान स्पष्ट करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) अष्टप्रधान मंडळ
ब) शिवकालीन चलन व्यवस्था
क) शिवकालीन ग्राम व्यवस्था
ड) छत्रपती शिवाजी महाराजांचे धार्मिक धोरण
इ) वारकरी संप्रदाय
फ) डॉ. बाळकृष्ण

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, October - 2015
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory) (Paper - B)
Sub. Code : 61221

Day and Date : Thursday, 29 - 10 - 2015

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative : [10]

- a) 'No Cats no clover' is an example of _____.
 - i) law
 - ii) explanation
 - iii) interpolation
 - iv) science
- b) _____ is a possible explanation of the phenomenon under observation.
 - i) Hypothesis
 - ii) Explanation
 - iii) Observation
 - iv) Experiment
- c) There are _____ types of verification of hypothesis.
 - i) 2
 - ii) 4
 - iii) 3
 - iv) 5
- d) Ethics, logic and aesthetics are the examples of _____.
 - i) natural sciences
 - ii) normative sciences
 - iii) political science
 - iv) social science
- e) To reduce the birth rate is a process of _____ population.
 - i) increasing
 - ii) decreasing
 - iii) controlling
 - iv) all above
- f) There are _____ types of scientific explanation.
 - i) 2
 - ii) 3
 - iii) 4
 - iv) 5

_____ is the last step of scientific method.

- i) Law
 - ii) Theory
 - iii) Explanation
 - iv) None of these
- h) There are _____ types of secondary laws of nature.
- i) 3
 - ii) 4
 - iii) 5
 - iv) 6
- i) _____ should be Self - consistant.
- i) Hypothesis
 - ii) Law
 - iii) Theory
 - iv) Explanation
- j) Monitor, key-board and mouse are the examples of the _____ of Computer.
- i) parts
 - ii) hardware
 - iii) software
 - iv) machine

Q2) Write short notes (any four) [20]

- a) Conditions of valid hypothesis
- b) Uses of Computer
- c) Causes of AIDS
- d) Remedies of population control
- e) Crucial Instance
- f) Parts of Computer

Q3) Answer the following questions fully :

- a) Define law and distinguish between primary and secondary laws of nature. [10]

OR

Define explanation and explain the kinds of scientific explanation fully.

- b) Define Computer and explain the characteristics of computer. [10]

OR

Define hypothesis and distinguish between verification and proof of hypothesis.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[10]

- अ) 'जर मांजरे नसतील तर क्लोव्हर जातीची फुलेही असणार नाहीत' हे चे उदाहरण आहे.
- i) नियम ii) उपपादन
iii) शृंखलाबंधन/परंपराशोधन iv) विज्ञान
- ब) निरीक्षणाधीन घटनांचे संभाव्य स्पष्टीकरण म्हणजे होय.
- i) अभ्युपगम ii) उपपादन
iii) निरीक्षण iv) प्रयोग
- क) अभ्युपगमाच्या प्रचितीचे प्रकार आहेत.
- i) 2 ii) 4
iii) 3 iv) 5
- ड) नीतिशास्त्र, तर्कशास्त्र व सौंदर्यशास्त्र ही ची उदाहरणे आहेत.
- i) नैसर्गिक शास्त्रांची ii) आदर्शवादी शास्त्रांची
iii) राजकीय शास्त्रांची iv) सामाजिक शास्त्रे
- इ) जनन दर घटविणे ही लोकसंख्या ची प्रक्रिया आहे.
- i) वाढविण्याची ii) कमी करण्याची
iii) नियंत्रणाची iv) वरील सर्व
- फ) वैज्ञानिक स्पष्टीकरणाचे प्रकार आहेत.
- i) 2 ii) 3
iii) 4 iv) 5
- य) ही वैज्ञानिक पध्दतीची अंतिम पायरी आहे.
- i) नियम ii) सिध्दांत
iii) उपपादन iv) यापैकी एकही नाही

- र) निसर्ग नियमांचे दुय्यम प्रकार आहेत.
- i) 3 ii) 4
iii) 5 iv) 6
- ल) हे स्वतःशी सुसंगत असले पाहिजे.
- i) अभ्युपगम ii) नियम
iii) सिध्दांत iv) उपपादन
- व) मॉनिटर, की-बोर्ड व माऊस ही संगणकाच्या ची उदाहरणे आहेत.
- i) अंगांची ii) हार्डवेअर
iii) सॉफ्टवेअर iv) मशिन

प्र.2) टीपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) युक्त अभ्युपगमाच्या अटी
ब) संगणकाचे उपयोग
क) एड्सची कारणे
ड) लोकसंख्या नियंत्रणाचे उपाय
इ) निर्णायक उदाहरण
फ) संगणकाचे भाग

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- अ) नियमाची व्याख्या देऊन निसर्गाच्या प्राथमिक व दुय्यम नियमातील फरक स्पष्ट करा. [10]

किंवा

उपपादनाची व्याख्या देऊन वैज्ञानिक उपपादनाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

- ब) संगणकाची व्याख्या देऊन संगणकाची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [10]

किंवा

अभ्युपगमाची व्याख्या देऊन अभ्युपगमाची प्रचिती व सिध्दी सिध्द करा.

M - 66

Total No. of Pages : 3

Scat No.	
-------------	--

B.A.(Part - I) (Semester - II) Examination, March - 2016
MARATHI (Optional) (Paper - II)

अभिरूची

Sub. Code : 61231

Day and Date : Saturday, 26 - 03 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

सूचना : सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

अ) काकू आपल्या मैत्रिणींना दिपूची ओळख कोण म्हणून करून देतात ?

i) पुतण्या

ii) भाचा

iii) भाऊ

iv) नवरा

ब) 'पुंगी' कथेतील खालाला भुजंग वैरी का वाटत होता ?

i) फुसकारतो म्हणून

ii) मोठा असल्यामुळे

iii) मुलांना खेळायता आवडत नाही म्हणून

iv) त्याने तिच्या पतीलादंश केल्यामुळे

क) कर्ज काढून घर बांधण्याचा मट्टपणा कोणत्या समाजाचे लोक करतात ?

i) मारवाडी

ii) सिंधी

iii) मराठा

iv) आदिवासी

ड) पाऊस थांबवण्यासाठी आजी कोणता उपाय करत असे ?

i) नवस बोलणे

ii) पावसाची पूजा करणे

iii) पावसाला चटके देणे

iv) पावसाला शिब्या देणे

P.T.O.

- इ) चितळे मास्तरांची शाळा कोणाचे स्मारक म्हणून गावकऱ्यांनी सुरू केले होते?
- i) लोकमान्य टिळक ii) महात्मा फुले
iii) गोपाळ कृष्ण गोखले iv) महात्मा गांधी
- फ) पु.ल. देशपांडे यांना चितळे मास्तराव्यतिरिक्त 'पुर्ष्या' म्हणणारे दुसरे गृहस्थ कोण?
- i) धर्मलिंग गुरव ii) पांडू धरत
iii) शाळेचे प्रिन्सिपॉल iv) गोदाचे वडील
- य) देवाकडे तराळकीची काठी कोणत्या सणापासून आली?
- i) गुढीपाडवा ii) होळी
iii) बेंदूर iv) नागपंचमी
- र) 'क' एकांकिकेतील नायक खेळातील स्वेटर कोठून खरेदी केल्याचे सांगतो?
- i) नेपाळ ii) श्रीलंका
iii) जपान iv) अमेरिका
- ल) 'त्रिकोणाच्या मध्यावर' एकांकिकेतील दादाच्या मते शामने कुणासारखं वागलं पाहिजे?
- i) गरीब गायीसारखं ii) लबाड कोल्हयासारखं
iii) सुस्त अजगरासारखं iv) ढाण्या वाघासारखं
- व) नागनाथ कोत्तापळे यांच्या गावाजवळील घनदाट जंगल कोणते?
- i) बाराहळी ii) आडवी खोरी
iii) कारवार iv) लोणावळा

प्र.2) इरावती कर्वे 'मराठ्यांना आणखी थोडे मट्ट कर' असे का म्हणतात?

[10]

किंवा

'देवा सटवा महार' या कथेच्या आधारे दलितांच्या वाटयाला आलेल्या अन्याय, अत्याचाराचे चित्रण करा.

प्र.3) भुकेची वेदना दुःख आणि वैरभाव विसरायला लावते; हे 'पुंगी' कथेच्या आधारे स्पष्ट करा.[10]

किंवा

'त्रिकोणाच्या मध्यावर' या एकांकिकेतील तीन पिढ्यांच्या संघर्षाचे चित्रण कसे आले आहे?

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) 'नवरा' कथेतील काकू

ब) चितळे मास्तरांचे शिकवणे

क) नागनाथ कोत्तापळे यांची पाऊस नसण्याची कारणमीमांसा

[10]

प्र.5) पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) 'तुझ्या माझ्यात गड!' या कवितेतील प्रिती भावना तुमच्या शब्दात लिहा.

[5]

किंवा

'रक्तात पेटलेल्या अगणित सूर्यांनो' या कवितेत कवीने 'किती दिवस सोसायची ही घोर नाकेबंदी?' असा विद्रोही स्वर का लावला आहे?

ब) इंदिरा संत यांच्या 'पतंग' या कवितेतील 'पतंग' आत्मयज्ञात आहुती का देतो? ते लिहा.[5]

किंवा

'सिंह' कवितेतील रूपकात्मकता स्पष्ट करा.

Seat
No.

M - 72

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester- II) Examination, March - 2016

ENGLISH (Compulsory) (Paper - B) (New)

English for Communication

Sub. Code : 61220

Day and Date : Monday, 28 - 03 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Rewrite the following choosing the correct alternative: [5]

- i) The short story 'The Final Decision' is originally written in _____ by Triveni.
 - a) Marathi
 - b) English
 - c) Kannada
 - d) Hindi
- ii) Rabindranath Tagore tried to experience the wealth of beauty in _____ literature.
 - a) European
 - b) Asian
 - c) Australian
 - d) Caribbean
- iii) 'The Boy Comes Home' is a _____.
 - a) poem
 - b) short story
 - c) one-act play
 - d) novel
- iv) The poem, 'Telephonic Conversation' is written by _____.
 - a) Wole Soyinka
 - b) W. W. E. Ross
 - c) Rabindranath Tagore
 - d) A. A. Milne

P.T.O.

- v) The snake glides through _____.
i) water	ii) air
iii) land	iv) dream

B) Do as directed:

[5]

- i) Give synonym for 'happy'.
- ii) Give antonym for 'obesity'.
- iii) Give the verb of 'deplorable'.
- iv) Give the adjective form of 'delight'.
- v) Use the following phrase in a sentence of your own: to make fun of.

Q2) A) Answer any three of the following in two to three sentences each: [9]

- i) How does Lalitha Devi look upon her work of embroidery?
- ii) Which incident had Rabindranath never able to forget?
- iii) In what way does Philip turn tables upon Uncle James?
- iv) What does the speaker feel on listening to the landlady's questions?
How does he react?
- v) What is the poet's concern for the snake?

B) Write short notes on any two of the following in about 50 to 60 words each: [6]

- i) Lalitha Devi
- ii) The influences on Rabindranath
- iii) Questions and answers in the poem 'Telephonic Conversation'.

Q3) Write a letter of application with C.V. in response to the following advertisement.

[10]

SHANTINIKETAN

Requires teachers

Minimum Experience 6 months in

Teaching pre-primary children

Apply to:

The Principal.

Shantiniketan School,

Morewadi, Kolhapur.

Q4) A) Write a news story based on the details given below. Supply a suitable headline also. [7]

Mumbai, 19: (by a reporter) One-Day Match _____ India and Pakistan _____ Indians wins the toss _____ chooses to field _____ Pakistan comfortable total 345 _____ openers do well _____ Indians openers _____ good partnership _____ 200 not out in (30 over) _____ match finishes in 49.3 overs. Indians win by seven wickets. Man of the match _____ for his all rounder performance.

B) Suppose you are the manager of a private library. Write set of instructions for the members who borrow books from the library. [8]

Seat No.	
----------	--

★

M - 70

Total No. of Pages : 3

B.A.(Part - I) (Semester - II) Examination, March - 2016

हिंदी (ऐच्छिक) (Paper - II)

आधुनिक हिंदी साहित्य

पाठ्यपुस्तके : 1) सूनी घाटी का सूरज

2) व्याकरण

Sub. Code : 61234

Day and Date : Sunday, 27 - 03 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1) कोष्ठक में दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

[10]

i) कर्मकारक का चिन्ह है।

(ने/से/को/में)

ii) लड़का पुस्तक पढ़ता है। अधोरेखित पद में कारक है।

(संप्रदान/कर्ता/करण/कर्म)

iii) धन से प्रतिष्ठा बढ़ती है। अधोरेखित पद में कारक है।

(अधिकरण/करण कारक/संबंध/अपादान)

iv) दशरथ के पुत्र राम वन चले गये। अधोरेखित पद में कारक है।

(अधिकरण/कर्ता/संबंध/संप्रदान)

v) ओ भाई जरा इधर ध्यान दो/अधोरेखित पद में कारक है।

(संबंध/संप्रदान/कर्ता/संबोधन)

vi) राजा नगर में आए/यह वाक्य है।

(संकेतार्थक/विधानार्थक/संदेहार्थक/इच्छार्थक)

P.T.O.

M - 70

- vii) तुम यहाँ मत आना/यह वाक्य है।
(इच्छार्थक/प्रश्नार्थक/निषेधार्थक/संदेहार्थक)
- viii) वहाँ कौन खड़ा है? यह वाक्य है।
(विधानार्थक/प्रश्नार्थक/संकेतार्थक/आज्ञार्थक)
- ix) अहा! कितना सुंदर फूल है। यह वाक्य है।
(इच्छार्थक/आज्ञार्थक/विस्मयादि बोधक/संदेहार्थक)
- x) भगवान तुम्हारा भला करे। यह वाक्य है।
(इच्छार्थक/संदेहार्थक/आज्ञार्थक/विधानार्थक)

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों का ससंदर्भ स्पष्टीकरण कीजिए। [10]

- i) “विद्यार्थी होकर बड़े संकट उठाने पड़ते हैं। पर बिना संकट उठाए विद्या नहीं आती। संकट से घबराना नहीं चाहिए।”
- ii) “लोग कहते थे कि रामदास तुमसे बहुत प्यार करता था। यहाँ तक सोचा जाता था कि तुम लोग विवाह कर लोगे।”
- iii) “यहाँ मैं न आऊँगा तो और कौन आएगा? किसी और को यहाँ आने की गरज ही क्या है?”

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। [10]

- i) पदक्रम के पाँच नियम सोदाहरण लिखिए।
- ii) अर्धविराम के प्रयोग के पाँच नियम सोदाहरण स्पष्ट कीजिए।
- iii) मानक वर्तनी के पाँच नियमों को सोदाहरण लिखिए।

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। [10]

- i) ‘सूनी घाटी का सूरज’ उपन्यास प्रतिभाशाली युवकों के शोषण की कथा है। इस कथन की समीक्षा कीजिए।

M - 70

- ii) अनिता (सत्या) का चरित्र-चित्रण कीजिए।
iii) कुँवर सुरेंद्र प्रताप बहादुरसिंह का चरित्र-चित्रण कीजिए।

प्र.5) 'सूनी घाटी का सूरज' उपन्यास में चित्रित समस्याओं का विवेचन कीजिए।

[10]

अथवा

'सूनी घाटी का सूरज' उपन्यास के रामदास का चरित्र-चित्रण कीजिए।

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2016
ECONOMICS (Optional) (New) (Paper - II)
Indian Economy (Part - II)
Sub. Code : 61245

Day and Date : Saturday, 02 - 04 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing the correct alternative. [10]

- i) In India, the share of _____ sector in national income has been decline.
 - a) Agriculture
 - b) Service
 - c) Industry
 - d) None of these
- ii) Green Revolution is related to _____ production.
 - a) Milk
 - b) Foodgrain
 - c) Industrial
 - d) None of these
- iii) Indian agricultural productivity is _____.
 - a) High
 - b) Very High
 - c) Low
 - d) Constant
- iv) The Economic reforms are implemented in _____.
 - a) 1991
 - b) 1992
 - c) 1993
 - d) 1994
- v) New Industrial policy was declared in _____.
 - a) 1991
 - b) 1992
 - c) 1993
 - d) 1994
- vi) Industrialisation is an important means to solve the problem of _____.
 - a) Unemployment
 - b) Poverty
 - c) Regional imbalance
 - d) All above

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[10]

- i) भारताच्या राष्ट्रीय उत्पन्नात क्षेत्राचा हिस्सा घटत आहे.
अ) शेती ब) सेवा
क) उद्योग ड) यापैकी नाही
- ii) हरित क्रांती उत्पादनाशी संबंधित आहे.
अ) दूध ब) अन्नधान्य
क) औद्योगिक ड) यापैकी नाही
- iii) भारतीय शेतीची उत्पादकता आहे.
अ) उच्च ब) खूप उच्च
क) कमी ड) स्थिर
- iv) आर्थिक सुधारणामध्ये अंमलात आल्या.
अ) 1991 ब) 1992
क) 1993 ड) 1994
- v) नवीन औद्योगिक धोरणमध्ये जाहीर झाले.
अ) 1991 ब) 1992
क) 1993 ड) 1994
- vi)समस्या सोडविण्यासाठी औद्योगिकरण हे महत्वाचे साधन आहे.
अ) बेकारी ब) गरीबी
क) विभागीय असमतोल ड) वरील सर्व
- vii) भारताच्या राष्ट्रीय उत्पन्नात सेवा क्षेत्राचा हिस्सा..... आहे.
अ) वाढत ब) घटत
क) स्थिर ड) यापैकी नाही
- viii) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूक प्रवाह.....क्षेत्रात जास्त आहे.
अ) शेती ब) औद्योगिक
क) सेवा ड) यापैकी नाही

i) भारतीय रिझर्व बँकसुरू झाली.

अ) 1935

ब) 1936

क) 1937

ड) 1938

x) भारतीय रेल्वेचा जगातक्रमांक आहे.

अ) पहिला

ब) दूसरा

क) तिसरा

ड) चवथा

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

अ) भारतीय शेतीच्या विपत्तीची कारणे सांगा

किंवा

सेवा क्षेत्राचे वाढते महत्व स्पष्ट करा.

ब) भारतीय शेतीच्या अल्प उत्पादकतेची कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

भारताच्या परराष्ट्रीय व्यापाराची रचना आणि दिशा स्पष्ट करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

अ) दुसऱ्या हरित क्रांतीची गरज.

ब) 1991 चे औद्योगिक धोरण.

क) सेवा क्षेत्राची रचना.

ड) विमा क्षेत्राचे महत्व.

इ) लघु उद्योगाच्या समस्या.

फ) माहिती - तंत्रज्ञानाचे महत्व.

Seat No.	
----------	--

M - 97

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2016

HISTORY (Paper - II)

Polity Society And Economy Under The Marathas (1600 - 1707)

Sub. Code : 61243

Day and Date : Sunday, 3 - 04 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Fill in the blanks by choosing the appropriate alternatives given below. [10]

- a) _____ was the senapati during the coronation of Chh. Shivaji Maharaj.
- i) Annaji Datto
 - ii) Hambirrao Mohite
 - iii) Prataprao Gujar
 - iv) Dattaji Trimbak
- b) Bargir and shiledar were part of the _____.
- i) caralry
 - ii) infantry
 - iii) elephant crops
 - iv) camel crops
- c) During the shivshahi period the Agrahar Inam was given to _____.
- i) kshatriya
 - ii) brahmans
 - iii) shete
 - iv) mahajan
- d) During shivshahi period the cultivation who owned land were known as _____.
- i) mirasdar
 - ii) upre
 - iii) bidwai
 - iv) mukadam
- e) _____ is known as father of Indian Navy.
- i) Shahaji Raje
 - ii) Chh. Shivaji Maharaj
 - iii) Chh. Sambhaji Maharaj
 - iv) Chh. Rajaram Maharaj

P.T.O.

M - 97

- The accounts of the economic transaction of a peth (market place) was kept by the _____.
- i) Shete ii) Mahajan
iii) Bidwai iv) Chaugule
- g) In shivshahi period the port of vijaydurg was famous for the trade of _____.
- i) Betal leaves ii) Silk
iii) Wheat iv) Jaggery
- h) _____ was also known as 'Gramgopale'.
- i) Shete ii) Mahajan
iii) Kulkarni iv) Patil
- i) _____ is known as deity of yarkari sampradic (sect)
- i) Shiv ii) Vittal
iii) Ganapati iv) Vetal
- j) Dr. Balkrishna was born in _____.
- i) Multan ii) Rawalpindi
iii) Lahore iv) Sikkim

Q2) Answer the following questions indetail.

- a) Explain the features of Chh. Shivaji Maharaja's Ashtpradhan Mandal. [10]

OR

Write in detail about the officers of the market place (bazaar peth) and their work.

- b) Examine the religious policy of Chh. Shivaji Maharaj. [10]

OR

Explain the contribution of sir Jadunath Sarkar to the writing of Maratha History.

Q3) Write Short notes (any four)

[20]

- a) Neval policy of Chh. Shivaji Maharaj.
b) The work of the Kulkarni
c) Ghat passes (Ghat Marga) during Shivashahi period.
d) Currency system during Shivshahi period.
e) Shivakalin Alutedar, Balutedar.
f) Justice M.G. Ranade.

- अ) शिवकाळात विजयदूर्ग हे बंदर च्या व्यापारासाठी प्रसिद्ध होते.
- i) विड्याची पाने ii) रेशीम
iii) गहू iv) गूळ
- र) यास 'ग्रामगोयक' या संज्ञेने ओळखले जात.
- i) शेते ii) महाजन
iii) कुलकर्णी iv) पाटील
- ल) वारकरी संप्रदायाचे हे दैवत होते.
- i) शिव ii) विठ्ठल
iii) गणपती iv) वेताळ
- व) डॉ. बाळकृष्ण यांच्या जन्म या गावी झाला.
- i) मुलतान ii) रावळपिंडी
iii) लाहोर iv) सिक्किम

प्र.2) दिर्घोत्तरी प्रश्न

- अ) छ. शिवाजी महाराजांच्या अष्टप्रधान मंडळाची वैशिष्ट्ये सांगा. [10]
किंवा
बाजारपेठेतील अधिकारी व त्यांचे कार्य सविस्तर सांगा.
- ब) छ. शिवाजी महाराजांच्या धार्मिक धोरणाचे परिक्षण करा. [10]
किंवा
सर जादूनाथ सरकार यांचे मराठा इतिहासलेखनातील योगदान स्पष्ट करा.

प्र.3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) छ. शिवाजी महाराजांचे आरमार विषयक धोरण.
ब) कुलकर्णींचे कार्य
क) शिवकालीन घाटमार्ग
ड) शिवकालीन चलन व्यवस्था
इ) शिवकालीन अलुतेदार बलुतेदार
फ) न्या. म. गो. रानडे

Seat
No.

M - 76

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, March - 2016

हिंदी (HINDI) (Compulsory) (Paper - B)

पाठ्यपुस्तक : प्रयोजनमूलक हिंदी और कहानी साहित्य

Sub. Code :61224

Day and Date : Tuesday, 29 - 03 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्नों के गुण दर्शाते हैं।

प्र.1) निम्नलिखित वाक्यों के सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

[10]

अ) 'मर्द' कहानी के लेखक है।

i) अमरकांत

ii) चंद्रकिरण सौनरेक्सा

iii) श्रीलाल शुक्ल

iv) हरिशंकर परसाई

ब) कहानी सकारात्मक स्थिति का स्वीकार कर स्त्री के संबंध में मिथ्या बातों का विरोध करने की शिक्षा देती है।

i) दोपहर का भोजन

ii) मर्द

iii) अंगद का पांव

iv) त्रिशंकु धर्मशाला में

स) 'दोपहर का भोजन' कहानी की नायिका है।

i) सुशीला

ii) सिद्धेश्वरी

iii) रामेश्वरी

v) ईश्वरी

द) सिद्धेश्वरी के छोटे लडके का नाम है।

i) मोहन

ii) प्रमोद

iii) विशाल

iv) गणेश

P.T.O.

इ) परसाई जी की 'त्रिशंकु धर्मशाला में' यह कहानी है।

i) हास्यात्मक	ii) व्यंग्यात्मक
iii) प्रतीकात्मक	iv) वर्णनात्मक

फ) 'त्रिशंकु धर्मशाला' इस कहानी में समाज की दयनीय दशा का चित्रण है।

i) निम्नवर्गीय
ii) मध्यवर्गीय
iii) उच्चवर्गीय
iv) निम्नमध्यवर्गीय

य) अंगद यह पात्र है।

i) प्राचीन	ii) पौराणिक
iii) मध्यकालीन	iv) आधुनिक

र) अंगद का दूत बनकर रावण के दरबार में गया था।

i) राम	ii) बाली
iii) सुग्रीव	iv) हनुमान

ल) 'अंगद का पांव' कहानी का कथानक स्थल का है।

i) मार्केट	ii) रेल्वे स्टेशन
iii) हवाई अड्डा	iv) बस स्टेशन

व) साहब को बिदा करने के लिए उनके और हितैषी गये थे।

i) मित्र	ii) सहयोगी
iii) पिताजी	iv) गुरु

M - 76

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पत्रों का प्रारूप तैयार कीजिए।

[10]

- अ) भरत स्टेशनर्स (कागज के थोक व्यापारी) शिवाजी सर्कल सातारा, गोपालदास देवीलाल, फोर्ट मुंबई - 1 के नाम दैनिक 'नवभारत टाइम्स' में आए विज्ञापन का संदर्भ देकर विदेशी कागजों के नमूने तथा न्यूनतम भाव की पूछताछ करते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।
- ब) साहित्य लोक प्रकाशन, 15, ईश्वर गंगी, वाराणसी, अवंकार बुक स्टॉल, वाय. सी. कॉलेज के सामने सातारा के नाम माल भेजने में हुए विलंब के लिए पत्र लिखते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।
- स) अलंकार स्टेशनर्स, कोल्हापुर रोड, सातारा, डायमंड बुक सेलर्स, सदाशिव पेठ, पुना के नाम गलत माल भेजने का शिकायती पत्र लिखते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो का वृत्तांत लिखिए।

[10]

- अ) छत्रपति शिवाजी महाविद्यालय में आयोजित 'हिंदी दिवस' समारोह का वृत्तांत लिखिए।
- ब) सांगली में आयोजित डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती समारोह का वृत्तांत लिखिए।
- स) सोलापुर जिले का अकाल की भीषण स्थिति का वृत्तांत लिखिए।

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[10]

- अ) 'मर्द' कहानी का सत्येंद्र।
- ब) 'दोपहर का भोजन' कहानी का उद्देश्य।
- स) 'अंगद का पांव' कहानी का शीर्षक।

प्र.5) 'दोपहर का भोजन' कहानी की कथावस्तु लिखिए।

[10]

अथवा

'त्रिशंकु धर्म शाला' में कहानी का पात्र त्रिशंकु का चरित्र - चित्रण कीजिए।

M - 92

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester- II) Examination, April - 2016
PSYCHOLOGY (Optional) (Paper - II)

General Psychology

Sub. Code : 61251

Day and Date : Friday, 01 - 04 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative. [10]

- a) _____ proposed theory of emotion.
 - i) James Lange
 - ii) Frued
 - iii) Pavlov
 - iv) Adler
- b) Classical conditioning theory has introduced by _____.
 - i) Pavlov
 - ii) Jung
 - iii) Watson
 - iv) Murry
- c) Retrieval processes is called _____.
 - i) Memory
 - ii) Forgetting
 - iii) Incoding
 - iv) None of these
- d) _____ has introduced the psychoanalytic theory.
 - i) Freud
 - ii) Sheldon
 - iii) Adler
 - iv) Skinner
- e) _____ may be defined as a stirred up state of an individual.
 - i) Emotion
 - ii) Motivation
 - iii) Perception
 - iv) Attention
- f) Thorndike proposed the theory of _____.
 - i) Trial and Error
 - ii) Memory
 - iii) Personality
 - iv) Intelligence

P.T.O.

- g) Two factor theory of intelligence is given by _____.
- i) Gilford
 - ii) James
 - iii) Watson
 - iv) None of these
- h) _____ works go on according to principle of pleasure.
- i) Id
 - ii) Ego
 - iii) Super ego
 - iv) None of these
- i) Ink blot test is developed by _____.
- i) Herman Rorschach
 - ii) Adler
 - iii) Allport
 - iv) Merrill
- j) The concept of 'Mental age' is introduced by _____.
- i) Binet
 - ii) Allport
 - iii) Darwin
 - iv) Munn

Q2) Answer the following questions.

[10]

- a) Define emotion. Describe elements of emotion.

OR

Define intelligence? Describe the theories of intelligence.

- b) Define learning. Discuss skinner's experiment of operant conditioning. [10]

OR

Define personality. Describe interviews and projective techniques.

Q3) Write short notes (any four):

[20]

- a) James-Lange theory of emotion.
- b) Memory: Definition and process.
- c) Mental Retardation.
- d) Stages of Personality development.
- e) Long term memory.
- f) Allport Traits Theory.

~~psg~~

psychology

मराठी रूपांतर

M - 92

2010

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा.

[10]

- अ) यांनी भावना विषयक सिद्धांत मांडला.
- i) जेम्स लॅंग ii) फ्रॉईड
iii) पॅव्लॉव्ह iv) अँडलर
- ब) अभिजात अभिसंधानाचा सिद्धांत..... यांनी मांडला.
- i) पॅव्लॉव्ह ii) युंग
iii) वॉटसन iv) मरे
- क) पूर्वानुभव आठवणे म्हणजे होय.
- i) स्मरण ii) विस्मरण
iii) संकेतन iv) या पैकी नाही
- ड) यांनी मनोविश्लेषण सिद्धांत मांडला.
- i) फ्रॉईड ii) श्लेडन
iii) अँडलर iv) स्किनर
- इ) व्यक्तीची उत्तेजित अवस्था म्हणजे होय.
- i) भावना ii) प्रेरणा
iii) संवेदन iv) अवधान
- फ) थॉर्नडाईक यांनी उपपत्ती मांडली.
- i) प्रयत्न-प्रमाद ii) स्मरण
iii) व्यक्तिमत्त्व iv) बुद्धिमत्ता
- य) बुद्धिमत्तेचा द्विघटक सिद्धांत मांडला.
- i) गिलफोर्ड ii) जेम्स
iii) वॉटसन iv) या पैकी नाही

Seat
No.

M - 83

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, March - 2016
GEOGRAPHY (Optional) (Paper - II)
Climatology
Sub. Code :61254

Day and Date : Wednesday, 30 - 03 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram & maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for following questions : **[10]**

- a) Which atmospheric layer reflecting radiowaves?
 - i) Troposphere
 - ii) Stratosphere
 - iii) Ionosphere
 - iv) Exosphere
- b) Which rays absorbs in the ozonosphere?
 - i) Lesar
 - ii) Ultra violet
 - iii) X-rays
 - iv) Infrared
- c) In the atmosphere increases temperature with increasing altitude is called as _____.
 - i) Range of Temperature
 - ii) Solar Energy
 - iii) Temperature Inversion
 - iv) Solar Constant
- d) The intensity of Insolation is depends on _____.
 - i) Altitude
 - ii) Nature of Earth surface
 - iii) Latitude
 - iv) Winds
- e) Vapour holding capacity of air is depends on _____.
 - i) Temperature
 - ii) Air Pressure
 - iii) Latitude
 - iv) Altitude

P.T.O.

- f) Which of the following term is used for the zone of low pressure in the equatorial regions?
i) Horse latitude	ii) Doldrum
iii) Furious Fifties	iv) Roaring fourties
- g) The normal atmospheric pressure at the sea level is _____.
i) 1013.25 mb	ii) 1013.52 mb
iii) 1031.25 mb	iv) 1031.52 mb
- h) Which of the following Forces deflect the prevailing winds.
i) Friction force	ii) Centripetal acceleration
iii) Coriolis force	iv) Pressure gradient
- i) Which lines join the places of equal temperature?
i) Contours	ii) Isotherms
iii) Isohytes	iv) Isobars
- j) The central area occurs low Pressure and outer side occurs high Pressure is called as _____.
i) Cyclone	ii) Anticyclone
iii) Secondary cyclone	iv) Calm

Q2) Write the answer for the following questions in detail. [20]

- a) Define atmosphere and describe the structure of atmosphere.

OR

What is Insolation? Explain the factors affecting on the distribution of Insolation.

- b) Describe the horizontal distribution of atmospheric pressure belts on the earth surface.

OR

What is Humidity? Describe the types of humidity.

Q3) Write short notes (any four) :

- Explain the heat balance.
- Inversion of Temperature.
- Range of Temperature.
- Planetary winds.
- Barograph.
- Secondary cyclone.

Geo

7
2016

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
 - आवश्यक तेथे आकृत्या व नकाशे काढा.
 - नकाशा स्टेन्सील वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- वातावरणाच्या कोणत्या थरातून रेडिओ लहरींचे परावर्तन होते?
 - तपांबर
 - स्थितांबर
 - दलांबर
 - बाह्यांबर
- ओझोन वायूच्या थरात कोणत्या किरणांचे शोषण होते?
 - लेसर
 - जंबूपार
 - क्ष-किरण
 - उपारून
- वातावरणात उंचीनुसार तापमानात वाढ होते त्यास काय म्हणतात?
 - तापमान कक्षा
 - सौरशक्ती
 - तापमान विपरीतता
 - सौरस्थिरांक
- सौरशक्तीची तीव्रता कशावर अवलंबून असते?
 - उंची
 - भूपृष्ठाचे स्वरूप
 - अक्षांश
 - वारा
- हवेची बाष्पधारण शक्ती कशावर अवलंबून असते?
 - तापमान
 - वायूभार
 - अक्षांश
 - उंची

- फ) विषुववृत्तीय कमी दाब्याच्या पट्ट्यास खालीलपैकी कोणती संज्ञा वापरतात ?
- i) अश्व अक्षांश ii) डोलड्रम
iii) खवळलेले पन्नांस iv) गर्जणारे चाळीस
- य) समुद्र सपाटीला वातावरणाचा सामान्य दाब किती असतो ?
- i) 1013.25 मि.बा. ii) 1013.52 मि.बा.
iii) 1031.25 मि.बा. iv) 1031.52 मि.बा.
- र) खालीलपैकी कोणत्या प्रेरणेमुळे नियमित वारे दिशा बदलतात ?
- i) घर्षण प्रेरणा ii) केंद्रस्थानी उत्सर्जन
iii) कोरिऑलिस प्रेरणा iv) वायुभार उतार
- ल) समान तापमानाची ठिकाणे जोडणाऱ्या रेषांना काय म्हणतात ?
- i) समोच्च रेषा ii) समताप रेषा
iii) समपर्जन्य रेषा iv) समभार रेषा
- व) केंद्रभागात वायुभार कमी व सभोवतालच्या प्रदेशात वायूभार जास्त असतो त्यास काय म्हणतात ?
- i) आवर्त ii) प्रत्यावर्त
iii) दुय्यम आवर्त iv) शांत

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

अ) वातावरणाची व्याख्या सांगून वातावरणाची संरचनेचे वर्णन करा.

किंवा

सौरशक्ती म्हणजे काय ? सौरशक्तीच्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

ब) पृथ्वी पृष्ठभागावरील हवेच्या दाबपट्ट्याचे भौगोलिक वितरणाचे वर्णन करा.

किंवा

आर्द्रता म्हणजे काय ? आर्द्रतेच्या प्रकारांचे वर्णन करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणतेही चार) :

[20]

- अ) औष्णिक संतुलन स्पष्ट करा
ब) तापमानाची विपरीतता
क) तापमान कक्षा
ड) ग्रहीय वारे
इ) वायूभार लेखक
फ) दुय्यम आवर्त

M - 73

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, March - 2016
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory) (Paper - B)
Sub. Code :61221

Day and Date : Tuesday, 29 - 03 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives : [10]

- a) There are _____ types of verification of hypothesis.
- i) 1
 - ii) 2
 - iii) 4
 - iv) 6
- b) To reduce the birth rate is a process of _____ population.
- i) increasing
 - ii) decreasing
 - iii) controlling
 - iv) all above
- c) 'No cats, no clover' is an example of _____.
- i) law
 - ii) explanation
 - iii) interlolation
 - iv) science
- d) There are _____ main types of laws of nature.
- i) 2
 - ii) 3
 - iii) 4
 - iv) 5
- e) Scientific attitude means _____ perspective of the truth.
- i) subjective
 - ii) objective
 - iii) ideal
 - iv) all of these
- f) There are _____ types of scientific explanation.
- i) 3
 - ii) 4
 - iii) 5
 - iv) 6

P.T.O.

g) A hypothesis should be based on _____.

i) facts	ii) values
iii) normas	iv) ideas

_____ is a tentative answer given to the problem under investigation.

i) law	ii) explanation
iii) fact	iv) hypothesis

i) _____ laws are man - made.

i) social	ii) ethical
iii) aesthetics	iv) normative

j) Urbanisation and industrilization are the causes of environmental _____.

i) pollution	ii) control
iii) balance	iv) none of these

Q2) Write short notes (any four) :

[20]

- Nature and importance of hypothesis
- Crucial instance
- Nature of scientific attitude
- Causes of AIDs
- Characteristics of computer
- Characteristics of laws of state

Q3) Answer the following questions fully :

- Define hypothesis and distinguish between verification and proof of hypothesis. [10]

OR

Explain with examples the kinds of secondary laws of nature.

- Define computer and explain its uses in different fields. [10]

OR

State fully the remedies of controlling population.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[10]

- अ) अभ्युपगमाच्या प्रचितीचे प्रकार आहेत.
- i) 1 ii) 2
iii) 4 iv) 6
- ब) जन्म दर घटविणे ही लोकसंख्या ची प्रक्रिया आहे.
- i) वाढविणे ii) कमी करणे
iii) नियंत्रित ठेवणे iv) वरील सर्व
- क) 'जर मांजरे नसतील तर क्लोव्हर जातीची फुलेही असणार नाहीत' हे चे उदाहरण आहे.
- i) नियम ii) उपपादन
iii) शृंखलाबंधन iv) विज्ञान
- ड) निसर्ग नियमाचे मुख्य प्रकार आहेत.
- i) 2 ii) 3
iii) 4 iv) 5
- इ) वैज्ञानिक वृत्ती म्हणजे सत्याविषयीचा दृष्टिकोण होय.
- i) व्यक्तिनिष्ठ ii) वस्तुनिष्ठ
iii) आदर्शवादी iv) वरील सर्व
- फ) वैज्ञानिक स्पष्टीकरणाचे प्रकार आहेत.
- i) 3 ii) 4
iii) 5 iv) 6
- य) अभ्युपगम वर आधारित असावा.
- i) घटने ii) मूल्य
iii) मानदंड iv) कल्पना

- र) संशोधनाधीन असलेल्या समस्येला दिलेल्या तात्पुरत्या उत्तरास म्हणतात.
i) नियम	ii) उपपादन
iii) घटना	iv) अभ्युपगम
- ल) नियम हे मनुष्य - निर्मित असतात.
i) सामाजिक	ii) नीतिशास्त्रीय
iii) सौंदर्यशास्त्र	iv) आदर्शवादी
- व) शहरीकरण व औद्योगीकरण यामुळे पर्यावरणाचे होते.
i) प्रदूषण	ii) नियंत्रण
iii) समतोल	iv) वरीलपैकी एकही नाही

प्र.2) टीपा लिहा. (कोणतेही चार) :

[20]

- अ) अभ्युपगमाचे स्वरूप व महत्त्व
 ब) निर्णायक उदाहरण
 क) वैज्ञानिक वृत्तीचे स्वरूप
 ड) एड्सची कारणे
 इ) संगणकाची वैशिष्ट्ये
 फ) राजकीय नियमाची वैशिष्ट्ये

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या :

- अ) अभ्युपगमाची व्याख्या देऊन अभ्युपगमाची प्रचिती व सिध्दी यातील फरक स्पष्ट करा. [10]

किंवा

निसर्गाच्या दुय्यम नियमांचे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.

- ब) संगणकाची व्याख्या देऊन संगणकाचे विविध क्षेत्रातील फायदे सांगा. [10]

किंवा

लोकसंख्या नियंत्रणाचे उपाय स्पष्ट करा.

Seat
No.

M - 85

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, March - 2016
HOME SCIENCE (Paper - II)
Fundamentals of Food and Nutrition
Sub. Code : 61253

Day and Date : Wednesday, 30 - 03 - 2016

Total Marks : 40

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw a neat diagram wherever necessary.

Q1) Complete the sentence choosing correct alternative:

[5]

- i) _____ is formed due to germination of legumes.
 - a) Vitamin A
 - b) Vitamin B
 - c) Vitamin C
 - d) Vitamin D
- ii) FPO means _____.
 - a) Food product order
 - b) Fruit product order
 - c) Food preservation order
 - d) Food protection organisation
- iii) _____ is a precursor of vitamin A.
 - a) Retinol
 - b) Beta carotene
 - c) Cholesterol
 - d) Alpha carotene
- iv) _____ is essential for growth of bone and teeth.
 - a) Iron
 - b) Carbohydrate
 - c) Calcium
 - d) Vitamin C
- v) Haemoglobin level for adult woman should be _____ g/dl.
 - a) 7-9
 - b) 9-12
 - c) 12-15
 - d) 13-18

P.T.O.

Q2) Write short notes (any three)

- Fermentation
- Functions and RDA of iron
- [S]
- Effects of protein deficiency
- Dietary assessment

Q3) Write in detail the following questions. (any two)

[20]

- Write in detail concept and importance of food security.
- Write on food contamination and food adulteration.
- Write functional, RDA and deficiency disorders of fats.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक संपूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तिथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

[5]

- कडधान्याला मोड आणल्यामुळे तयार होते.

अ) जीवनसत्व अ	ब) जीवनसत्व ब
क) जीवनसत्व क	ड) जीवनसत्व ड
- एफ पी ओ म्हणजे

अ) फुड प्रॉडक्ट ऑर्डर	ब) फ्रुट प्रॉडक्ट ऑर्डर
क) फुड प्रीजरव्हेशन ऑर्डर	ड) फुड प्रोटेक्शन ऑर्गनायजेशन
- हे जीवनसत्व 'अ' चे पूर्वघटक होय.

अ) रेटिनोल	ब) बीटा केरोटीन
क) कॉलेस्टेरॉल	ड) अल्फा कॅरोटीन

- iv) हाडे व दातांच्या वाढीसाठी हे आवश्यक असते.
- अ) लोह
ब) कबोदके
क) कॅल्शियम
ड) जीवनसत्व क
- v) प्रौढ स्त्रीसाठी हिमोग्लोतनची पातळी 9/DL असावी.
- अ) 7 ते 9
ब) 9 ते 12
क) 12 ते 15
ड) 13 ते 18

प्र.2) टीपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) आंबीवणे
ब) लोहाची कार्ये आणि आर.डी.ए
क) आय.एस.आय.
ड) प्रथिनीच्या अभावाचे परिणाम
इ) आहार परिक्षण

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) अन्न सुरक्षाची संकल्पना आणि महत्व यावर सविस्तर लिहा.
ब) अन्न दूषितीकरण आणि अन्न भेसळ यावर लिहा.
क) स्निग्धांचे कार्ये, आर.डी.ए. आणि अभावाचे परिणाम लिहा.

M - 69

Total No. of Pages : 3

Seat No.

B.A. (Part - I) (Semester- II) Examination, March - 2016
ENGLISH (Optional) (Paper - II)
Introduction to English Literature
The Short Story of the Novel
Sub. Code : 61235

Day and Date : Saturday, 26 - 03 - 2016
Time : 03.00 p.m. to 05.00 p.m.

Total Marks : 50

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences choosing the correct alternatives: [10]

- a) The leader of the hunter is _____.
- i) Jack
 - ii) Ralph
 - iii) Roger
 - iv) Simon
- b) Ralph uses a _____ to summon the boys.
- i) a fire
 - ii) a conch shell
 - iii) a whistle
 - iv) a bell
- c) _____ is a Christ-like figure
- i) Ralph
 - ii) Eric
 - iii) Simon
 - iv) Percival
- d) Ralph's father is _____.
- i) a pilot
 - ii) a cartographer
 - iii) an advisor to Queen Elizabeth
 - iv) an officer in the English navy.

P.T.O.

- e) Piggy suffers from _____.
i) asthma	ii) blindness
iii) diabetics	iv) insomnia
- f) _____ are twins.
i) Sam & Eric	ii) Ralph and Piggy
iii) Simon and Roger	iv) Jack and Ralph
- g) Finally _____ rescued the boys from the Island.
i) Naval officer	ii) Simon
iii) Ralph	iv) Jack
- h) The average age of the 'littluns' is _____ years.
i) ten	ii) six
iii) nine	iv) twelve
- i) The boys use _____ to make fire.
i) a flint & steel	ii) Ralph's tinderbox
iii) Matches from the airplane	iv) Piggy's glasses
- j) Piggy is killed by _____.
i) Roger	ii) Ralph
iii) Simon	iv) Sam & Eric

Q2) Write answers to any Two of the following questions in above 250 words each. [20]

- Compare and contrast the characters of Ralph and Jack.
- Write a note on the theme of loss of innocence in Lord of the Flies.
- The ending of the novel.

Q3) Write short notes on any four of the following in about 100-120 words each:
[20]

- a) Jack as the villain in Lord of the Flies.
- b) Piggy is symbol of intelligence.
- c) Elements of the novel.
- d) Setting of the novel.
- e) The plot of the novel.

M - 75

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, March - 2016
MARATHI (Compulsory) (Paper - B) (New Syllabus)

पाठ्यपुस्तक : अभिव्यक्ती आणि उपयोजित मराठी

Sub. Code :61223

Day and Date : Tuesday, 29 - 03 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

अ) कोणत्या प्राण्याचे दूध सगळ्या दूधात चांगलं असं सखूनानाचं मत होतं?

- i) शेळीचे ii) म्हैशीचे
iii) गाईचे iv) यापैकी नाही

ब) सखूनानावर कोणत्या राष्ट्रीय नेत्याचा प्रभाव होता?

- i) महात्मा गांधी ii) पंडित नेहरू
iii) लोकमान्य टिळक iv) लाला लजपतराय

क) 'ओळख' या एकांकिकातील पुरुष पात्राचे नाव सांगा?

- i) दीपक पाठारे ii) उदय पाठारे
iii) मधुकर पाठारे iv) माणिक पाठारे

ड) 'ओळख' या एकांकिकामधील 'स्त्री' पात्राचे नाव सांगा?

- i) निमा ii) सीमा
iii) रिमा iv) गीता

P.T.O.

इ) 'जेव्हा माणूस जागा होतो' हे कोणत्या लेखिकेचे आत्मचरित्र आहे?

i) ताराबाई शिंदे	ii) गोदावरी परूळेकर
iii) लक्ष्मीबाई टिळक	iv) माधवी देसाई

फ) आदिवासी घराच्या कौलावर पळसाची पाने घालतात त्याला कोणता शब्दप्रयोग वापरलेला आहे?

i) घर बांधणे	ii) घर शेकारणे
iii) घर निवडणे	iv) घर शिवणे

य) पृथ्वी कोणाकडे प्रीतिची याचना करते?

i) चंद्र	ii) सूर्य
iii) मंगळ	iv) शुक्र

र) कुसुमाग्रजांच्या कवितेतील कोलंबस सागराला काय देतो?

i) प्रतिसाद	ii) आव्हान
iii) नकार	iv) शरणागती

ल) नारायण सुर्वे यांनी 'कार्ल मार्क्स' या कवितेतून काय शोधण्याचा प्रयत्न केला आहे?

i) माणूस	ii) प्राणी
iii) प्रेम	iv) निसर्ग

व) नारायण सुर्वे यांच्या कोणत्या कवितेतून कष्टकरी स्त्रीचे वर्णन आले आहे?

i) चार शब्द	ii) डोंगरी शेत
iii) माझे विद्यापीठ	iv) कार्ल मार्क्स

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे नकाशे/आकृत्या काढा.
 4) नकाशा स्टेन्सील वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- अ) कोणत्या वायू मुळे ऑक्सिजनची तीव्रता कमी होते?
 i) नायट्रोजन ii) ओझोन
 iii) हायड्रोजन iv) कार्बनडाय ऑक्साईड
- ब) धुलिकणामुळे आकाशास कोणता रंग प्राप्त होतो?
 i) निळा ii) तांबडा
 iii) हिरवा iv) पिवळा
- क) कोणत्या कटिबंधात सौरशक्तीचे प्रमाण सर्वाधिक असते?
 i) शीत ii) उष्ण
 iii) समशीतोष्ण iv) यापैकी नाही
- ड) सूर्य किरणांचा वेग प्रति दर सेकंदाला किती आहे?
 i) 1 लाख कि. मी. ii) 3 लाख कि. मी.
 iii) 2 लाख कि. मी. iv) 4 लाख कि. मी.
- इ) समुद्र सपाटीला सरासरी हवेचा दाब किती असतो?
 i) 950 मि. बा. ii) 1013 मि. बा.
 iii) 800 मि. बा. iv) 1050 मि. बा.
- फ) वारे नेहमी कोणत्या भाराकडून कोणत्या भाराकडे वाहतात?
 i) जास्त ii) कमी
 iii) मध्यम iv) अति जास्त
- य) बाष्पसंपृक्त हवेची सापेक्ष आर्द्रता किती टक्के असते?
 i) 10% ii) 100%
 iii) 50% iv) 75%

B - 54

पर्वताचा अडथळा निर्माण होऊन पडणाऱ्या पर्जन्यास काय म्हणतात?

i) सीमा रेषीय	ii) प्रतिरोध
iii) आवर्त	iv) अभिसरण

ल) आवर्ताच्या केंद्रभागी हवेचा दाब कसा असतो?

i) अतिजास्त	ii) जास्त
iii) कमी	iv) मध्यम

व) तापमानलेखक उपकरणापासून कोणत्या घटकांची नोंद करता येते?

i) पर्जन्य	ii) वायूभार
iii) वाऱ्याचा वेग	iv) तापमान

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

अ) हवा आणि हवामान यातील फरक स्पष्ट करा.

किंवा

सौरशक्ती म्हणजे काय? सौरशक्तीच्या वितरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.

ब) ग्रहिय वाऱ्यांचे सविस्तर वर्णन करा.

किंवा

पर्जन्याच्या प्रकारांचे वर्णन करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- वातावरणाची रचना
- तापमानाची विपरीतता
- तापमानाचे आडवे वितरण
- आर्द्रतेचे प्रकार
- पर्जन्य मापक
- प्रत्यावर्त

B - 43

Total No. of Pages :4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester II) Examination, October - 2017
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory) (Paper - B)
Sub. Code : 61221

Day and Date : Saturday, 07 - 10 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative. [10]

- i) _____ Should be consistent with pre - established knowledge.
 - a) Law
 - b) Hypothesis
 - c) Explanation
 - d) Science
- ii) There are _____ types of scientific explanation
 - a) 1
 - b) 2
 - c) 3
 - d) 4
- iii) Laws of nature are _____
 - a) Descriptive
 - b) Normative
 - c) Good
 - d) Bad
- iv) _____ is the last step of scientific investigation.
 - a) Hypothesis
 - b) Law
 - c) Fact
 - d) Explanation

P.T.O.

b) Define explanation. Explain the kinds of scientific explanation. [10]

OR

Distinguish between primary and secondary lous

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[10]

- i) हे पूर्वप्रस्थापित ज्ञानाशी सुसंगत असले पाहिजे.
अ) नियम	ब) अभ्युपगम
क) उपपादन	ड) विज्ञान
- ii) वैज्ञानिक उपपादनाचेप्रकार आहेत.
अ) 1	ब) 2
क) 3	ड) 4
- iii) निसर्ग नियम हे असतात.
अ) वर्णनात्मक	ब) आदर्शवादी
क) चांगले	ड) वाईट
- iv) ही वैज्ञानिक संसोधनाची शेवटची पायरी आहे.
अ) सिध्दांतकल्पना	ब) नियम
क) घटना	ड) उपपादन
- v) इलायझा चाचणी ही शी संबंधित आहे.
अ) HIV	ब) AIDS
क) STD	ड) कॅन्सर
- vi) जी विधाने निरपेक्षपणे सत्य असतात त्यांना नियम म्हणतात.
अ) निरपवाद नियम	ब) स्थूल नियम
क) क्रमवर्तीनियम	ड) सहवर्ती नियम
- vii) 'अंश हा पूर्णापेक्षा लहान असतो' हे चे उदाहरण आहे.
अ) स्वयंसिध्द तत्व	ब) आदर्शवादी नियम
क) नैसर्गिक नियम	ड) शासकीय नियम

viii) आपण संगणकास ज्या आज्ञा देतो त्यास म्हणतात.

अ) हार्डवेअर

ब) सॉफ्टवेअर

क) इनपुट

ड) आऊटपुट

ix) सत्याविषयीच्या वस्तुनिष्ठ दृष्टिकोणास म्हणतात.

अ) वैज्ञानिक वृत्ती

ब) धार्मिक वृत्ती

क) राजकीय वृत्ती

ड) तत्वज्ञानात्मक वृत्ती

x) माहितीची प्रक्रिया करतो.

अ) CPU

ब) मॉनिटर

क) फ्लॉपी

ड) कोबोल

प्र.2) टीपा लिहा (कोणतेही चार)

[20]

अ) विविध क्षेत्रातील संगणकाचे उपयोग

ब) पर्यावरण संतुलन

क) वैज्ञानिकवृत्तीचे महत्व

ड) निसर्ग नियम

इ) सिध्दांत कल्पनेची प्रचिती

फ) लोकसंख्या नियंत्रक

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

अ) अभ्युपगमाची व्याख्या देऊन युद्धा अभ्युपगमाच्या अर्थ स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

एड्स म्हणजे काय? एड्सची कारणे व त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.

ब) उपपादन म्हणजे काय? वैज्ञानिक उपपादनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

प्राथमिक व दुय्यम नियमातील फरक स्पष्ट करा.

Seat No. 08485

A - 230

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2018

ENGLISH (Compulsory) (Paper - B) (New Syllabus)

English for Communication

Sub. Code : 61220

Day and Date : Friday, 06 - 04 - 2018

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

Instructions :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Rewrite the following choosing the correct alternative: [5]

i) The slim and agile body of Lalitha Devi, a dancer, was defeated by _____.

a) illness	b) obesity
c) accident	d) negligence

ii) One day Rabindranath Tagore discovered, in the library of his brother, a copy of Charles Dickens's _____.

a) Old Curiosity Shop	b) A Tale of Two Cities
c) Oliver Twist	d) David Copperfield

iii) _____ is the cook in the house of Uncle.

a) Mary	b) Mrs. Higgins
c) Lady Linda	d) Lydia

iv) The Negro speaker in the poem, 'Telephonic Conversation' is seeking accommodation in the city of _____.

a) New York	b) London
c) Washington	d) Paris

P.T.O.

Q3) Write a letter of application with C.V. in response to the following advertisement. [10]

WANTED

A High-school Teacher in English
Min. Qualification:- B.A.B.Ed., Computer
Knowledge and fluency in English.
A suitable candidate should apply within
ten days to The Head-Master, Shivaji
Maratha High-school, Shivaji Peth,
Kolhapur.

Q4) A) Write Headlines for the following :

[7]

- i) The residents have been asked to vacate the houses.
- ii) Two boys are found dead at the sea-shore.
- iii) The state government employees are likely to get D.A. rise.
- iv) There is an Interpol Alert against the terrorist Shaikh.
- v) The study shows that the rich areas are poor in sex ratio.
- vi) The Capital experiences heavy rains with hail storm.
- vii) The rape accused was denied bail by the court.

B) Your friend rings you up. He / She is at the bus stand. Give him / her directions to come to your college. Tell him / her how to reach to your college. [8]

Seat No. 08485

A - 233

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2018

MARATHI (Compulsory) (Paper - B) (New)

अभिव्यक्ती आणि उपयोजित मराठी

Sub. Code : 61223

Day and Date : Saturday, 07 - 04 - 2018

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- सूचना :**
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
 - 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

अ) सखुनानाने कोणत्या झाडाखाली छप्पर बांधले होते ?

- i) वडाच्या
- ii) पिंपळाच्या
- iii) आंब्याच्या
- iv) चिंचेच्या

ब) सखुनाना छपरामध्ये बसून रोज कोणाला गोष्टी सांगायचा ?

- i) गावातील पोराना
- ii) स्वतःच्या मुलांना
- iii) नातवंडांना
- iv) निवेदकाला

क) 'ओळख' मधील मधुकरला कोणत्या ठिकाणी जायचे होते ?

- i) कुर्त्याला
- ii) चेंबूरला
- iii) बोरिबंदरला
- iv) मानखुर्दला

ड) 'ओळख' मधील मधुकर पाठारे कोणत्या बँकेत कारकून म्हणून नोकरी करित होता ?

- i) महाराष्ट्र बँक
- ii) स्टेट बँक
- iii) कॉसमॉस बँक
- iv) इंपीरियल बँक

P.T.O.

‘पैलतीरी’ हा पाठ कोणत्या लेखिकेचा आहे ?

i) विभावरी शिरूरकर	ii) प्रिया तेंडूलकर
iii) गोदावरी परूळेकर	iv) मालतीबाई किल्लोस्कर

फ) गोदावरी परूळेकरांनी ठाणे जिल्ह्यातील कोणत्या आदिवासी समाजासाठी संघर्ष केला ?

i) वारली	ii) कोरकू
iii) भिल्ल	iv) गोंड

य) गोदावरी परूळेकर कोणत्या पार्टीच्या कार्यकर्त्या होत्या ?

i) काँग्रेस पार्टी	ii) जनता पार्टी
iii) कम्युनिस्ट पार्टी	iv) बहुजन समाज पार्टी

र) पिसाटोपरी केस पिंजारूनी पृथ्वीकडे प्रेमाची याचना कोण करते ?

i) शुक्र	ii) मंगळ
iii) धरुव	iv) धूमकेतू

ल) कोलंबसाचे गर्वगीत ही कविता कोणी लिहिली आहे ?

i) केशवसुत	ii) केशवकुमार
iii) कुसुमाग्रज	iv) गोविंदाग्रज

व) कवी नारायण सुर्वे यांनी तळपती तलवार कोणाला म्हटले आहे ?

i) शेतकऱ्याला	ii) कामगाराला
iii) लोहाराला	iv) सोनाराला

प्र.2) ‘सखुनाना’ या व्यक्तिचित्रणाच्या आधारे सखुनानाची स्वभाव वैशिष्ट्ये साधार स्पष्ट करा. [10]

किंवा

आदिवासी लोकांसाठी काम करताना गोदावरी परूळेकरांना कोणकोणत्या अडचणींना तोंड द्यावे लागते, ते ‘पैलतीरी’ पाठाच्या आधारे स्पष्ट करा.

प्र.3) 'पृथ्वीचे प्रेमगीत' या कवितेमध्ये पृथ्वीची सूर्यावरील निष्ठा कशी व्यक्त झाली आहे? [10]

किंवा

कामगार आणि कष्टकरी स्त्री वर्गाचे चित्रण नारायण सुर्वे यांच्या कवितेतून कसे स्पष्ट झाले आहे?

प्र.4) 'स्वच्छ भारत अभियान' या विषयावर श्रुतिका लेखन करा. [10]

प्र.5) अ) पर्यटन व्यवसाय करणाऱ्या कंपनीची वृत्तपत्रासाठी जाहिरात तयार करा. [5]

ब) खालील अशुद्ध उतारा शुद्ध करून लिहा. [5]

सतराव्या शतकात होऊण गेलेला डेकार्ट हा पहिला विचारवंत असावा कि ज्याने माणसातील स्वत्वाच्या जाणीवेचे भाण ओळखले होते. आधुनिक जगाच्या आणी त्या जगात राहणाऱ्या, स्वत्वाची जाणीव असलेल्या माणसाबद्दलच्या वीचाराला खरी चालना डेकार्टपासूनच मीळाली असे मानले तर ते अतिशयोक्त ठरणार नाही. डेकार्टने केवळ मानुस हा विचार करणारा प्राणि आहे. एवढेच सांगितले नाही तर तो स्वतःच्या विचारांचाही विचार करणारा कसा आहे हे स्पष्ट केले. मानुस हा केवळ स्वतःचे निरीक्षण करित नाही तर ज्या वेळी तो स्वतःच्या निरीक्षकाच्या भूमिकेत असतो, त्याच वेळी तो त्या भूमिकेचेही निरीक्षण करित असतो. डेकार्टच्या या विचारांनी माणसाबद्दलच्या चिंतनाला एक नवी दीषा देण्याच्या प्रयत्नांचा पाया घातला.

A - 228

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2018

HINDI (Optional) (Paper - II)

हिंदी (ऐच्छिक)

आधुनिक हिंदी साहित्य

पाठ्यपुस्तक - 1) सूनी घाटी का सूरज

2) व्याकरण

Sub. Code : 61234

Day and Date : Thursday, 05 - 04 - 2018

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- सूचनाएँ :
- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
 - 2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1) कोष्ठक में दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए।

[10]

- i) ऋषि-मुनियों ने भारत पर बड़े उपकार किए हैं।
अधोरेखित पद में कारक है।
(कर्ता / अधिकरण / संप्रदान / कर्म)
- ii) राजा पृथ्वीराज शब्दबेधी बाण चलाने में कुशल थे।
अधोरेखित पद में कारक है।
(करण / संबोधन / कर्म / कर्ता)
- iii) भारतवासियों ने शहीदों को सलाम किया।
अधोरेखित पद में कारक है।
(संबंध / कर्म / अपादान / संबोधन)
- iv) हाय! तुम्हारी तो अकाल ने दुर्गति कर दी।
अधोरेखित पद में कारक है।
(अधिकरण / कर्ता / संबोधन / करण)
- v) माथे का टीका सौभाग्यचिन्ह है।
अधोरेखित पद में कारक है।
(अपादान / संबंध / संप्रदान / करण)

P.T.O.

A - 228

- क्या, भगवान ने प्रसन्न होकर तुम्हें वर दिया? यह वाक्य हैं।
(विधानार्थक / प्रश्नार्थक / संदेहार्थक / संकेतार्थक)
- vii) मुझसे धूप में चला नहीं जाता। यह वाक्य हैं।
(आज्ञार्थक / इच्छार्थक / निषेधार्थक / विस्मयार्थक)
- viii) भारत खेतीप्रधान देश है। यह वाक्य है।
(विस्मयार्थक / विधानार्थक / संकेतार्थक / आज्ञार्थक)
- ix) अमृता दूकान से चीनी लेकर आओ! यह वाक्य है।
(इच्छार्थक / संदेहार्थक / आज्ञार्थक / प्रश्नार्थक)
- x) अहा ! कितनी सुंदर तितली है। यह वाक्य है।
(संकेतार्थक / विस्मयादिबोधक / निषेधार्थक / विधानार्थक)

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों का असंदर्भ स्पष्टीकरण कीजिए।

[10]

- i) “आपके कमरे में अपने दो मित्रों के साथ अपनी फोटो देखकर मेरा अहंवाद न जाने कितना फूल गया है।”
- ii) “मैंने तुम्हारे ठाकुर से बातचित कर ली है। वह तुम्हें मेरे घर रखने को तैयार है। कर्ज से निपटारे के लिए वह तुम्हारा खेत ले लेगा। पर तुमको खेत से लेना ही क्या है”?
- iii) “विद्यार्थी होकर बड़े संकट उठाने पडते हैं। पर बिना संकट उठाए विद्या नहीं आती। संकट से दाबराना नहीं चाहिए”।

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[10]

- i) मानक वर्तनी के पाँच नियमों को सोदाहरण लिखिए।
- ii) पदक्रम के पाँच नियमों को सोदाहरण लिखिए।
- iii) अल्पविराम के प्रयोग के पाँच नियम सोदाहरण स्पष्ट कीजिए।

A - 228
[10]

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

- i) अमीन साहब (मुत्सदीलाल) का चरित्र-चित्रण कीजिए।
- ii) हेडमास्टर नवरतनलाल का चरित्र-चित्रण कीजिए।
- iii) श्याममोहन का चरित्र-चित्रण कीजिए।

प्र.5) 'सूनी घाटी का सूरज' उपन्यास के रामदास का चरित्र-चित्रण कीजिए।

[10]

अथवा

'सूनी घाटी का सूरज' उपन्यास की कथावस्तु संक्षेप में लिखिए।

A - 227

Total No. of Pages : 3

Seat No. 08485

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2018

ENGLISH (Paper - II) (Optional)

Introduction to English Literature

The Short Story & The Novel

Sub. Code : 61235

Day and Date : Wednesday, 04 - 04 - 2018

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences choosing the correct alternatives : [10]

- a) The leader of the hunter is _____.
- i) Jack
 - ii) Ralph
 - iii) Roger
 - iv) Simon
- b) Ralph uses a _____ to summon the boys.
- i) a fire
 - ii) a conch shell
 - iii) a whistle
 - iv) a bell
- c) _____ is a Christ-like figure.
- i) Ralph
 - ii) Eric
 - iii) Simon
 - iv) Percival
- d) Ralph's father is _____.
- i) a pilot
 - ii) a cartographer
 - iii) an advisor to Queen Elizabeth
 - iv) an officer in the English navy.

P.T.O

- e) Piggy suffers from _____.
i) asthma	ii) blindness
iii) diabetics	iii) insomnia
- f) _____ are twins.
i) Sam & Eric	ii) Ralph and Piggy
iii) Simon and Roger	iv) Jack and Ralph
- g) Finally _____ rescued the boys from the Island.
i) Naval Officer	ii) Simon
iii) Ralph	iv) Jack
- h) The average age of the 'littluns' is _____ years.
i) ten	ii) six
iii) nine	iv) twelve
- i) The boys use _____ to make fire.
i) a flint & steel	ii) Ralph's tinderbox
iii) Matches from the airplane	iv) Piggy's glasses
- j) Piggy is killed by _____.
i) Roger
ii) Ralph
iii) Simon
iv) Sam & Eric

Q2) Write answers to any Two of the following questions in above 250 words each. [20]

- a) Compare and contrast the characters of Ralph and Jack.
- b) Write a note on the theme of loss of innocence in Lord of the Flies.
- c) The ending of the novel.

Q3) Write short notes on any Four of the following in about 100-120 words each: [20]

- a) Jack as the villain in Lord of the Flies.
- b) Piggy is symbol of discipline and rules.
- c) Ralph /
- d) Elements of the novel.
- e) Setting of the novel.
- f) The plot of the novel.

A - 243

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2018

GEOGRAPHY (Optional) (Paper - II)

Climatology

Sub. Code : 61254

Day and Date : Monday, 09 - 04 - 2018

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram & maps must be draw wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of maps stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions.

[10]

- i) Which gas reduce the intensity of Oxygen?
 - a) Ozone
 - b) Carbon di Oxide
 - c) Nitrogen
 - d) Hydrogen
- ii) Which is the lowermost layer of atmosphere?
 - a) Stratosphere
 - b) Ionosphere
 - c) Exosphere
 - d) Troposphere
- iii) Which latitude receives vertical solar rays throughout the year?
 - a) Equator
 - b) Tropic of Cancer
 - c) Tropic of Capricorn
 - d) None of these
- iv) Which of the following term is used for the zone of low pressure in equatorial regions?
 - a) Horse latitude
 - b) Doldrum
 - c) Furious fifties
 - d) Roaring forties
- v) Which of the following is the region of Winter Rainfall?
 - a) Mediterranean
 - b) Tropical
 - c) Monsoon
 - d) Tundra

P.T.O.

A - 243

[20]

Q3) Write short notes (any four) :

- Structure of atmosphere
- Temperature inversion
- Sea breeze and Land breeze
- Cyclone and Anticyclone
- Characteristics of contours
- Function and use of Thermograph

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
 - नकाशा स्टॅन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- कोणता वायू ऑक्सिजनची तीव्रता कमी करतो?
अ) ओझोन
ब) कार्बन डाय ऑक्साईड
क) नायट्रोजन
ड) हायड्रोजन
- वातावरणाचा सर्वात खालचा थर कोणता?
अ) स्थितांबर
ब) आयनांबर
क) बर्हीमंडळ
ड) तपांबर
- कोणत्या अक्षवृत्तावर वर्षभर सुर्यकिरणे लंबरूपाने प्रकाशतात?
अ) विषुववृत्त
ब) कर्कवृत्त
क) मकरवृत्त
ड) यापैकी नाही
- विषुववृत्तीय कमी दाबाच्या पट्ट्यास खालीलपैकी कोणती संज्ञा वापरतात?
अ) अश्व अक्षांश
ब) डोलड्रम
क) खवळलेले पन्नास
ड) गर्जणारे चाळीस

- v) खालीलपैकी कोणता प्रदेश हिवाळी पर्जन्याचा आहे?
 अ) भूमध्यसागरीय ब) कटिबंध
 क) मौसमी ड) दंडा
- vi) 'लू' स्थानीक वारे कोणत्या प्रदेशातून वाहतात?
 अ) ब्रिटन ब) भारत
 क) ब्राझील ड) फ्रान्स
- vii) पृथ्वीवर कमी दाबाचे पट्टे किती आढळतात?
 अ) दोन ब) तीन
 क) चार ड) पाच
- viii) सापेक्ष आर्द्रता कोणत्या परिमाणात मोजतात?
 अ) वजन ब) लिटर
 क) टक्केवारी ड) इंच
- ix) खालीलपैकी कोणत्या प्रकारचे पर्जन्य हे विशेषतः डोंगराळ प्रदेशात आढळते?
 अ) आरोह ब) प्रतिरोध
 क) आवर्त ड) यापैकी नाही
- x) समान उंचीच्या स्थळांना जोडणाऱ्या रेषेस काय म्हणतात?
 अ) समोच्च रेषा ब) समताप
 क) समभार ड) समपर्जन्य

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) हवामान म्हणजे काय? हवामानावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
 किंवा
 पृथ्वीवरील हवेच्या दाबपट्ट्यांचे वितरण स्पष्ट करा.
- ब) ग्रहीय वारे म्हणजे काय? ग्रहीय वाऱ्यांच्या प्रकाराचे वर्णन करा.
 किंवा
 पर्जन्याच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.

प्र.3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) वातावरणाची संरचना -
 ब) तापमान विपरीतता -
 क) खारेवारे आणि मतलई वारे -
 ड) आवर्त आणि प्रत्यावर्त -
 इ) समोच्चरेषेची वैशिष्ट्ये
 फ) तापमान लेखकाची कार्ये आणि उपयोग

Seat
No.

A - 255

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2018
ECONOMICS (Paper - II) (Optional) (New)
Indian Economics
Sub. Code : 61245

Day and Date : Thursday, 12 - 04 - 2018

Total Marks : 50

Time : 12.00 Noon to 02.00 p.m.

- Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative : [10]

- i) In India due to _____, size of land holding is decreasing.
a) Population decrease b) Population growing
c) Road construction d) None of these
- ii) _____ is the main cause of Industrial sickness.
a) Excess demand b) More capital
c) Load shading d) None of these
- iii) In India the share of agriculture sector in national income is _____.
a) Stagent b) Increasing
c) Decreasing d) None of these
- iv) Sick Industrial companies Act - (SICA) is established on.
a) 1990 b) 1985
c) 1991 d) 1995
- v) Single window Scheme was started for the increasing export _____.
a) Tea b) Agro-product
c) Cotton mill d) Foodgrain
- vi) In agricultural sector _____ unemployment exists.
a) Disguised b) Open
c) Frictional d) None of these
- vii) Unit Trust of India (UTI) is established in _____.
a) 1948 b) 1955
c) 1964 d) 1972

P.T.O.

viii) In India central govt started food security Bill in _____.

a) 1951	b) 1961
c) 1971	d) 2013

ix) State Bank of India is established in _____.

a) 1955	b) 1956
c) 1957	d) 1958

x) _____ involved in service sector.

a) Agriculture	b) Mining
c) Banking	d) Construction

Q2) Answer the following questions in detail.

- a) Explain the causes of low agricultural productivity in India. [10]

OR

State the features of Industrial Policy 1991.

- b) Explain the composition and direction of India's foreign trade after 1991. [10]

OR

State the importance of Information Technology (IT) Industry in Indian economy.

Q3) Write a short notes (any four) [20]

- a) Merits of Green Revolution
- b) Importance of foreign sector
- c) Importance of Tourism Industry
- d) General Insurance corporation
- e) Problems of Small scale Industry
- f) Definition of Industrial sickness

viii) मध्ये केंद्र सरकारने अन्न सुरक्षा विधेयक संमत केले.

अ) 1951	ब) 1961
क) 1971	ड) 2013

ix) स्टेट बँक ऑफ इंडियाची मध्ये स्थापना झाली.

अ) 1955	ब) 1956
क) 1957	ड) 1958

x) या सेवा क्षेत्रामध्ये समावेश होतो.

अ) शेती	ब) खाणकाम
क) बँकींग	ड) बांधकाम

प्र.2) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

अ) भारतीय शेतीच्या अल्पउत्पादकतेची कारणे स्पष्ट करा. ✓ [10]

किंवा

सन 1991 च्या औद्योगिक धोरणाची वैशिष्ट्ये सांगा. ✓

ब) सन 1991 नंतरच्या भारताच्या विदेशी व्यापाराची रचना आणि दिशा स्पष्ट करा. ✓ [10]

किंवा

माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाचे भारतातील आर्थिक विकासातील महत्व सांगा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) हरित क्रांतीचे गुण ✓
- ब) विदेशी क्षेत्राचे महत्व ✓
- क) पर्यटन उद्योगाचे महत्व ✓
- ड) सर्वसाधारण विमा महामंडळ ✓
- इ) लघुउद्योगाच्या समस्या ✓
- फ) औद्योगिक आजारपणाची व्याख्या ✓

▽▽▽▽

A - 257

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2018

HISTORY (Paper - II)

Polity, Society and Economy Under the Marathas (1600-1707)

Sub. Code : 61243

Day and Date : Friday, 13 - 04 - 2018

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Fill in the blanks by choosing the appropriate alternative given below. [10]

- a) _____ looked after external affairs of Ashtpradhan Mandal.
- i) Amatya
 - ii) Sachiv
 - iii) Mantri
 - iv) Sumant
- b) Sindhudurg fort was _____ type.
- i) Giridurg
 - ii) Jaldurg
 - iii) Vandurg
 - iv) Bhuikot
- c) Gulbat and Gurab are types of _____.
- i) cloth
 - ii) weapon
 - iii) ships
 - iv) officer
- d) _____ was the most important occupation in the age of Shivaji Maharaj.
- i) Cloth production
 - ii) Agriculture
 - iii) Fishries
 - iv) Trade
- e) In Shivshahi period _____ land revenue was assessed to total income.
- i) $\frac{1}{2}$
 - ii) $\frac{2}{3}$
 - iii) $\frac{2}{5}$
 - iv) $\frac{3}{5}$

P.T.O.

A - 257

- f) The main officer of Chowkis on the Ghat roads was the _____.
- i) Metkari ii) Pansare
iii) Patki iv) Dange
- g) _____ was the Kulswamini of Chh. Shivaji Maharaja's Bhosale Kul.
- i) Tuljabhavani ii) Mahalaxmi
iii) Renuka iv) Sapatshrungi
- h) Deity of varkari cult is _____.
- i) Jyotiba ii) Khandoba
iii) Vithal iv) Aambabai
- i) Dr. Balakrishna wrote a book named _____.
- i) Rise of Maratha Power ii) Shivaji the Great
iii) House of Shivaji iv) Shivaji and his times
- j) British government gave the title Sir to the _____.
- i) Jadunath Sarkar ii) M.G. Ranade
iii) Dr. Balakrishna iv) Grant Duff

Q2) Answer the following question in detail.

- a) Describe the concept of Swaraj of Chh. Shivaji Maharaj. [10]

OR

Discuss the condition of farmers and agriculture production during Shivshahi.

- b) Give information of vatandar in Shivshahi period. [10]

OR

Explain the contribution of M.G. Ranade for the writing of Maratha history.

Q3) Write short notes (any four): [20]

- a) Features of Ashtpradhan Mandal
b) Rural industry during Shivshahi period
c) Deshmukh and Deshpande
d) Markets of Shivshahi period
e) Varkari cult
f) Sir Jadunath Sarkar

A - 257

मराठी रूपांतर History

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

[10]

- अ) अष्टप्रधान मंडळातील हा परराष्ट्र व्यवहार पहात असे
i) अमात्य	ii) सचिव
iii) मंत्री	iv) सुमंत
- ब) सिंधुदूर्ग हा किल्ला प्रकारात मोडतो
i) गिरीदूर्ग	ii) जलदूर्ग
iii) वनदूर्ग	iv) भुईकोट
- क) गलबत व गुराब चे प्रकार आहेत.
i) कापड	ii) शस्त्रे
iii) जहाज	iv) अधिकारी
- ड) शिवकाळात हा प्रमुख महत्त्वाचा व्यवसाय होता.
i) कापड उत्पादन	ii) शेती
iii) मासेमारी	iv) व्यापार
- इ) शिवकाळात एकूण उत्पन्नाच्या एवढा शेतसारा आकारला जाई
i) $\frac{1}{2}$	ii) $\frac{2}{3}$
iii) $\frac{3}{5}$	iv) $\frac{3}{5}$
- फ) शिवकाळातील घाटमार्गावरील चौकीचा मुख्य अधिकारी होता.
i) मेटकरी	ii) पानसरे
iii) पत्की	iv) डांगे
- य) शिवाजी महाराजांच्या भोसले कुलाची कुलस्वामीनी होती.
i) तुळजाभवानी	ii) महालक्ष्मी
iii) रेणुका	iv) सप्तशृंगी

A - 257

वारकरी संप्रदायाचे आराध्य दैवत आहे.

i) ज्योतिबा	ii) खंडोबा
iii) विठ्ठल	iv) अंबाबाई

ल) डॉ बाळकृष्ण यांनी ग्रंथ लिहिला

i) राईज ऑफ मराठा पॉवर	ii) शिवाजी द ग्रेट
iii) हाऊस ऑफ शिवाजी	iv) शिवाजी अँड हिज टाईम्स

व) ब्रिटिश सरकारने यांना 'सर' हा किताब दिला.

i) जदुनाथ सरकार	ii) म. गो. रानडे
iii) डॉ. बाळकृष्ण	iv) ग्रँट डफ

प्र.2) दिर्घोत्तरी प्रश्न.

अ) छत्रपती शिवरायांची 'स्वराज्य' संकल्पना स्पष्ट करा.

[10]

किंवा

शिवकाळातील शेतकरी व शेती उत्पादने यांची माहिती द्या.

ब) शिवकाळातील वतनदारांची माहिती द्या.

[10]

किंवा

मराठा इतिहासलेखनासाठी न्या. म. गो. रानडे यांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) अष्टप्रधानमंडळाची वैशिष्ट्ये
- ब) मराठकाळातील ग्रामीण उद्योगधंदे
- क) देशमुख आणि देशपांडे
- ड) शिवकालीन बाजारपेठा
- इ) वारकरी संप्रदाय
- फ) सर जदुनाथ सरकार

Seat No.	
----------	--

P - 149

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2017
GEOGRAPHY (Paper - II) (Optional)
Climatology (New Syllabus)
Sub. Code : 61254

Day and Date : Tuesday, 11 - 04 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram and maps must be draw wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions : [10]

- a) Climatology is a Sub-branch of which Geography?
 - i) Human Geography
 - ii) Physical Geography
 - iii) Practical Geography
 - iv) Social Geography
- b) Which is the lowest layer of atmosphere?
 - i) Stratosphere
 - ii) Ionosphere
 - iii) Exosphere
 - iv) Troposphere
- c) What type of sunrays absorb in the Ozone layer?
 - i) X-rays
 - ii) Ultra Violet rays
 - iii) Laser
 - iv) None of these
- d) How many times Sun is greater than the Earth?
 - i) 200
 - ii) 150
 - iii) 100
 - iv) 125
- e) On which latitude Sunrays are perpendicular over the year?
 - i) Equator
 - ii) Tropic of cancer
 - iii) Tropic of capricorn
 - iv) Pole

P.T.O.

- f) In which belt the insolation is very low?
i) Temperate belt	ii) Tropical belt
iii) Polar belt	iv) None of these
- Which local winds blow from Sea to land?
i) Sea Breezes	ii) Land Breezes
iii) Mountain winds	iv) Vally winds
- h) Which of the following rainfall type is occurs in equitorial region?
i) Convectional rain	ii) Orographic rain
iii) Cyclonic rain	iv) None of these
- i) Temperature is measured by which instrument?
i) Rain gauge	ii) Barograph
iii) Cup Anemometer	iv) Thermograph
- j) What is the atmospheric Pressure at the center of the Cyclone?
i) High	ii) Low
iii) Moderate	iv) General

Q2) Write the answer for the following questions in detail. [20]

- a) Define atmosphere and describe the composition of atmosphere.

OR

Explain the factors affecting on the distribution of insolation.

- b) What is the humidity? Explain the types of humidity.

OR

Describe the various types of rainfall.

Q3) Write short notes (any four) : [20]

- Elemets of weather
- Solar constant
- The Trade winds
- Air pressure belts
- Barograph
- Anti Cyclone

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 2) आवश्यक तेथे सुबक आकृती व नकाशे काढा.
 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 4) नकाशा स्टॅन्सिलसचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

[10]

अ) हवामानशास्त्र ही भूगोलशास्त्राच्या कोणत्या शाखेची उपशाखा आहे?

- i) मानवी भूगोल ii) प्राकृतिक भूगोल
 iii) प्रात्यक्षिक भूगोल iv) सामाजिक भूगोल

ब) वातावरणातील सर्वात खालचा थर कोणता आहे?

- i) स्थितांबर ii) दलांबर
 iii) बाह्यांबर iv) तपांबर

क) ओझोन वायूच्या थरात कोणत्या प्रकारच्या सूर्य किरणांचे शोषण होते?

- i) क्ष-किरण ii) अतिनील किरण
 iii) लेसर iv) यापैकी नाही

ड) सूर्य पृथ्वीपेक्षा किती पट मोठा आहे?

- i) 200 ii) 150
 iii) 100 iv) 125

इ) कोणत्या अक्षवृत्तावर वर्षभर सूर्यकिरणे लंबरूपाने प्रकाशतात?

- i) विषुववृत्त ii) कर्कवृत्त
 iii) मकरवृत्त iv) ध्रुव

य) कोणत्या कटिबंधात सौरशक्तीचे प्रमाण सर्वात कमी आहे?

- i) समशीतोष्ण कटिबंध ii) उष्ण कटिबंध
 iii) शीत कटिबंध iv) यापैकी नाही

र) समुद्रावरून जमीनीकडे कोणते स्थानिक वारे वाहतात?

- i) खारे वारे ii) मतलई वारे
 iii) डोंगरी वारे iv) दरी वारे

Scat No.	
-------------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2017
HOME SCIENCE (Optional) (Paper - II)
Fundamentals of Food and Nutrition
Sub. Code : 61253

Day and Date : Tuesday, 11 - 04 - 2017

Total Marks : 40

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions:
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw diagrams wherever necessary.

Q1) Fill in the blanks choosing correct alternative.

[5]

- i) Roots and tubers are _____ food.
 - a) perishable
 - b) semi-perishable
 - c) non-perishable
 - d) none of these
- ii) Anaemia is caused due to deficiency of _____.
 - a) proteins
 - b) vitamin A
 - c) calcium
 - d) iron
- iii) ISI stands for _____.
 - a) Indian standards institute
 - b) Indian statistical institute
 - c) Institute of standard index
 - d) Indian scale index
- iv) Bread is the best example of _____.
 - a) enrichment
 - b) fortification
 - c) fermentation
 - d) combination
- v) Skin fold is measured by _____.
 - a) measuring tape
 - b) skin caliper
 - c) scale
 - d) L-scale

Q2) Write short notes (any three)

- i) Germination
- ii) Functions of proteins
- iii) Dietary assessment
- iv) Deficiency disorder of calcium
- v) Food adulteration

Q3) Write in detail on following questions. (any two)

[20]

- i) Explain functions and sources of vitamin A.
- ii) Write in detail on selection of cereals, fruits and vegetables.
- iii) Write on
 - a) ISI
 - b) FPO

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक संपूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

[5]

- i) कंद व मुळे अन्न आहे.

अ) नाशवंत	ब) कमी आंधक काळ टिकणारे
क) अनाशवंत	ड) वरील पैकी एकही नाही
- ii) च्या अभावाने रक्तक्षय होतो.

अ) प्रथिने	ब) जीवनसत्व 'अ'
क) कॅल्शियम	ड) लेट
- iii) आय एस आय म्हणजे

अ) इंडियन स्टॅण्डर्ड इन्स्टिट्यूट	ब) इंडियन स्टेटीस्टिकल इन्स्टिट्यूट
क) इन्स्टिट्यूट ऑफ स्टॅण्डर्ड इंडिक्स	ड) इंडियन स्केल इंडेक्स

- iv) ब्रेड हे चे उत्तम उदाहरण आहे.
 अ) समृद्धीकरण
 क) खमीरीकरण
 व) त्वचेची जाडी ने मोजतात.
 अ) मेजर्टिंग टेप
 क) स्केल
- ब) दृढीकरण
 ड) एकत्रीकरण
 ब) स्किन कॅलीपर
 ड) एल-स्केल

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[15]

- i) अंकुरित करणे
 ii) प्रथिनांची कार्ये
 iii) आहार सर्वेक्षण
 iv) कॅल्शियमच्या अभावाचे परिणाम
 v) अन्न भेसळ

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- i) जीवनसत्व अ ची कार्ये व प्राप्तीस्थाने स्पष्ट करा.
 ii) तृणधान्ये, फळे व भाग्याची निवड यावर सविस्तर लिहा.
 iii) यावर लिहा.
 अ) आय एस आय
 ब) एफ पी ओ

Seat No.

P - 161

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2017

PSYCHOLOGY (Optional) (Paper - II)

General Psychology

Sub. Code : 61251

Day and Date : Thursday, 13 - 04 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative. [10]

- i) James - Lang proposed the theory of _____.
 - a) Intelligence
 - b) Emotion
 - c) Motivation
 - d) Personality
- ii) Permanent changes in behaviour is called _____.
 - a) Motivation
 - b) Forgetting
 - c) Learning
 - d) Emotion
- iii) The concept of 'Mental Age' is introduced by _____.
 - a) Terman
 - b) Binet
 - c) Adler
 - d) Merrill
- iv) _____ theory introduced by Freud.
 - a) Psychoanalytic
 - b) Intelligence
 - c) Emotion
 - d) Social
- v) The term personality has been derived from the _____ word 'Persona'.
 - a) English
 - b) American
 - c) French
 - d) Latin
- vi) Thematic Apperception Test (TAT) is developed by _____.
 - a) Rorschach
 - b) Murray
 - c) Rosenweig
 - d) Carl Young

P.T.O.

- vii) The structure of _____ was developed by Wagh-Norman.
- a) Short-Term Memory b) Long-Term Memory
c) Sensory Memory d) None of these
- viii) Two factor theory of Intelligence is given by _____ in 1927.
- a) Thurstone b) Gilford
c) Spearman d) James
- ix) According to _____ emotion means product of evolution.
- a) Ekman b) Charles Darwin
c) Friesen d) William James
- x) Operant conditioning theory has introduced by _____.
- a) Freud b) B.F. Skinner
c) Ivan Pavlov d) Jung

Q2) Answer the following questions.

- a) Describe the experiment of operant conditioning. [10]

OR

What is emotion? Explain James-Lang and Cannon-Bard's theory of emotion.

- b) Define memory and explain the process of memory. [10]

OR

Define Intelligence and explain emotional Intelligence.

Q3) Write short notes (any four) : [20]

- a) James-Lang theory of emotion.
b) Classical conditioning.
c) Long-Term Memory (LTM)
d) Two-factor theory of Intelligence.
e) The Divisions of the personality.
f) Interview.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा.

[10]

- i) जेम्स-लॉग यांनी सिध्दांत मांडला.
 अ) बुद्धिमत्ताविषयक ब) भावनाविषयक
 क) प्रेरणाविषयक ड) व्यक्तिमत्वविषयक
- ii) वर्तनात कायम स्वरूपी घडून येणाऱ्या बदलांना असे म्हणतात.
 अ) प्रेरणा ब) विस्मरण
 क) अध्ययन ड) भावना
- iii) मानसिक वयाची संकल्पना मांडली.
 अ) टर्मन ब) बीने
 क) अँडलर ड) मेरील
- iv) फ्रॉईड यांनी सिध्दांत मांडला.
 अ) मनोविश्लेषणवादी ब) बुद्धिमत्ता
 क) भावना ड) सामाजिक
- v) भाषेतील Persona या शब्दापासून व्यक्तिमत्व ही संज्ञा तयार झाली.
 अ) इंग्रजी ब) अमेरिकन
 क) फ्रेंच ड) लॅटिन
- vi) विषयात्मक प्रसंवेदन चाचणी (TAT) यांनी विकसित केली.
 अ) रोशार्क ब) मरे
 क) रोझेन विग ड) कार्ल युंग

P - 164

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part -I) (Semester - II) Examination, April - 2017

ECONOMICS (Optional) (New) (Paper - II)

Indian Economy

Sub. Code : 61245

Day and Date : Monday, 17 - 04 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative: [10]

- i) After independence the area under _____ crop is increasing.
 - a) Food grain
 - b) Cash crops
 - c) Oil seeds
 - d) Pulses
- ii) In India _____ sector is providing more employment opportunities.
 - a) Industrial
 - b) Service
 - c) Agriculture
 - d) None of these
- iii) In the year 2011, the literacy ratio in India was _____ percent.
 - a) 40
 - b) 50
 - c) 60
 - d) 74.4
- iv) _____ is known as the father of green revolution in India.
 - a) R.C.Datt
 - b) Mr. Shriwastav
 - c) Dr.M.S. Swaminathan
 - d) None of these
- v) Decreasing returns are found in _____ sector.
 - a) Agricultural
 - b) Industrial
 - c) Service
 - d) None of these
- vi) More employment opportunities are generated by _____ industry.
 - a) large scale
 - b) medium
 - c) cottage and small-scale
 - d) none of these
- vii) An industrialisation is an important means to solve the problem of _____.
 - a) Poverty
 - b) Unemployment
 - c) Regional imbalance
 - d) All above
- viii) Reserve Bank of India was established in the year _____.
 - a) 1935
 - b) 1950
 - c) 1980
 - d) 2000

P.T.O.

ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील लघु उद्योगांचे महत्व सांगा.

किंवा

आर्थिक विकासामध्ये विदेशी क्षेत्राचे महत्व सांगा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) भारतीय शेतीच्या अल्पउत्पादकतेची कारणे. ✓
- ब) औद्योगिकीकरणाची गरज. ✓
- क) बँकांचे महत्व.
- ड) पर्यटन उद्योगाचे महत्व. ✓
- इ) विदेशी भांडवलाची गरज. ✓
- फ) निर्यात प्रोत्साहन धोरण. ✓

f) _____ city was famous for tuarbon.

i) Ter	ii) Kolhapur
iii) Solapur	iv) Dhanabad

g) _____ is known as Lekhan vruti.

i) Kulkarni	ii) Patil
iii) Deshmukh	iv) Deshpande

h) In Maharashtra Varkari Sampraday is also Known as _____ .

i) Sufi	ii) Shaiv
iii) Bhagvat	iv) Mahanubhav

i) Sir Jadunath Sarkar wrote _____ .

i) Shivaji and His Times	ii) Shivaji the Great
iii) Rise of Marath Power	iv) History of Maratha

j) Dr. Balkrishna took birth Place in _____ city.

i) Rawalpindi	ii) Multan
iii) Lahore	iv) Sikkim

Q2) Answer the following questions in detail .

[10]

a) Explain the fort Administration of chh. Shivaji Maharaj.

OR

Explain the Nature of agriculture system in the age of chh. Shivaji maharaj.

b) Give information of Gavgada in the age of chh. Shivaji maharaj.

[10]

OR

Explain the Contribution of Justice mahadev Govind Ranade to the writing of maratha history.

Q3) Write Short Notes (Any Four)

- Concept of Swarajya of chh. Shivaji maharaj.
- Ashtpradhan mandal of chh. Shivaji maharaj.
- Textile Industry in Maratha period.
- Marketing in Shivkalin Period.
- Varkari sampradaya.
- Sir Jadunath Sarkar.

मराठी रूपांतर History

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. [10]

- अष्टप्रधान मंडळातील यांच्याकडे स्वराज्याच्या परराष्ट्र धोरणाची जबाबदारी होती.
 - अमात्य
 - सचिव.
 - मंत्री
 - सुमंत
- किल्ल्यावरील जमाखर्च पाहण्याचे काम करत असे.
 - गडकरी
 - सबनीस
 - कारखानीस
 - तटसरनौबत
- शिवकाळात अग्रहार इनाम यास दिले जाई
 - क्षत्रिय
 - ब्राम्हण
 - शेते
 - महाजन
- गलबत व गुराब चे प्रकार आहेत.
 - कापड
 - शस्त्रे
 - जहाज
 - अधिकारी
- शिवकाळात हा अधिकारी पठेतील जकात वसूल करत असे.
 - विडवई
 - पानसरे
 - कोतवाल
 - शेते

फ) फेट्यांसाठी हे शहर प्रसिद्ध होते.

i) तेर	ii) कोल्हापूर
iii) सोलापूर	iv) धनाबाद

..... खस लेखनवृत्ती असेही म्हणत.

i) कुलकर्णी	ii) पाटील
iii) देशमुख	iv) देशपांडे

र) महाराष्ट्रात वारकरी संप्रदाय म्हवूनही ओळखला जातो.

i) सुफी	ii) शिव
iii) भागवत	iv) महानुभव

ल) सर जदूनाथ सरकार यांनी हा ग्रंथ लिहिला.

i) शिवाजी अँड हिज टाईम्स	ii) शिवाजी द ग्रेट
iii) राईज ऑफ मराठा पावर	iv) हिस्ट्री ऑफ मराठाज्

व) डॉ. बाळकृष्ण यांच्या जन्म येथे झाला.

i) रावळपिंडी	ii) मुलतान
iii) लाहोर	iv) सिक्किम

प्र.2) दीर्घोत्तरी प्रश्न :

[10]

अ) शिवकालीन किल्ला प्रशासनाची माहिती द्या.

किंवा

शिवकालीन कृषी व्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) शिवकालीन गावगाड्याची माहिती द्या.

[10]

किंवा

मराठ्यांच्या इतिहासातील न्या. महादेव गोविंद रानडे यांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

अ) छ. शिवाजी महाराजांची स्वराज्य विषयक संकल्पना.

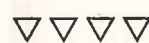
ब) छ. शिवाजी महाराजांचे अष्टप्रधान मंडळ.

क) मराठेकालीन कापड उद्योग

ड) शिवकालीन बाजारपेठा

इ) वारकरी संप्रदाय

फ) सर जदूनाथ सरकार

Seat
No. _____

B - 42

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, October - 2017

ENGLISH (Compulsory) (Paper : B) (New)

English For Communication

Sub. Code : 61220

Day and Date : Friday, 06 - 10 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

- Q1) A)** Rewrite the following choosing the correct alternatives: [5]
- i) After so many years Venkatesh Murthy approached Lalitha Devi to ask her to live with him again. Her reaction was _____.
 - a) surprise
 - b) pity
 - c) joy
 - d) anger
 - ii) Saraswati is the Hindu Goddess of _____.
 - a) learning and the arts
 - b) black magic
 - c) knowledge
 - d) forest
 - iii) The landlady suddenly became silent because _____.
 - a) she did not like the tone of the speaker
 - b) the speaker told her who he was
 - c) she thought the speaker may not be able to pay the rent
 - d) she did not want to rent the house to a foreigner
 - iv) Philip tells Uncle James that he became twenty five, or thirty five, or forty five when _____.
 - a) he won the battle
 - b) he was promoted to the post of company commander
 - c) he, as a commander had to take a crucial decision
 - d) he came home
 - v) The shape of the snake in the poem 'The Snake Trying' is _____.
 - a) beautiful
 - b) graceful
 - c) beautiful and graceful
 - d) disgraceful

P.T.O.

B) Do as directed: [5]

- i) Use the phrase in a sentence of your own: 'to play a trump card'
- ii) Give the noun form of: 'decent'
- iii) Give the antonym for: 'active'
- iv) Give synonym for: 'dormant'
- v) Give the adverb for: 'anger'

Q2) A) Answer any three of the following in two to three sentences each: [9]

- i) Why did Lalitha Devi refuse to go back to live with V. Murthy?
- ii) When did Rabindranath stop going to school? Why?
- iii) In what way, does Philip turn tables upon Mrs. Higgins?
- iv) What does the poet say about the snake in the poem 'The Snake Trying'?
- v) What does the speaker feel on listening to the landlady's question? How does he react?

B) Write short notes on any two of the following in about 50 to 60 words each: [6]

- i) Self confession of the speaker in the poem 'Telephonic Conversion'.
- ii) Uncle James
- iii) Venkatesh Murthy and Lalitha Devi

Q3) Write a letter of application with C.V. in response to the following advertisement. [10]

Required
 Primary Teachers
 D.Ed, should have passed
 TET, should be
 graduates, experience
 essential, command over
 English, Marathi and Hindi.
 Apply to
 Z.P. Education Department.
 Nagala Park, Kolhapur.

B - 42

[7]

Q4) A) Expand the following headlines.

i) GST FROM 1st JULY.

ii) INDIANS LOST THE CHAMPIONS TROPHY.

B) Write a piece of conversation between the doctor and a patient who is suffering from head-ache.

[8]

Seat
No.

B – 39

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, October - 2017

ENGLISH (Optional) (New) (Paper - II)
Introduction to English Literature (The Novel)
Sub. Code : 61235

Day and Date : Wednesday, 04 - 10 - 2017

Total Marks : 50

Time : 03.00 p.m. to 05.00 p.m.

- Instructions :** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences choosing the correct alternative : [10]

- a) 'Lord of the Flies' is a novel of ____.
- i) Boyish adventure ii) Flies
iii) Lord iv) War
- b) ____ hint at a nuclear war raging in Europe.
- i) The Hunters ii) Ralph and Piggy
iii) The choir boys iv) Flies
- c) ____ is a short boy with thick spectacles.
- i) Jack ii) Piggy
iii) Ralph iv) Simon
- d) ____ is, for the littluns, the link with the adult world.
- i) Ralph ii) The Naval Officer
iii) Roger iv) Jack

P.T.O.

e) _____ was the leader of the cloaked boys.

i) Simon	ii) Roger
iii) Jack	iv) Piggy

f) _____ is a symbol of brutality in the novel.

i) Lord	ii) Sam
iii) Roger	iv) Eric

g) _____ is the chief protagonist in the novel.

i) Jack	ii) Piggy
iii) Ralph	iv) Simon

h) _____ is the 'Gift for the darkness'.

i) The head of the sow	ii) A Sow
iii) A Pig	iv) A Conch Shell

i) _____ is used as a trumpet to summon the children scattered over the island.

i) A Conch Shell	ii) Fire
iii) The Plat Form	iv) The Piglet

j) The older boys call the younger boys _____.

i) Littluns	ii) Brats
iii) Babies	iv) Hooligans

Q2) Answer Any Two of the following questions in about 250 words each : [20]

- a) Discuss the appropriateness of the title 'Lord of the Flies'.
- b) Write a brief note on the ending of the novel.
- c) Discuss the theme of the novel 'Lord of the Flies'.

Q3) Write short notes on Any Four of the following in about 100-120 words each: [20]

- a) Ralph.
- b) Piggy
- c) The Conch-shell
- d) Setting of the Novel.
- e) Point of view.
- f) Psychological Novel.

Seat
No.

B - 36

Total No. of Pages : 4

B. A. (Part - I) (Semester - II) Examination, October - 2017

MARATHI (Optional) (Paper - II)

पाठ्यपुस्तक : अभिरुची

Sub. Code : 61231

Day and Date : Wednesday, 04 - 10 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा :

[10]

i) 'नवरा' कथेतील काका कोणाशी मैत्री जोडतो?

- अ) रमाकांतदादा ब) चंद्रकांतदादा
क) उमाकांतदादा ड) भालचंद्रदादा

ii) 'पुंगी' कथेत कोणत्या समाजाचे चित्रण आले आहे?

- अ) वंजारी ब) बेरड
क) वडार ड) सापगारुडी

iii) तुळशीरामचे आणि कोणाचे भांडण होते?

- अ) आईचे ब) लालाचे
क) मालकाचे ड) बायकोचे

P.T.O.

iv) झाडे लावली नाही तर आपण कशावाचून तडफडून मरु असे नागनाथ कोत्तापल्ले म्हणतात ?

अ) पैशावाचून	ब) अन्नावाचून
क) पाण्यावाचून	ड) कपड्यावाचून

v) शाळा सुटल्यानंतर चितळे मास्तरांचा अवतार पाहिल्यावर ते कोठे नोकरीला असल्यासारखे दिसत ?

अ) पोलीस खात्यात	ब) पोष्टात
क) कोळशाच्या खाणीत	ड) पिठाच्या गिरणीत

vi) चितळे मास्तर कोणाला मातृभूमीचा नकाशा काढायला सांगत ?

अ) पांडू घरात	ब) गोरी गुळवणी
क) नुरु काजी	ड) पु. ल. देशपांडे

vii) देवा सटवा महारासोबत दवंडी देण्यासाठी कोण जात होता ?

अ) रामा सुतार	ब) दिनकर मांग
क) टोपा व्हरल	ड) संभा महार

viii) देवा सटवा महार कथेतील डॉक्टर गावात कशासाठी येणार होता ?

अ) दवाखाना सुरु करण्यासाठी	ब) देवीच्या कोडया काढण्यासाठी
क) सभा घेण्यासाठी	ड) मुलगी पाहण्यासाठी

ix) 'क' या एकांकिकेत किती व्यक्तिरेखा आहेत?

अ) एक

ब) दोन

क) तीन

ड) चार

x) 'त्रिकोणाच्या मध्यावर' मधील दादा शामला तालमीसाठी कोणत्या गावी ठेवण्याचे ठरवितात?

अ) कोल्हापूर

ब) नागपूर

क) बेळगाव

ड) सोलापूर

प्र.2) 'पुंगी' कथेतील आलीखां आणि खालाचे व्यक्तिचित्रण रेखाटा.

[10]

किंवा

इरावती कर्वे यांनी मराठ्यांच्या मद्रुपणाविषयी कोणकोणती उदाहरणे दिली आहेत ते सविस्तर लिहा.

प्र.3) नागनाथ कोत्तापल्ले यांनी चित्रित केलेली पावसाची विविध रूपे तुमच्या शब्दात लिहा.

[10]

किंवा

पु. ल. देशपांडे यांच्या 'चितळे मास्तर' या व्यक्तिचित्रणातील विद्यार्थी - शिक्षकांचे नाते अधोरेखित करा.

प्र.4) टिपा लिहा (तीन पैकी दोन) :

- i) 'नवरा' कथेतील निवेदक दिपू.
- ii) 'देवा महार' याचा विद्रोह.
- iii) 'त्रिकोणाच्या मध्यावर' या एकांकिकेच्या शीर्षकाची सार्थकता.

प्र.5) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[10]

- i) इंदिरा संतांच्या 'पतंग' या कवितेतून व्यक्त झालेल्या भाववृत्तीचा आढावा घ्या.

किंवा

'आता या शहरा शहराला आग लावीत चला' - असे कवी नामदेव ढसाळ का म्हणतात ते स्पष्ट करा.

- ii) नारायण कुलकर्णी - कवठेकर यांच्या 'सिंह' या कवितेची मध्यवर्ती कल्पना सांगा.

किंवा

अनिल धाकू कांबळी यांच्या 'दिवसभरात' या कवितेतील समकालीन वास्तवाचे चित्रण करा.

२२२२

इ) दडपशाहीची पर्वा न करता गोदावरी परूळेकर किती गावचा प्रवास करतात ?

- i) पंधरा ii) वीस
iii) दहा iv) सतरा

फ) पृथ्वीकडे प्रितीची याचना करून लाजूनी लाल कोण झाला आहे ?

- i) चंद्र ii) धूमकेतु
iii) शनि iv) मंगळ

य) मानवतेचें निशाण मिरवूं असे कोण म्हणतो आहे ?

- i) वास्को - द - गामा ii) कोलंबस
iii) कार्ल मार्क्स iv) लेनिन

र) शेतात कष्ट करणाऱ्या स्त्रियांचे जीवन चित्रण नारायण सुर्वे यांनी कोणत्या कवितेत मांडले आहे ?

- i) माझे विद्यापीठ ii) चार शब्द
iii) डोंगरी शेत iv) कार्ल मार्क्स

ल) 'चार शब्द' या कवितेत कवीला कुणाची साथ मिळाली आहे ?

- i) कामगारांची ii) मालकाची
iii) नशीबाची iv) युगाची

व) सोन्यानं फुलून आलेल पीक कोण हिसकून घेतो ?

- i) सावकार ii) मालक
iii) दलाल iv) नवरा

प्र.2) निस्वार्थी माणसातील मोठेपण सखुनाना या व्यक्तिचित्रणातून कृष्णात खोल यांनी मांडले आहे कसे ते सांगा? [10]

किंवा

कुटुंबाची जबाबदारी पार पाडताना मध्यवर्गीय स्त्रीची होणारी सप्तेहोलपट 'ओळख' या एकांकिकेच्या आधारे स्पष्ट करा?

प्र.3) 'कणा' या कवितेत संकटाबरोबर लढा देणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे वर्णन कवी करतो कसे ते सांगा? [10]

किंवा

नारायण सुर्वे यांच्या कवितेतून व्यक्त झालेल्या कष्टकरी कामगार जीवनाचे चित्रण तुमच्या शब्दात लिहा?

प्र.4) 'हुंडा एक सामाजिक समस्या' या विषयावर श्रुतिका लेखन करा. [10]

प्र.5) अ) तुमच्या भागात नव्याने सुरू झालेल्या व्यायाम शाळेची वृत्तपत्रासाठी जाहिरात करा. [5]

ब) खालील उताऱ्यातील अशुद्ध शब्द ओळखून ते शुद्ध करून उतारा पुन्हा लिहा. [5]

खेड्यात शिक्षणाच्या नावाणे बॉब. बेकारीमुळे व्यसनाधिनता वाढलेली. थाबा संस्कृती फोफावत चाललि. पेट्रोलपंप, मोबाईल टॉर्वसमुळे लागवडीखालची जमीन कमि झाली. शेतात राबायला कुनीच तयार नाही. घराच्या बाईशिवाय खोटं आहे जमिन कसणं. कसा ओढायचा जमीन जुमला, कसा वाढेल वेल विस्तार? लग्नाच वय उलटून गेलेली अनेक पोरं गावात सांडासारखे दारूत झिंगत फिरतात. बाया-बापड्यांना त्यांची भिती वाटते.

B - 54

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, October - 2017

GEOGRAPHY (Optional) (Paper - II)

Climatology

Sub. Code : 61254

Day and Date : Monday, 09 - 10 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram & maps must be draw wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of maps stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions.

[10]

- a) Due to which gas the intensity of oxygen decreases.
 - i) Nitrogen
 - ii) Ozone
 - iii) Hydrogen
 - iv) Carbon-di-oxide
- b) Which colour gets to the sky due to dust particles.
 - i) Blueish
 - ii) Red
 - iii) Green
 - iv) Yellow
- c) In which belt the insolation is very high.
 - i) Cold belt
 - ii) Hot belt
 - iii) Temperate belt
 - iv) None of these
- d) What is the speed of sun rays per second?
 - i) 1 Lack km
 - ii) 3 Lack km
 - iii) 2 Lack km
 - iv) 4 Lack km
- e) What is the air pressure on the mean sea level?
 - i) 950 mb
 - ii) 1013 mb
 - iii) 800 mb
 - iv) 1050 mb

P.T.O.

- f) Winds always blow from which pressure to which pressure.
i) High pressure	ii) Low pressure
iii) Medium pressure	iv) Very High pressure
- g) What is the percentage of relative Humidity of condensed air?
i) 10%	ii) 100%
iii) 50%	iv) 75%
- h) Which rainfall occurs due to the obstacle of mountain.
i) Seontal	ii) Relief Rain
iii) Cyclone	iv) Conventional
- i) What is the pressure at the centre of the cyclone?
i) Very High	ii) High
iii) Low	iv) Moderate
- j) Thermograph is used for the measurement of -
i) Rainfall	ii) Air pressure
iii) Speed of wind	iv) Temperature

Q2) Write the answers for the following questions in detail. [20]

- a) Distinguish between weather and climate.

OR

What is Insolation? Explain the factors affecting the distribution of Insolation.

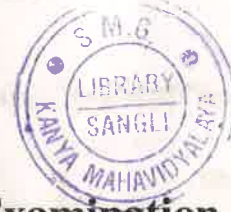
- b) Describe the planetary winds.

OR

Explain the types of Rainfall.

Q3) Write short notes (any four) : [20]

- Structure of Atmosphere
- Inversion of Temperature
- Horizontal distribution of temperature
- Types of Humidity
- Rain gauge
- Anticyclone

Seat
No.

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2017

मराठी (आवश्यक) (Marathi) (Compulsory) (Paper - B)

अभिव्यक्ती

Sub. Code : 61223

Day and Date : Monday, 10 - 04 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

अ) कोणत्या प्राण्याचे दूध सगळ्या दूधात चांगलं असं सखूनानाचं मत होतं?

i) शेळीचे	ii) गाईचे
iii) म्हैशीचे	iv) यापैकी नाही

ब) एका शेळीच्या सखूनानाने किती शेळ्या केल्या होत्या?

i) दहा	ii) पंधरा
iii) पंचवीस	iv) खंडीभर

क) इंपीरियल बँकेत कारकून म्हणून कोण काम करीत होता?

i) मधुकर पाठारे	ii) सुधाकर पाठारे
iii) दिनकर पाठारे	iv) भीमराव पाठारे

ड) गोदावरी परूळेकरांनी ठाणे जिल्ह्यातील आदिवासीसाठी किती दिवसांचा दौरा केला?

i) दहा	ii) पंधरा
iii) वीस	iv) पंचवीस

प्र.3) कुसुमाग्रजांच्या 'कोलंबसाचे गर्वगीत' आणि 'कणा' या कवितांतील काव्यसौंदर्य विशद करा?

[10]

किंवा

जगण्यासाठी संघर्ष करणाऱ्या कष्टकरी, कामगार वर्गाचे चित्रण सूर्वे यांनी आपल्या कवितेतून कसे स्पष्ट केले आहे?

प्र.4) 'पाणी म्हणजेच जीवन' या विषयावर श्रुतिकालेखन करा?

[10]

प्र.5) अ) तुमच्या परिसरात नव्याने सुरु झालेल्या 'सुंदर घरांच्या निर्मिती प्रकल्पाची' वृत्तपत्रासाठी जाहिरात करा? [5]

ब) दिलेल्या उताऱ्यातील अशुद्ध शब्द ओळखून ते शुद्ध करून उतारा पुन्हा लिहा. [5]

शुद्ध नीहेतुक आणि आंत्यतीक प्रेम हीच साने गुरूजींच्या जीवनाची प्रेरना होति. या प्रेमाखातर वाठेल तो त्याग करुन्याची त्यांच्या मणाची सिध्दता होती. दीपशिखेवर स्वप्राणाची आहूती ओतणाऱ्या पतंगाच्या जातीचे त्यांचे प्रेम होते. जिवन हा एक महान यज्ञ आहे हे त्यांचे तत्वज्ञान होते. सृष्टीतील प्रत्येक वस्तू सतत आपले सर्वस्व दुसऱ्याना देत असते. समाजातील जातीयता, प्रांतीयता आणि ध्येयशून्यता नष्ट करण्याकरिता गुरूजींनी जन्मभर प्रयत्न केला.

Seat
No.

P - 131

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2017
MARATHI (Optional) (Paper - II)

पाठ्यपुस्तक : अभिरूची

Sub. Code : 61231

Day and Date : Thursday, 06 - 04 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा.

[10]

- i) 'नवरा' कथेतील काका कोणाशी दोस्ती करतो ?
अ) नरेंद्रशी ब) सुभ्याशी
क) रमाकांतदादाशी ड) दिपूशी
- ii) आलीखाने कोणाचे सुतक पाळले होते ?
अ) सरदान्याचे ब) बहादुर्याचे
क) मांजराचे ड) माकडाचे
- iii) 'मराठ्यांचा मठपणा' या पाठात कातकरीण बाई काय विकत होती ?
अ) आंबे ब) फुलांच्या माळा
क) फणसाचे गरे ड) करवंदे
- iv) 'मराठ्यांचा मठपणा' या पाठात तुळशीराम लालाची वळकटी कोठे फेकून देतो ?
अ) विहिरीत ब) नदीत
क) समुद्रात ड) तळ्यात
- v) 'पाऊस पळवून लावणारी जादू' या पाठात पाऊस थांबविण्यासाठी आजी कोणता अभिनव उपक्रम करित असे ?
अ) पावसाला चटके देणे ब) देवाची मुर्ती पाण्यात ठेवणे
क) पावसाला शिब्या देणे ड) मुलांना पावसात भिजायला लावणे

P.T.O.

- vi) 'पाऊस पळवून लावणारी जादू' या पाठात जुन्या काळातील माणसं पुण्यकर्म म्हणून काय करत होती?
- अ) झाडे तोडत ब) झाडावर चढून बसत
क) झाडे विकत ड) श्रद्धेनं झाडे लावत
- vii) 'देवा सटवा महार' या कथेतील देवाला तराळकीची काठी कोणत्या सणापासून मिळाली?
- अ) गुढी पाडवा ब) बेंदूर
क) नागपंचमी ड) राखी पौर्णिमा
- viii) चितळे मास्तर मुंबईला येण्याचे प्रयोजन काय होते?
- अ) सहल ब) विद्यार्थी भेट
क) निधी संकलन ड) दवाखाना
- ix) 'क' एकांकिकेतील अनोळखी बनण्याच्या खेळातील स्त्रीने नगरपालिकेच्या निवडणुकीला उभी राहण्यासाठी कोणती निशाणी घेतली आहे?
- अ) डोळा ब) कान
क) हात ड) पाय
- x) शामच्या मुलाला 'श्यामची आई' या पुस्तकापेक्षा कोणत्या प्रकारची पुस्तकं आवडतात?
- अ) चित्रांचे पुस्तक ब) कॉमिक्स
क) चित्रपट गीतांचे पुस्तक ड) पन्यांच्या गोष्टीचे पुस्तक

प्र.2) दिपू आणि काकू यांच्या नातेसंबंधाचे चित्रण करा.

[10]

किंवा

विद्यार्थ्यांना घडविण्यासाठी चितळे मास्तर कोण - कोणते उपक्रम राबवत असत, याचे वर्णन करा.

प्र.3) 'देवा सटवा महार' या कथेत देवाच्या अंतः करणात विद्रोहाची ठिणगी पडण्यास कोण - कोणत्या गोष्टी कारणीभूत ठरल्या ? ते लिहा.

[10]

किंवा

'त्रिकोणाच्या मध्यावर' या एकांकिकेतील मध्यवर्ती नायकाच्या मनाचे चित्रण तुमच्या शब्दात करा.

प्र.4) टिपा लिहा. (तीन पैकी दोन)

[10]

- अ) संस्थानिक आणि पाटील यांच्यातील व्यवहार
ब) आलीखा आणि भुजंगाच्या लढतीचे चित्रण
क) बतकम्मा उत्सव

प्र.5) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

अ) 'तुझ्या माझ्यात गड!' या कवितेत व्यक्त झालेली प्रेम भावना लिहा.

किंवा

'रक्तात पेटलेल्या अगणित सूर्यांनो' या कवितेत कवी विद्रोही भावना का व्यक्त करतो?

ब) 'सिंह' कवितेच्या माध्यमातून कवीने कोण - कोणत्या सामाजिक विषयावर भाष्य केले आहे? [5]

किंवा

'दिवसभरात.....' या कवितेतील सामाजिक वास्तव तुमच्या शब्दात लिहा.

Seat
No.

P - 134

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2017
ENGLISH (Optional) (Paper - II)
Introduction to English Literature (Novel)
Sub. Code : 61235

Day and Date : Thursday, 06 - 04 - 2017

Total Marks : 50

Time : 03.00 p.m. to 05.00 p.m.

- Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences choosing the correct alternatives. [10]

i) _____ rescues all the children in his cruiser.

- a) The Naval officer b) Ralph
c) Jack d) Simon

ii) _____ set the island on fire.

- a) Jack b) Jack's hunters
c) Ralph d) Piggy

iii) _____ was elected the chief of the boys.

- a) Ralph b) Jack
c) Sam d) Erick

iv) Jack is the leader of _____.

- a) Choir boys b) Littunus
c) School boys d) all the boys

v) _____ was the beast from air.

- a) The dead body of the pilot
b) Snake
c) Lord of the flies
d) Pig

P.T.O.

vi) _____ leaves the head of the sow as a gift for the beast.

- a) Jack
- b) Roger
- c) Simon
- d) Piggy

vii) _____ are twins and are similar in appearance.

- a) Sam and Eric
- b) Jack and Ralph
- c) Roger and Simon
- d) Piggy and Roger

viii) Ralph uses the conch to _____.

- a) blow
- b) play
- c) summon the boys
- d) beat the boys

ix) _____ comes to know the truth about the beast.

- a) Simon
- b) Ralph
- c) Jack
- d) Piggy

x) _____ is a strong supporter of Ralph.

- a) Piggy
- b) Jack
- c) Simon
- d) Sam

Q2) Write answers to any two of the following questions in about 250 words each.

[20]

- a) Discuss the theme of the novel 'Lord of the Flies'.
- b) Ralph is the hero of 'Lord of the Flies' Discuss
- c) Bring out the symbolic significance of the Lord of the Flies in the novel 'Lord of the flies'.

Q3) Write short notes on any four of the following in about 100 - 120 words each:
[20]

- a) The conch - shell
- b) Roger - a symbol of brutality
- c) The elements of Novel
- d) The plot of the Novel
- e) Setting of the Novel
- f) The historical Novel

P - 135

Total No. of Pages : 2

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2017

HINDI (हिंदी) (Optional) (Paper - II)

आधुनिक हिंदी साहित्य

पाठ्य पुस्तक: 1) सूनी घाटी का सूरज

2) व्याकरण

Sub. Code : 61234

Day and Date : Friday, 07 - 04 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र.1) कोष्ठक में दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। [10]

- i) हिंदी में कारक है।
(चार / पाँच / सात / आठ)
- ii) कर्ता कारक का चिन्ह है।
(ने / से / में / को)
- iii) राम ने रावण को मारा । अधोरेखित पद में कारक है।
(संप्रदान / कर्ता / अपादान / करण)
- iv) धन से प्रतिष्ठा बढ़ती है। अधोरेखित पद में कारक है।
(अधिकरण / संबंध / करण / अपादान)
- v) दशरथ के पुत्र राम वन चले गये। अधोरेखित पद में कारक है।
(संबंध / अधिकरण / कर्ता / करण)
- vi) भारत एक विशाल देश है। यह वाक्य है।
(निषेधार्थक / विधानार्थक / प्रश्नार्थक / आज्ञार्थक)
- vii) क्या राजा नगर में आए? यह वाक्य है।
(विधार्थक / इच्छार्थक / प्रश्नार्थक / संकेतार्थक)
- viii) भूषण आम खाओ । यह वाक्य है।
(विस्मयाधिबोधक / इच्छार्थक / प्रश्नार्थक / आज्ञार्थक)

P.T.O.

ix) छि! तुम बड़े गंदे हो! यह वाक्य है।

(आज्ञार्थक / प्रश्नार्थक / विस्मयादिबोधक / इच्छार्थक)

यदि तुम मन लगाकर पढ़ते, तो पास हो जाते। यह वाक्य है।

(इच्छार्थक/ विधानार्थक / संकेतार्थक / आज्ञार्थक)

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों का ससंदर्भ स्पष्टीकरण कीजिए। [10]

- अ) हमारे स्कूल में भारतीय सभ्यता के आधार पर ही शिक्षा दी जाती है। अपने से बड़ों से मिलने समय सदैव सभ्यता का व्यवहार करना चाहिए।
- ब) महाराज का कहना है कि उस कॉलेज की पढ़ाई हमें सिर्फ आइवरी-टावर में बैठने लायक बनाती है। पर हमको जमाने के दुःख - सुख झेलने हैं।
- क) शायद बेबी के साथ किसी का भी सुखी होना कठिन होगा। वह अपने आप तक से सुखी नहीं है।

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। [10]

- अ) पदक्रम के चार नियम सोदाहरण लिखिए।
- ब) मानक वर्तनी के पाँच नियम सोदाहरण लिखिए।
- क) अवतरण चिह्न के चार नियम सोदाहरण लिखिए।

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। [10]

- अ) 'सूनी घाटी का सूरज' के संवाद पर प्रकाश डालिए।
- ब) रामानुज चटर्जी का चरित्र - चित्रण कीजिए।
- क) मुसद्दीलाल (अमीन साहब) का चरित्र - चित्रण कीजिए।

प्र.5) 'सूनी घाटी का सूरज' उपन्यास के उद्देश्य को स्पष्ट कीजिए। [10]

अथवा

'सूनी घाटी का सूरज' उपन्यास की कथावस्तु पर प्रकाश डालिए।

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, April - 2017
ENGLISH (Compulsory) (Paper - B) (New)
English For Communication
Sub. Code : 61220

Day and Date : Saturday, 08 - 04 - 2017

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Rewrite the following choosing the correct alternatives: [5]

- i) Venkatesh Murthy has forgiven Lalitha Devi and expects that she should _____.
 - a) forgive him
 - b) come to him to live with him
 - c) look after his children from the second wife
 - d) help him economically
- ii) In the _____ class Rabindranath was as deaf and dumb, and his exercise books remained blank.
 - a) Latin
 - b) English
 - c) French
 - d) Bengali
- iii) In the Army, Philip used to do the additional work of _____.
 - a) Hostel supervisor
 - b) Mess persident.
 - c) Teacher.
 - d) Librarian.

iv) Telephonic Conversation is a dramatic and a very _____ narration of the negro speaker.

- a) satirical
- b) personified
- c) metaphoric
- d) only humorous

v) The snake is harmless even to _____.

- a) the poet
- b) the frog
- c) the children
- d) the dog

B) Do as directed:

[5]

- a) Give the synonym of: 'stunned'
- b) Give the antonym of: 'predictable'
- c) Give the noun form of: 'adjust'
- d) Give the adverb form of: 'foolish'
- e) Form a new word by adding prefix to : 'victory'

Q2) A) Answer any three of the following in two to three sentences each: [9]

- a) How does Lalitha Devi look upon her work of embroidery?
- b) What incident had Rabindranath never been able to forget?
- c) In what way does Philip turn tables upon Mrs.Higgins?
- d) What is apartheid? How is it illustrated in the poem?
- e) What's the poet's concern for the snake?

B) Write short notes on any two of the following in about 50 to 60 words each: [6]

- a) Married life of Venkatesh Murthy and Lalitha Devi
- b) Uncle James
- c) An experience of an African looking for a house in 'Telephonic Conversation'

Q3) Write a letter of application with C.V. in response to the following advertisement. [10]

WANTED
A COMPUTER - TYPIST
Fresh Graduates, Marathi and Hindi typing,
Computer knowledge necessary, good knowledge of
office correspondence.
Divya Cosmetics.
Radhanagari road, Kolhapur.

Q4) A) Write news report making use of the following points. [7]

Two arrested with fake currency.

Place of the news: Kolhapur, date: 11 November, source: Local reporter ----- Kolhapur Laxmipuri Police arrested ----- in possession of fake currency ----- value ----- police ----- looking for ----- the arrested accused are ----- residents of ----- custody till ----- further inquiry -----.

B) Write a piece of advice to your neighbour who is admitted in the hospital. [8]

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र:1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[10]

अ) सिध्दांत कल्पना ही स्वताःशी असू नये.

i) सुसंगत	ii) विसंगत
iii) फसवी	iv) वरील सर्व

ब) निसर्ग नियम हे स्वरूपाचे असतात.

i) काय आहे	ii) पाळलेच पाहिजे
iii) काय असायला हवे	iv) यापैकी नाही

क) सिध्दांतकल्पनेच्या प्रचितीचे प्रकार आहेत.

i) दोन	ii) तीन
iii) चार	iv) पाच

ड) तद्भव नियम हा नियमाचा प्रकार आहे.

i) प्राथमिक	ii) दुय्यम
iii) राजकिय	iv) शासकीय

इ) नियमाचे प्रकार आहेत.

i) दोन	ii) तीन
iii) चार	iv) पाच

फ) म्हणजे रोगप्रतिकारक शक्तीच्या कमतरतेमुळे शरिरात दिसून येणाऱ्या लक्षणांचा समुह होय.

i) एड्स	ii) एच आय व्ही
iii) कॅन्सर	iv) यापैकी नाही

य) म्हणजे संगणकाचा प्रोग्रॅम किंवा आज्ञा होय.

i) सॉफ्टवेअर	ii) हार्डवेअर
iii) माउस	iv) सर्व.

- र) प्रदुषणाचे मूळ कारण असते.
- i) औद्योगीकरण ii) शहरीकरण
iii) वाढणारी लोकसंख्या iv) जंगलाचा नाश
- ल) विवाहाची वयोमर्यादा वाढविणे हा लोकसंख्या चा मार्ग आहे.
- i) नियंत्रणाचा ii) घटविण्याचा
iii) वाढविण्याचा iv) यापैकी नाही
- व) माऊस व किबोर्ड हे चे भाग आहेत.
- i) संगणक ii) रेडिओ
iii) मोबाईल iv) टी.व्ही.

प्र.2) टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

[20]

- अ) अभ्युपगमाची प्रचिती
ब) लोकसंख्या नियंत्रण
क) वैज्ञानिक उपपादनाचे प्रकार
ड) संगणकाचे भाग
इ) वैज्ञानिक वृत्ती
फ) एड्स जागृती

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) सिध्दांत कल्पनेच्या युक्त अटी स्पष्ट करा.

किंवा

प्राथमिक व दुय्यम नियम स्पष्ट करा.

- ब) संगणकाची व्याख्या सांगून संगणकाचे विविध क्षेत्रातील उपयोग लिहा.

किंवा

एड्स ची कारणे स्पष्ट करा.

प्र.2) ग्रामीण समाजजीवनात प्रामाणिक माणूस म्हणून जगणाऱ्या 'सखूनानाचे' व्यक्तिचित्रण कृष्णात खोत यांनी कसे रेखाटले आहे? [10]

किंवा

आदिवासींच्या साठी काम करताना गोदावरी परूळेकर यांना कोणकोणत्या अडचणींना तोंड द्यावं लागते ते 'पैलतीरी'च्या आधारे स्पष्ट करा.

प्र.3) कुसुमाग्रजांनी 'कोलंबसाचे गर्वगीत' या कवितेतून कोलंबसाच्या व्यक्तिमत्त्वाचा व स्वाभीमानाचा कसा वेध घेतला आहे? [10]

किंवा

'डोंगरी शेत' या कवितेमधून कष्टकरी स्त्रीचे वर्णन नारायण सूर्वे यांनी कसे चित्रित केले आहे?

प्र.4) 'स्वच्छ भारत : सुंदर भारत' या विषयावर श्रुतिकालेखन करा. [10]

प्र.5) अ) सुंदर घरांची निर्मिती करणाऱ्या डेव्हलपर्स लिमिटेड कंपनीची वृत्तपत्रासाठी जाहिरात लेखन करा. [5]

ब) खालील अशुद्ध उतारा शुद्ध करून लिहा. [5]

साने गुरूजी एक जानते शिक्षणतज्ञ होते. त्यांनी महाराष्ट्रातला अनौपचारिक शीक्षणाची शाळा बनविली. त्यातून लोकजीवनावर प्रेमाचे, त्यागाचे, ज्ञानाचे विज्ञानाचे आणि सेवाभावाचे सस्कार केले. शिक्षणातून सदाचारी मानुस घडविण्याचे कार्य सचोटीने केले. मानवा-मानवातील सर्व प्रकारचे व्दैत सपवून महाराष्ट्रला अव्दैताचे अंगन प्रदान केले. जीवन समृद्ध करणाऱ्या शिक्षण-प्रवाहांना गुरूजींनी शिरोधार्य मानले. शिक्षणातून सामाजिक स्नेहभावनेचा पाऊस पाडणारे गुरूजी थोर लोकशिक्षक होते! शिक्षणसुर्य होते.

Seat
No.

--

M - 74

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, March - 2016
SCIENCE, TECHNOLOGY & DEVELOPMENT
(Compulsory) (Paper - B)
Sub. Code :61222

Day and Date : Tuesday, 29 - 03 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw diagram wherever necessary.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions : [10]

- a) Which type of disaster flood is?
i) floral	ii) geological
iii) faunal	iv) atmospheric
- b) What is the magnitude of earthquake measure?
i) c.m.	ii) inch
iii) rishter scale	iv) degree
- c) Who is the father of computer?
i) Bell	ii) Babage
iii) Bared	iv) none of these
- d) Where is the first atomic power station in India?
i) Bangalore	ii) Pune
iii) Panjim	iv) Tarapur
- e) Who invented crescograph for measurement of micro growth of plants?
i) Dr. Swaminathan	ii) Dr. Raman
iii) Dr. Bose	iv) Dr. Bhabha
- f) Which is the first man made satellite launched by Russia?
i) INSAT	ii) Sputnik - 1
iii) Telstar - 1	iv) IRS -1

P.T.O.

Who is the father of Indian Green Revolution?

- i) Dr. Swaminathan
 - ii) Dr. Borlaug
 - iii) William Gaud
 - iv) Dr. Bose
- h) Which fertilizer is called 'Chillian Nitrate'?
- i) Sodium Nitrate
 - ii) Sodium Phosphate
 - iii) Calcium Nitrate
 - iv) Ammonium Nitrate
- i) Which Nitrogenous fertilizer is called Double Salt?
- i) Sodium Nitrate
 - ii) Urea
 - iii) Calcium Ammonium Nitrate
 - iv) Ammonium Nitrate
- j) Which type of seeds farmers use in green revolution?
- i) local seeds
 - ii) traditional seeds
 - iii) high yielding variety seeds
 - iv) none of these

Q2) Write the following questions in detail :

- a) Describe the causes, effects and preventive measures of flood disaster. [10]

OR

What is Information Technology? Explain the merits & demerits of Information Technology.

- b) Explain in brief plant protection methods. [10]

OR

Explain the importance of oceanic studies. Give the brief the contribution of National Institute of oceanography.

Q3) Write short notes on any four :

[20]

- a) Drought Disaster
- b) Merits & Demerits of Internet
- c) Geographical Information System
- d) Importance of Tissue culture
- e) Natural fertilizers
- f) Artificial Satellite

E - 470

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, December - 2016
ENGLISH (Compulsory) (Paper - B) (New Syllabus)
English for Communication
Sub. Code : 61220

Day and Date : Tuesday, 13 - 12 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Rewrite the following choosing the correct alternative: [5]

- a) The Final Decision is a short story written by _____
 - i) Triveni
 - ii) Lalitha Devi
 - iii) Sudha Murty
 - iv) Venkatesh Murty
- b) At the age of twelve, Rabindranath was first coerced into learning _____
 - i) French
 - ii) English
 - iii) Latin
 - iv) Hindi
- c) Uncle James wants Philip to join _____ business.
 - i) bakery
 - ii) stationery
 - iii) export
 - iv) jam
- d) The landlady in the poem Telephonic Conversation suddenly became silent because _____
 - i) She didn't like the tone of the speaker.
 - ii) The speaker told her who he was.
 - iii) She thought the speaker may not be able to pay the rent
 - iv) She did not want to rent the house to a foreigner
- e) The snake in the poem is _____
 - i) harmless
 - ii) poisonous
 - iii) Small
 - iv) black

P.T.O.

B) Do as directed:

- a) Give synonym for 'pursue'.
- b) Give antonym for 'thin'.
- c) Give the verb of suffering
- d) Give the adjective form of study
- e) Use the following phrase in a sentence of your own: 'to make amends'

Q2) A) Answer any three of the following in two to three sentences each: [9]

- a) Where does the snake go to hide himself? Why?
- b) How does Philip dominate Uncle James in the dream?
- c) Which incident had Rabindranath never been able to forget?
- d) Why did Lalitha Devi refuse to go back to live with V. Murthy?
- e) What does the landlady try to find out? What is the reason behind her questions?

B) Write short notes on any two of the following in about 50 to 60 words each: [6]

- a) *Telephonic Conversation - a satire.*
- b) Philip.
- c) Lalitha Devi.

Q3) Write a letter of application with C.V. in response to the following advertisement. [10]

Wanted
Lady Office Assistants
 Graduates, below 30, with basic computer
 Knowledge, for Distributors in Automobiles
 Spare parts. Salary negotiable.
 Interested candidates should apply with C.V.
Apply to:
Prakash Motors
Shop 9, Geeta Apt's
Rajopadhenagar, Kolhapur.

Q4) A) Write a news story based on the details given below. Supply a suitable headline also. [7]

Place of the News: Mumbai

Date. 9th May, 2014

Sources:PTI

A hundred Aurvedic students ----- govt. aided private colleges ----- protested -Azad Maidan ----- against the disparity in payment of stipend by the state government. According to ----- the students get Rs 15000 as ---- students in govt. aided trust run ----- don't get -----. 11 govt. aided colleges and ---- 4 govt colleges ---- unrest among ----.Finally a memorandum of the demands ---- to the authorities. The delegation consisted of ----.-----assured the delegation of -----.

B) Suppose you are the manager of sports club. Write a set of instructions for the members who use table tennis facilities. [8]

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, December - 2016

ENGLISH (Optional) (New) (Paper - II)

Introduction to English Literature : The Short Story & The Novel

Sub. Code : 61235

Day and Date : Friday, 09 - 12 - 2016

Total Marks : 50

Time : 03.00 p.m. to 05.00 p.m.

Instructions: 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences choosing the correct alternative. [10]

- i) _____ were the twins.
- a) Ralph and Jack b) Jack and Roger
- c) Sam and Eric d) Piggy and Ralph
- ii) _____ are used to light the fire in the novel
- a) piggy's glasses b) pebbles
- c) woods d) sticks
- iii) _____ was the most important thing for Ralph on the Island.
- a) Fire b) Shelter
- c) Food d) Hunting
- iv) Jack and his hunters present _____ as a gift for the beast.
- a) the head of the sow b) a sow
- c) fruits d) meat
- v) _____ is a Christ-like figure in the novel.
- a) Ralph b) Roger
- c) Simon d) Jack

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- अ) नवरा कथेतील दिपू
- ब) पावसाची विविध रूपे
- क) 'देवा सटवा महार' मधील डॉक्टर

प्र.5) पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

- अ) 'तुझ्यात माझ्यात गड।' या कवितेतील प्रेमाची उत्कटता स्पष्ट करा? [5]

किंवा

'रक्तात पेटलेल्या अगणित सुर्यांनो' या कवितेतील विद्रोह स्पष्ट करा?

- ब) 'दिवसभरात....' या कवितेतील आशय स्पष्ट करा. [5]

किंवा

इंदिरा संत यांच्या 'पतंग' कवितेतील आशयसौंदर्य स्पष्ट करा.

E - 468

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, December - 2016
HINDI (Optional) (Paper - II) (New Syllabus)

हिंदी (ऐच्छिक)

आधुनिक हिंदी साहित्य

पाठ्यपुस्तक : i) सूनी घाटी का सूरज (उपन्यास)

ii) व्याकरण

Sub. Code : 61234

Day and Date : Saturday, 10 - 12 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 2.00 p.m.

- सूचनाएँ :
- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
 - 2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1) कोष्ठक में दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। [10]

i) अधिकरण कारक का चिह्न है।

(ने / में / से / के)

ii) विद्या से सम्मान बढ़ता है। अधोरेखित पद में कारक है।

(अपादान / कर्ता / करण / संबंध)

iii) सदा सुहागन भव। यह वाक्य है।

(संकेतार्थक / संदेहार्थक / इच्छार्थक / विधानार्थक)

iv) भरत, स्नान करके पढाई के लिए बैठ जाओ। यह वाक्य है।

(आज्ञार्थक / प्रश्नार्थक / संदेहार्थक / इच्छार्थक)

v) बच्चों ने प्रशंसनीय कार्य किया। अधोरेखित पद में कारक है।

(संप्रदान / संबोधन / कर्ता / कर्म)

P.T.O.

- vi) ओह! कितने सुंदर फूल खिले हैं! यह वाक्य है।
(प्रश्नार्थक / इच्छार्थक / विस्मयार्थक / विधानार्थक)
- vii) तुम वहाँ मत जाना। यह वाक्य है।
(निषेधार्थक / प्रश्नार्थक / संकेतार्थक / विस्मयार्थक)
- viii) बालक छत से नीचे गिर पडा। अधोरेखित पद में कारक है।
(अपादान / संप्रदान / कर्ता / करण)
- ix) कठोर मेहनत करने से फल मिलता ही है। यह वाक्य है।
(संदेहार्थक / निषेधार्थक / संकेतार्थक / आज्ञार्थक)
- x) शेर जंगल में चला गया। अधोरेखित पद में कारक है।
(संबंध / अधिकरण / करण / अपादान)

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की संसदर्थ व्याख्या कीजिए। [10]

- “टिनेंटी ऐक्ट लग गया है। अब कोई बेदखल नहीं हो सकता। अब गंगापुर के पासी चमार तक महाराज हो जाएंगे। खराब दिन आए हैं।”
- “मैं एक प्रताडित पिता के अनुभवों को अपनी शिक्षा, अपने तर्क और अपने अनुभवों के सहारे किसानों के कर्ज की समस्या पर शोध करने में उतार रहा हूँ।”
- “रामदास आजीवन जिंदगी से जूझता रहा। अपने सिद्धांतों में जीता रहा। पुस्तक पर काम करते हुए रामदास को अपार शांति मिलती थी।”

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। [10]

- मानक वर्तनी के चार नियम सोदाहरण लिखिए।
- अर्धविराम किसे कहते हैं? अर्धविराम के चार नियम सोदाहरण लिखिए।
- पदक्रम के चार नियम सोदाहरण लिखिए।

E - 468

[10]

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

- i) बेबी की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए।
- ii) 'सूनी घाटी का सूरज' उपन्यास की भाषा शैली का विवेचन कीजिए।
- iii) ठाकुर राजेश्वरसिंह का चरित्र चित्रण कीजिए।

प्र.5) 'सूनी घाटी का सूरज' उपन्यास के रामदास का चरित्र चित्रण कीजिए।

[10]

अथवा

'सूनी घाटी का सूरज' उपन्यास की कथावस्तु लिखिए।

Seat
No.

E - 482

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, December - 2016
GEOGRAPHY (Optional Paper - II)

Climatology

Sub. Code : 61254

Day and Date : Thursday, 15 - 12 - 2016

Total Marks : 50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagram and maps must be draw wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for following questions.

[10]

- i) Which gas reduce the intensity of Oxygen?
 - a) Argon
 - b) Nitrogen
 - c) Carbon-di-Oxide
 - d) Ozon
- ii) Which colour gets to the sky due to dust particals?
 - a) Blue
 - b) Green
 - c) Red
 - d) Yellow
- iii) Which atmospheric layer reflecting the radio waves?
 - a) Troposphere
 - b) Stratosphere
 - c) Inosphere
 - d) Exosphere
- iv) In which belt the in solation is very high?
 - a) Tropical belt
 - b) Temperate belt
 - c) Polar belt
 - d) None of these
- v) Which lines join the places of equal temperature?
 - a) Iso bars
 - b) Iso therms
 - c) Isohyts
 - d) None of these

P.T.O.

- g) A girl sexual attachment to his father is called _____.
- i) Electra complex ii) Oedipus complex
- iii) Inferiority complex iv) None of these
- h) _____ is the first stage of memory process.
- i) Encoding ii) Retrieval
- iii) Storage iv) None of these
- i) The term _____ has been derived from the Latin word persona.
- i) Personality ii) Emotion
- iii) Motivation iv) Learning
- j) The terms intelligence quotient has introduced by _____.
- i) Stern ii) Shelden
- iii) Terman iv) Young

Q2) Answer the following questions.

- a) Define Emotion and Explain in short theories of Emotion. [10]

OR

Define Intelligence. Describe the theory of Gardner's multiple Intelligence.

- b) What is learning? Explain the classical conditioning. [10]

OR

Describe psychoanalytic theory of personality.

Q3) Write short notes (any four) [20]

- a) Elements of Emotion
- b) Skinner's Experiment
- c) Mental Retardation
- d) Interview
- e) Memory process
- f) Projective techniques

मराठी रूपांतर

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा.

[10]

- अ) व्यक्तीची उत्तेजित अवस्था म्हणजे होय.
- i) अवधान ii) भावना
iii) प्रेरणा iv) संवेदन
- ब) साधक अभिसंधानाचा सिध्दांत यांनी मांडला.
- i) पॅव्हलॉव्ह ii) युंग
iii) बी.एफ. स्किनर iv) बीने
- क) दीर्घकालीन स्मृतीचा आराखडा यांनी विकसित केला.
- i) वॉघ आणि नॉर्मन ii) फ्रॉईड
iii) मॅस्लो iv) वॅटसन
- ड) मानसिक मंदन असलेल्या व्यक्तीचा बुद्धिगुणांक पेक्षा कमी असतो.
- i) 70 ii) 80
iii) 90 iv) 100
- इ) यांनी भावनेचा सिध्दांत मांडला.
- i) कोहलर ii) ऑलपोर्ट
iii) कॅनन-बार्ड iv) वॅटसन
- फ) चे कार्य 'सुखतत्वानुसार' चालते.
- i) इदम ii) अहंम
iii) पराहंम iv) यापैकी नाही
- य) मुलींना वडिलांविषयी वाटणाऱ्या लैंगिक आकर्षणास म्हणतात.
- i) इलेक्ट्रागंड ii) इंडिपसगंड
iii) न्यूनागंड iv) यापैकी नाही

- र) ही स्मरण प्रक्रियेची पहिली पायरी आहे.
- i) संकेतन ii) पुनःप्रापण
iii) साठवण iv) यापैकी नाही
- ल) ही संज्ञा लॅटिन भाषेतील परसोना (बाह्यरूप) या शब्दापासून तयार झाली आहे.
- i) व्यक्तिमत्व ii) भावना
iii) प्रेरणा iv) अध्ययन
- व) बुद्धिगुणांक ही संकल्पना यांनी मांडली.
- i) स्टर्न ii) शेल्डन
iii) टर्मन iv) युंग

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ) भावनेची व्याख्या द्या आणि भावनाविषयक सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा. [10]

किंवा

बुद्धिमत्तेची व्याख्या द्या. गार्डनरच्या बहुविध-बुद्धिमत्ता सिद्धांताचे वर्णन करा.

ब) अध्ययन म्हणजे काय? अभिजात अभिसंधानाचे स्पष्टीकरण करा. [10]

2018 मध्ये

किंवा

व्यक्तिमत्त्वाच्या मनोविश्लेषणवादी सिद्धांताचे वर्णन करा.

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) भावनेचे घटक
ब) स्किनरचा प्रयोग
क) मानसिक मंदन
ड) मुलाखत
इ) स्मरण - प्रक्रिया
फ) प्रक्षेपण तंत्रे

E - 498

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - I) (Semester - II) Examination, December - 2016

ECONOMICS (Optional) (New)

Indian Economy (Paper - II)

Sub. Code : 61245

Day and Date : Monday, 19 - 12 - 2016

Total Marks :50

Time : 12.00 noon to 02.00 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are Compulsory
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternative. [10]

- i) Agriculture productivity of India is _____
 - a) High
 - b) Low
 - c) Constant
 - d) None of these
- ii) In Indian economy the percentage of agriculture employment is _____ percent out of total employment
 - a) 70
 - b) 60
 - c) 50
 - d) 40
- iii) India accepted New economic policy in _____
 - a) 1985
 - b) 1990
 - c) 1991
 - d) None of these
- iv) _____ is the Father of Indian green revolution.
 - a) Verghes Kurien
 - b) Anna Hajare
 - c) Dr. M.S. Swaminathan
 - d) Mohan Dhariya
- v) Size of landholding is diminishing due to _____ in population
 - a) Increase
 - b) Decrease
 - c) Constant
 - d) None of these.

P.T.O.

Q3) Write short notes (any four)

- Agriculture productivity of India
- Causes of Industrial Sickness
- Importance of Tourism industry
- Importance of Information Technology (I.T)
- Foreign Trade Sector of India
- New trade policy 1991

मराठी रूपांतर ELO

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

[10]

- भारतीय शेतीची उत्पादकता आहे.

अ) जास्त	ब) कमी
क) स्थिर	ड) यापैकी नाही.
- भारतीय अर्थव्यवस्थेत एकूण रोजगारापैकी शेती व्यवसायातील रोजगारीचे प्रमाण टक्के आहे.

अ) 70	ब) 60
क) 50	ड) 40
- भारताने साली नवीन आर्थिक धोरण स्विकारले.

अ) 1985	ब) 1990
क) 1991	ड) यापैकी नाही.
- यांना हरितक्रांतीचा जनक म्हणतात.

अ) वर्गीस कुरीयन	ब) आणणा हजारे
क) डॉ. एम. एस. स्वामीनाथन	ड) मोहन धारीया
- लोकसंख्येतील मूळे धारणक्षेत्राचे आकारमान घटत आहे.

अ) वाढी	ब) घटी
क) स्थिरते	ड) यापैकी नाही.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील बहुपर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडा.

[10]

अ) अष्टप्रधान मंडळातील हा परराष्ट्र व्यवहार पहात असे.

i) सचिव	ii) मंत्री
iii) पंडितराव	iv) सुमंत

ब) सिंधुदूर्ग किल्ला प्रकारात मोडतो.

i) गिरीदूर्ग	ii) जलदूर्ग
iii) वनदूर्ग	iv) भुईकोट

क) हे भारतीय आरमाराचे जनक म्हणून ओळखले जातात.

i) शहाजी राजे	ii) छ. शिवाजी महाराज
iii) छ. संभाजी महाराज	iv) छ.राजाराम महाराज

ड) शिवकाळात एकूण उत्पन्नाच्या एवढा शेतसारा आकारला जाई.

i) $\frac{1}{2}$	ii) $\frac{2}{3}$
iii) $\frac{2}{5}$	iv) $\frac{3}{5}$

इ) चौल बंदर व्यापारासाठी प्रसिद्ध होते.

i) अफु	ii) हस्तिदंत वस्तू
iii) विड्याची पाने	iv) रेशीम

फ) फेट्यांची निर्मिती ठिकाणी केली जाई.

i) पैठण	ii) धनाबाद
iii) सासवड	iv) नागपूर

य) 'गावगाडा' या पुस्तकाचे लेखन त्रि. ना. अत्रे यांनी साली केले.

i) 1912	ii) 1913
iii) 1914	iv) 1915

र) संत एकनाथांनी च्या माध्यमातून समाज जागृती केली.

i) भारूडे	ii) अभंग
iii) कथा	iv) कविता

- ल) न्या. म. गो. रानडे यांनी हा ग्रंथ लिहिला.
- i) हाऊस ऑफ शिवाजी ii) राईज ऑफ मराठा पॉवर
- iii) शिवाजी द ग्रेट iv) शिवाजी
- व) डॉ. बालकृष्ण महाविद्यालयाचे प्राचार्य होते.
- i) शिवाजी ii) संभाजी
- iii) राजाराम iv) शहाजी

प्र.2) दिर्घोत्तरी प्रश्न

- अ) छ. शिवाजी महाराजांची 'स्वराज्य' संकल्पना स्पष्ट करा. [10]
- किंवा

- HiS 2016 छ. शिवाजी महाराजांनी शेतीसाठी केलेल्या सुधारणा सांगा. [10]
- ब) शिवकाळातील वतनदारांची माहिती द्या.
- किंवा

न्या. म. गो. रानडे यांची इतिहासलेखनातील कामगिरी सांगा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

- अ) छ. शिवाजी महाराजांचे अष्टप्रधान मंडळ
- ब) शिवकालीन ग्रामीण उद्योगधंदे
- क) वारकरी संप्रदाय
- ड) शिवकालीन बाजारपेठा
- इ) शिवकालीन घाटमार्ग
- फ) सर जदूनाथ सरकार

